

PRÍLOHA A – Profil Mesta Handlová

Profil Mesta

Profil Mesta je súhrn faktov o meste, jeho potenciáli, zdrojoch, situácii v období spracovania PHSR – teda v roky 2005. Je členený do piatich hlavných častí podľa kritických oblastí, ktoré boli riešené v procese PHSR. Takto poskytujú dobrý poklad pre hodnotenie súčasnej situácie vzhľadom na vízie ako spoločne zdieľané želania budúcej situácie v Meste.

Zdrojom pre spracovanie profilu mesta bola analýza SAŽP, údaje spracované v rámci Mestského úradu Handlová a Združenia obcí Handlovskej doliny.

Dokument Profil mesta je rozdelený do piatich hlavných častí:

1. Podmienky pre vytvorenie investícií, rozvoj malého a stredného podnikania
Spracovali: Ing. Jana Jánošová, Eva Jaššová
2. Skvalitnenie podmienok života občanov a sociálna oblasť
Spracovala: Bc. Veronika Rýšová
3. Ľudské zdroje
Spracovala: Mgr. Jaroslava Maslíková
4. Cestovný ruch a prítťažlivosť Mesta
Na základe analytického materiálu SAŽP spracovala: Ing. Magdaléna Bernátová, PhD.
5. Životné prostredie a urbanistika
Na základe analytického materiálu SAŽP spracovala: Ing. Magdaléna Bernátová, PhD.

1. Podmienky pre vytvorenie investícií, rozvoj malého a stredného podnikania

Základné údaje

Demografický vývoj obyvateľov Mesta Handlová k 31.12.

Rok	Počet obyvateľov	Predproduktívny vek				Produktívny vek				Poproduktívny vek			
		muži	ženy	spolu	%	muži	ženy	spolu	%	muži	ženy	spolu	%
1998	18 156	1744	1704	3 448	19	5992	5497	11 489	63	1134	2085	3 219	18
1999	18 176	1683	1632	3 315	18	6057	5557	11 614	64	1142	2105	3 247	18
2000	18 124	1630	1554	3 184	18	6079	5569	11 648	64	1148	2144	3 292	18
2001	17 975	1579	1472	3 051	17	6070	5540	11 610	65	1167	2147	3 314	18

Vzdelanostná štruktúra občanov Mesta Handlová / SODB 26.5.2001/

Najvyšší skončený stupeň vzdelania	Muži	Ženy	Spolu	%
Základné	1 512	2 737	4 249	24
Učňovské a stredné odborné (bez maturity)	3 281	2 145	5 426	30
Úplné stredné učňovské, odborné, všeobecné (s maturitou)	1 720	2 065	3 785	21
Vyššie, vysokoškolské	425	455	880	5
Ostatní bez udania vzdelania	170	177	347	2
Ostatní bez školského vzdelania	12	23	35	-
Deti do 16 rokov	1 701	1 595	3 296	18
C E L K O M	8 821	9 197	18 018	100

Pracovná sila

Zamestnaní občania Mesta Handlová – v štruktúre podľa odvetví /SOBD 26.5. 2001/

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	Z toho odchádza do zamestnani a
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	88	80	168	40
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	56	32	88	53
Rybolov, chov rýb	-	-	-	-
Ťažba nerastných surovín	2 049	200	2 249	55
Priemyselná výroba	431	1 481	1 912	744
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	104	52	156	38
Stavebníctvo	326	44	370	196
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor.vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	187	568	755	211
Hotely a reštaurácie	51	102	153	38
Doprava, skladovanie a spoje	138	86	224	107
Peňažníctvo a poisťovníctvo	13	48	61	38
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	112	123	235	81
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	118	187	305	129
Školstvo	94	447	541	89
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	54	347	401	66
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	121	135	256	48
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	13	4	17	12
Ekonomicky aktívni bez udania odvetví	945	867	1 812	144
C E L K O M	4 900	4 803	9 703	2 089

Nezamestnanosť

Vývoj nezamestnanosti v Handlovej v rokoch 2002, 2003, 2004

Obec	Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004	
	Počet nezam.	Miera nezam.	Počet nezam.	Miera nezam.	Počet nezam.	Miera nezam.
Handlová	1 495	16,78	1 288	14,45	1 328	14,90

Stav nezamestnanosti v Handlovej podľa pohlavia v rokoch 2003 a 2004

Obec	Rok 2003			Rok 2004		
	Počet nezamestnaných	Z toho		Počet nezamestnaných	Z toho	
		muži	ženy		muži	ženy
Handlová	1 288	749	539	1 328	678	650

Nezamestnaní v štruktúre podľa profesie k 31.12.2002 – Mesto Handlová spolu so spádovými obcami

<i>Profesia – prevažujúca v priebehu získanej praxe</i>	<i>Stav uchádzačov o zamestnanie (počet)</i>	<i>Stav uchádzačov o zamestnanie v %</i>
Vedeckí, odborní, duševní pracovníci	73	4
z toho : technické odbory vrátane výskumu a vývoja	30	
oblasť ekonomiky	30	
odborní pedagogickí pracovníci	6	
oblasť poľnohospodárstva	7	
Technickí, zdravotní , pedagogickí pracovníci	173	10
z toho : technické odbory (elektrotechnici, strojárí, elektronici, operátori..)	106	
oblasť ekonomiky a obchodu, odborná administratíva	41	
oblasť zdravotníctva , pedagogiky	16	
ostatní odborní pracovníci	10	
Nižší administratívni pracovníci	74	4
z toho : oblasť účtovníctva, kancelárske práce, skladové hospodárstvo	69	
pokladničné, recepcné, informačné práce	5	
Prevádzkoví pracovníci v službách a obchode	163	9
z toho : oblasť maloobchodného predaja	84	
služby v stravovacích a reštauračných zariadeniach	45	
ostatné služby	20	
sociálna oblasť (ošetrovatelia, opatrovatelia..)	14	
Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve	45	2
z toho : oblasť záhradníctva a pestovania plodín pre trh	17	
oblasť chovu zvierat	14	
oblasť lesníctva	14	

Remeselníci, kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia a opravári	708	39
z toho : kvalifikovaní robotníci pri ťažbe surovín, stavební robotníci	311	
kovorobotníci , strojní robotníci , mechanici, elektromech., opravári	255	
kvalifikovaní spracovatelia a výrobcovia v oblasti :		
textilného , odevného , kožiarskeho priemyslu	74	
dreva , sklárstva, polygrafie	50	
potravinárskej výroby	18	
Obsluha strojov a zariadení	30	2
z toho : obsluha stacionárnych zariadení a montážne práce	8	
obsluha priemyselných zariadení	7	
doprava	15	
Pomocní robotníci	522	29
z toho : pomocní pracovníci v priemysle	410	
pomocní pracovníci na predaj a služby	88	
pomocní pracovníci v poľnohospodárstve a lesníctve	24	
Osoby bez pracovného zaradenia	22	1
z toho : absolventi bez praxe , ženy v domácnosti	22	
celkom	1 810	100

Nezamestnaní v štruktúre podľa veku k 31.12.2002 – Mesto Handlová spolu so spádovými obcami

<i>Veková skupina</i>	<i>% - ny podiel vekovej skupiny</i>	<i>% - ny podiel mužov v rámci vekovej skupiny</i>
<i>do 29 rokov</i>	37	63
<i>30 – 39</i>	19	53
<i>40 – 49</i>	26	52
<i>50 a viac</i>	18	53
CELKOM	100	

Nezamestnaní v štruktúre podľa vzdelania k 31.12.2002 – Mesto Handlová spolu so spádovými obcami

<i>Uchádzači o zamestnanie</i>	<i>SPOLU</i>	Dosiahnuté vzdelanie			
		<i>základné</i>	<i>vyučení</i>	<i>úplné stredné s maturitou</i>	<i>vyššie odborné , vysokoškolské</i>
	<i>100 %</i>	<i>34 %</i>	<i>43 %</i>	<i>21 %</i>	<i>2 %</i>
	1 810	612	772	383	43

Vzdelanie, príprava pracovnej sily - zosúladienie vzdelávania s potrebami trhu práce

Postupný útlm ťažby uhlia v meste, ukončenie prevádzok podnikov Slovenka, Chemika s dlhoročnou pôsobnosťou v meste ako aj nedostatočne vytváraná sieť náhradných výrobných programov zapríčiňujú dlhodobú vysokú mieru nezamestnanosti v Meste, ktorá výrazne prekračuje priemer okresu a kraja.

Moderný trend prichádzajúci do strednej Európy si vyžaduje postupné zvyšovanie kvalifikácie a úrovne vzdelania. Moderné výrobné postupy vyžadujú stále vyšší podiel intelektuálneho výkonu oproti manuálnemu. Vzdelávanie ako celoživotný proces je základným faktorom ďalšieho rastu.

V náväznosti na uvedené sa Mesto Handlová aktívne zapája do rozvojových programov zameraných na *investovanie do ľudských zdrojov* ako jednej z najefektívnejších investícií.

V období od mája 2004 do mája 2005 Mesto v spolupráci s partnermi OZ Reha a spoločnosťou Alpha Consult úspešne realizovalo pilotný projekt „Aktivácia pracovnej sily“, ktorý bol zameraný na aktívnu prácu s uchádzačmi o zamestnanie s cieľom ich uplatnenia sa na trhu práce.

Na výsledky uvedeného projektu nadväzuje projekt s názvom „Program zaraďovania sa ťažko zamestnateľným občanom Mesta Handlová a okolia na trh práce - Help“, ktorý bol podporený v rámci Iniciatívy spoločenstva Equal a realizuje sa od marca 2005 do marca 2008. Projekt je prednostne zameraný na cieľovú skupinu ťažko zamestnateľných uchádzačov o zamestnanie – občanov s nízkou kvalifikáciou, s kvalifikáciou, ktorá nie je žiadaná na trhu práce, absolventov a ďalšie znevýhodnené skupiny. Mesto realizuje projekt spoločne s partnermi : neziskovou organizáciou Help, n.o. a OZ Paradi Roma.

Hlavným nositeľom projektu je *nezisková organizácia Help n.o.*, ktorá vznikla v máji 2005 a jej zakladateľmi sú Mesto Handlová spolu s OZ Vidiecky parlament Tn kraja. Poslaním neziskovej organizácie Help ,n.o. je ťažko zamestnateľným občanom poskytovať služby, orientované na zvýšenie ich uplatnenia na trhu práce. Činnosť organizácie je založená na individuálnom prístupe ku klientom a pozostáva

- z poznania ich schopností a možností ich osobného rozvoja,
- zo zabezpečovania ich vzdelávania, tréningu a rekvalifikácie so zohľadnením potrieb trhu práce,
- z vyhľadávania vhodných pracovných miest a pomoci k úspešnému zvládnutiu a trvalému udržaniu získaného zamestnania.

Naštartovanie projektu „Help“ a jeho úspešná realizácia dáva predpoklad dlhodobého fungovania kvalitného Rozvojového centra so vzdelávacou agentúrou, školiacimi strediskami a agentúrou podporovaného vzdelávania, ktoré budú zárukou prípravy kvalitnej a kvalifikovanej pracovnej sily schopnej sa presadiť na trhu práce. Zároveň pôsobenie Rozvojového centra v meste vytvára priestor na vytvorenie trvalých sietí spolupráce so zamestnávateľmi , strednými školami a ÚPSaR za účelom nastavenia a koordinácie cieleného rozvoja ľudských zdrojov v súlade s ekonomickým rozvojom a reagovaním na potreby trhu práce.

Rómske OZ Paradi Roma ako ďalší z partnerov projektu „Help“, ktorý je zodpovedný za zriadenie a prevádzkovanie Rómskeho školiaceho remeselného centra je zárukou pre aktívnu účasť rómskej komunity v procese rozvoja ľudských zdrojov.

Postoje a skúsenosti pracovnej sily, atraktivnosť pracovnej sily

Útlmový program najväčšieho zamestnávateľa –HBP a.s., zánik podnikov Slovenka, Chemika negatívne ovplyvňuje zamestnanosť v meste. Vývoj zamestnanosti v meste je v prevažnej miere závislý od udržania existujúcich podnikov a rozvoja ďalších podnikateľských aktivít v meste či už v podobe rozširovania existujúcich prevádzok ako aj etablovania sa nových podnikateľských subjektov v meste a regióne.

Existencia zahraničného kapitálu vo viacerých významných podnikoch pôsobiacich v meste dáva predpoklad udržania prípadne zvýšenia zamestnanosti v týchto podnikoch.

Mesto Handlová predstavuje pre potencionálneho investora miesto, kde by mohol umiestniť svoje prostriedky. Aby došlo k tomuto pre mesto významnému kroku, musia byť prezentované navonok kvality domáceho prostredia. Súčasnú podmienku nie sú ideálne. Problémom je cestná komunikácia v náväznosti na napojenie na diaľničnú sieť, nevyhovujúca lokalita pre vybudovanie priemyselnej zóny z hľadiska kvality technickej infraštruktúry, členitosť terénu územia mesta, absencia hnedých priemyselných zón.

To čo však dnes môže mesto relatívne za rádovo nižšie prostriedky zabezpečiť pre potencionálneho investora je investícia do pracovnej sily, ktorá bude pripravená pre nábeh nových výrobných a podnikateľských aktivít a to formou aktivít už spomínaného Rozvojového centra. Mesto si uvedomuje skutočnosť, že kvalita a kvantita pracovnej sily je jeden z významných faktorov vplývajúcich na rozhodovanie investora o umiestnení svojich komerčných zámerov a následného udržania a rozvoja svojej spoločnosti v lokalite. V náväznosti na uvedené bude mesto vo vzťahu k potencionálnym investorom smerovať svoje aktivity do aktívnej cielenej prezentácie a ponuky aktivít v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Zamestnanosť v meste môžu významným spôsobom ovplyvniť aj začínajúci živnostníci, začínajúci malí a strední podnikatelia. Mesto sa aktívne zapojilo do podpory malého a stredného podnikania a to formou realizácie projektov :

- ❖ „Aktivácia pracovnej sily“, v rámci ktorého sa uskutočnil program s názvom „Zamestnaj sám seba“, ktorý bol zameraný na odbornú prípravu začínajúcich živnostníkov z radov uchádzačov o zamestnanie. Program úspešne absolvovalo 12 účastníkov.
- ❖ „Vybudovanie a sprevádzkovanie podnikateľského inkubátora v centre mesta“. Projekt bol v máji 2005 podporený zo štrukturálnych fondov a jeho realizácia prebieha od júla 2005 do októbra 2006. Výsledkom projektu bude vybudovaný a sprevádzkovaný podnikateľský inkubátor, poskytujúci začínajúcim miestnym malým a stredným podnikateľom priestory a vybavenie kancelárskou technikou pre realizáciu ich podnikateľských aktivít ako aj komplexné poradensko – informačné služby. Priestorové možnosti objektu podnikateľského inkubátora vytvoria možnosť etablovania sa 10 – 13 podnikateľských subjektov s možnosťami vytvorenia nových pracovných príležitostí.

Podnikateľská sféra

Priemyselná výroba a výrobné služby

- **podnikajúce právnické osoby** : cca 60, podnikateľská činnosť je zameraná na obchodnú činnosť a výrobnú činnosť v oblasti ťažby uhlia, šitia odevov, zvráňania textilu a plastov, výrobu kovového nábytku, stacionárnych bicyklov, poľnohospodársku prvovýrobu, dopravu, predaj PVC fólií, konfekčné spracovanie pletených odevov, výroba školských

a kancelárskych obalov, prevádzkovanie kamenosochárstva, predaj a servis motorových vozidiel, výrobu ochranných odevov, výroba, predaj tepla, prevádzkovanie stávkových kancelárií a výherných prístrojov na území mesta.

10 najväčších priemyselných podnikov v Meste Handlová

Baňa Handlová –prevádzka HBP a.s. Prievidza – hlbinná ťažba a úprava hnedého uhlia

GeWiS Slovakia s.r.o. – výroba kovových komponentov pre automobilový priemysel

Cab Tech s.r.o. vývoj a výroba káblov pre automobilovú,dátovú,výpočtovú *techniku*

Agroprodukt Slovakia a.s. –poľnohospodárska výroba, ovocinárstvo, doprava

Mlad' DLK Tex s.r.o. – výroba ochranných odevov, obalov a fólií z PVC

Kovo Team s.r.o – spracovanie plechov a profilových materiálov,povrchová úprava kovov,výroba stacionárnych bicyklov

Rialto s.r.o. – výroba športovej a trackingovej obuvi

VDP Slovakia s.r.o. – kombinované technológie, šitie ,lepenie ochranných odevov

HAN TEX s.r.o. – šitie odevov

KMET, a.s. – výroba a predaj tepla a TUV

- **živnostníci** : cca 940

Poľnohospodárska výroba

Agroprodukt Slovakia, a.s. – poľnohospodárska prvovýroba.

Samostatne hospodáriaci roľníci:

Počet 6 – živočíšna výroba - chov a predaj domácich zvierat - husí, kačíc, kureniec.

Obchod

predajne potravín:

1. Prima Zdroj - Ul. 29. augusta
2. Prima Zdroj - Mostná ul.
3. Prima Zdroj - Ul. MC
4. Martin Kliment - Ligetská ul.
5. BALA - Nám. baníkov 1
6. Potraviny MIX - Jednota SD Prievidza - Ul. SNP
7. Božena Hricová - Nová Lehota
8. Potraviny MIX – Jednota SD Prievidza - Morovno
9. Alena Kollárová - Ul. 29. augusta
10. Štefan Prôčka - 1. mája
11. Judita Martišová - Žiarska ul.
12. Magdaléna Kanianska - Ul. 29. augusta
14. Jozef Poliak – potraviny v DOS
15. Antónia Sobotovičová – Robotnícka ul.
16. Potraviny MIX – Jednota SD Prievidza - Ul. ČSA
17. Mária Gašparíková - DS - Nám. baníkov 24
18. Martina Kohútová - Mostná ul.
19. Helena Ingárová - Ul. MC
20. Zuzana Viedenská - Okružná ul.
21. Kristína Pukačová - Ul. MC
22. Beáta Horváthová - Ul. MC
23. Eva Hatalová - Ul. MC
24. Katarína Dupkalová - Dimitrovova ul.
25. Aladár Huszár - Ul. 29. augusta
26. Blanka Siegelová - Hviezdoslavova 32
27. Danko Janovičeková - Potočná 30
29. Eva Grófová – Prievidzská ul.

30. Katarína Mišáková – Lipová ul. 6
31. Edita Patschová – predaj pečiva – Ul. MC
32. POLYSANA – predaj pekárenských výrobkov – Mostná ul.
33. Mária Jobová – Stará cesta 920
34. KOMATOP, s.r.o. – diskontná predajňa – Nám. baníkov 28

Mäso a mäsové výrobky :

1. Pozana Mäso, s.r.o. - Ul. 29. augusta
2. Ing. Dupkala - Nám. baníkov 1
3. BB HARDY, s.r.o. – Ul. MC
4. Radovan Zaťko - Mostná ul.č. 6
5. Jurík - mrazená hydina + hyd. výrobky - Nám. baníkov

Ovocie a zelenina :

1. Jozef Križan - MsT
2. Jaroslav Pazdera - MsT
3. Mária Kriváňová - Ul. MC
4. Mária Benčíková - Ul. MC
5. Gejza Meszáros - Ul. MC
6. Jozef Križan - Mostná ul.
7. Eva Huszárová - Ul. ČSA
8. Aladár Huszár – Ul. 29. augusta

Kvety :

1. Rudolf Ďurfina – hotel Baník
2. Rudolf Ďurfina - OD-Jednota
3. Juraj Ďurina - Ul. SNP
4. Juraj Ďurina - Nám. baníkov
5. Juraj Ďurina - Ul. MC
6. Florena - DS - Nám. baníkov 24

Drogérie + farby laky :

1. TEVOS - Nám. baníkov
2. Kamila Jakubíková - Mier. nám.
3. Miroslav Jakubík - Ul. 29. augusta
4. Kveta Vavrová - Ul. MC
5. Eva Ostriederová – diskont drogéria v MsT
6. BIOPAL - Poštová ul.
7. Drogerie 101 – Nám. baníkov
8. Peter Příbojzski – Potočná 66
9. Mário Hudec – farby, laky – Nám. baníkov 18

Tlač a tabakové výrobky:

1. Ing. Ján Hliva - Ul. MC
2. Zdeňek Adam - Ul. MC
3. Iveta Kľučiarová - Mostná ul.
4. BRESMAN, s.r.o. - pri Pošte
5. BRESMAN, s.r.o. - Ul. 29. augusta
6. Monika Gregorová - Partizánska ul.
7. Pavol Vereš - Švermova ul.
8. BRESMAN, s.r.o. - Ul. ČSA
9. Peter Košičár - Ul. 29. augusta
10. BRESMAN, s.r.o.,- Štrajková ul.
11. František Mikula – Ul. ČSA
12. Aneta Čerňavová – Nám. baníkov 20
13. Eva Lihocká – Nám. baníkov 28
14. Miroslav Michálek – Prievidzská ul.

Ostatný rozličný tovar :

1. OD-Jednota - Ul. SNP - obchodný komplex

2. VALIGA - Nábytok - Ul. SNP 3
3. Oľga Chrenovská - Obuv - Nám. baníkov 18
4. Ján Ingár – bazár – Údernícka
5. Božena Smitková – detský textil - Nám. baníkov
6. Janette Pavelková - darčkové predmety - Nám. baníkov
7. ELTOP - Nám. baníkov 16
8. Thanh Hoang - Čínsky obchod - Nám. baníkov
9. Anna Staneková - papierníctvo - Nám. baníkov
10. ORANGE - mobilné telefóny - Nám. baníkov
11. Knižné centrum - Kníhkupectvo - Nám. baníkov
12. MAKYTA - Odevy, textil - Nám. baníkov
13. Mária Chromá - kožená galantéria - Poštová ul.
14. Helena Hnidková – lacný textil, bazár - Ul. 29. augusta
14. Jaroslav Pazdera - Tabak - suveníry - Ul. 29. augusta
15. Katarína Vlková - Klenoty - Ul. 29. augusta
16. MERCIUS - Záložňa - Ul. 29. augusta
17. Alžbeta Hakáčová – spodné prádlo - Potočná ul.
18. TELEMONT - mobilné telefóny - DK
19. Ing. Ján Dobrotka - Sklo - porcelán - Nám. baníkov
20. Katarína Hurbáneková - Textil - Nám. baníkov
21. Jarmila Reháková – hračky – Nám. baníkov
22. Martina Majsniarová – športové potreby – Nám. baníkov
23. Anna Labancová - Mototechna - Ul. ČSA
24. Peter Kováčik – Obuv, športové potreby - Švermova ul.
25. Ľubica Švihranová – predaj rozličného tovaru – v MsT
26. Pavol Mucha – predaj a servis bicyklov – Ul. Švermova
27. Alena Feketová - Chovprodukt – v MsT
28. Pavol Matuška - záhradkárske potreby – v MsT
29. Heribert Niebur – Army-shop – v MsT
30. Renáta Fašková – Second-hand – v MsT
31. Nam Hoang Tran - textil, odevy, obuv – v MsT
32. Pavel Bizup – antikvariát – v MsT
33. Václav Blaho - obuv, autosúčiastky - Poštová ul.
34. Gabriela Rendeková - textil, hračky - Mier. nám.
35. Vladimír Švec - Železiarstvo - Mier. nám.
36. Božena Smitková - textil, posteľné prádlo - Mier. nám.
37. KELMAX Handlová – vzorková predajňa airsoftových zbraní – Mier. nám.
38. Gabriela Lugárová - Železiarstvo - DS - Nám. baníkov
39. Eurotel – predaj mobilných telefónov – DS – Nám. baníkov
40. Štefánia Ivaničová - metrový textil – DS – Nám. baníkov
41. Jana Haragová - textil - Ul. MC 1
42. Zuzana Vinczeová – záložňa – Ul. MC č. 1
43. Peter Čery - Second hand - Ul. MC
44. Karol Štingl – autosúčiastky - Poštová
45. Ing. Vladimír Buzalka – Stavebniny - Chalupku 6
46. Oľga Balátová – Chovprodukt - Ružová ul.
47. Elektrik – predaj elektrospotrebičov – v MsT
48. Clematis, s.r.o. – chovprodukt, záhradkárske potreby – Potočná 66
49. Alena Kollárová - papierníctvo - drogéria - Ul. MC
50. COM COM, s.r.o. - predaj motorových vozidiel – Prievidzská ul.
51. Milan Albert – záložňa, zmenáreň, Nám. baníkov
52. Ján Kišantal – predaj a montáž plastových okien – Nám. baníkov
53. Gabriela Marková – predaj ručne pletených výrobkov – v MsT
54. Juraj Sovský - Stavebiny - Športová ul.
55. Marián Jakubík – kuchynské štúdio + predaj doplnkov - DS - Nám. baníkov

56. Peter Podolec – predaj baliaceho a kancelárskeho tovaru – Mostná ul.
57. Eva Wágnerová – papierníctvo, predaj obuvi a kožených výrobkov – DS – Nám.baníkov
58. František Dudáš – rozličný tovar – Mier. nám.
59. Nora Baštiová – second – hand – Nám. baníkov
60. Stanislav Holeščák – predaj rozličného tovaru – Ul. SNP
61. Zlatica Kubicová – rozličný tovar – Potočná 66
62. Jana Deliová – predaj textilu – Nám. baníkov
63. Pavol Galamboš – textil – Nám. baníkov
64. Blanka Sabová – rozličný tovar – Nám. baníkov
65. DROTEX comp., s.r.o. – textil – Nám. baníkov
66. Patrik Turčan – vzorková predajňa stolárskych výrobkov- Nám. baníkov
67. Ľudovít Lipovský – chovprodukt – Nám. baníkov
68. Ondrej Mikula – predaj nábytku – Prievidzská ul.
69. Ing. Alfréd Choleva – predaj a servis výpočtovej techniky – Nám. baníkov
70. Jaroslav Kurinec – požičovňa, predaj kníh, čítareň – Potočná 66

Verejné stravovanie

Reštaurácie:

1. Slovenská reštaurácia- 42 miest
2. Reštaurácia Lesná – 55 miest
3. Reštaurácia Rybník – 40 miest
4. Reštaurácia Eden – 84 miest
5. Pizzéria-restaurant Aréna – 60 miest
6. Reštaurácia Baník – 70 miest

Hotely:

1. Hotel Eden – 27 miest
2. Penzión * „360“ – 104 miest
3. ubytovňa na ZŠ obchodu a služieb - 134

Pohostinstvá, bistrá: počet 48

Bufety : počet 3

Služby

1. Ing. Ľudmila Francová – účtovníctvo, daňové poradenstvo
2. Kristína Marková – administratívne a poradenské služby
3. RNDr. Teodor Brida – vedenie účtovníctva
4. Ing. Juraj Medera – inžinierska a investorská činnosť a realitná agentúra
5. Darina Bošanská – vedenie účtovníctva
6. Ján Gurtler – vedenie účtovníctva
7. Eva Magdolenová – finančné poradenstvo
8. Ing. arch. Patrik Juríček – projekčné a architektonické služby
9. JUDr. Ján Bittner – právnické služby
10. Andrea Karásková – realitná kancelária
11. Iveta Podhradská – sprostredkovanie stavebného sporenia, životného poistenia, hypotekárnych úverov a poradenstva
12. Milan Nosál – poradenská činnosť v oblasti zdravého životného štýlu
13. Lýdia Ružinská – vedenie účtovníctva

Kaderníctvo - holičstvo:

1. Dana Litvová Kpt. Nálepku 22
2. Lucia Ulbriková Nám. baníkov 13
3. Kamélie Nám. baníkov 24 - DS
4. Silvia Hudáková Nám. baníkov 24 - DS
5. Zuzana Vinczeová Ul. MC č. 1
6. Janka Konczová Okružná 4

7. Eva Noskovičová	Partizánska 40 - DOS
8. Valéria Kuzmínová	SPŠ
9. Michaela Chudíková	Mier. námestie
10. Margita Toncsková	29. augusta
11. Andrea Hromádková	Ružová 1
12. Adriana Takáčová	SPŠ
13. Lubica Priehradníková	Potočná 66
14. Katarína Jakušovská	1. mája 17
15. Bronislav Adam	SPŠ
16. Jarmila Adamová	SPŠ
17. Alena Bohušová	Mestská tržnica
18. Iveta Poláčková	Nám. baníkov 20

Kozmetika:

1. Kamila Nováková	Nám. baníkov 24 - DS
2. Dagmar Holúbková	SPŠ
3. Ingrid Gregušová	Nám. baníkov 20
4. Silvia Kepičová	Partizánska 40 - DOS
5. Gabriela Kyselová	Nám. baníkov 20
6. Gabriela Chribíková	Ul. MC č. 1
7. Marianna Weissová	Potočná 66
8. Alexandra Ličková	Mier. námestie 250

Pedikúra:

1. Zdenek Adam
2. Dagmar Zárubová

Taxislužba:

1. Ivan Kostoláni
2. Pavel Kollár

Manikúra, modeláž nechtov:

1. Silvia Kmeťová
2. Dagmar Zárubová

Fotoslužba:

1. Eva Wágnerová
2. Milan Vodrážka

Vodoinštalčné, kúrenárske práce:

1. Ing. Milan Gurin
2. Marián Kriváň
3. F. CGT

Oprava elektrospotrebičov:

1. Jozef Sivek
2. František Bubniak
3. Marián Kotian
4. Milan Vídenský
5. Róbert Repka

Elektroinštalčné práce:

1. Mário Molota
2. Miroslav Michálek

Maliarske a natieračské práce:

1. Jaroslav Žila
2. Michal Hliva
3. Ľudovít Mucha
4. Marián Kriváň
5. Štefan Slovák
6. Ján Záhorský
7. Jozef Mikuš

Stolárske práce:

1. Miroslav Rozenberg
2. Patrik Turčan
3. Michal Hliva
4. Jaroslav Molota
5. Stanislav Horváth
6. Jozef Krč
7. Vojtech Jóčík
8. Stanislav Chudý
9. Michal Hertlík
10. Rudolf Chylo

Sklenárske služby:

1. Ján Sluka
2. Michal Hertlík

Technická infraštruktúra

Cestná sieť a hromadná doprava

Územím mikroregiónu Handlovská dolina prechádza cesta I/50-R (E 572), ktorá má celoštátny význam. V jednotlivých sídlach priet'ah cesty plní funkciu zbernú, ale silný tranzitný pruh jej dáva funkciu rýchlostnú.

Mesto Handlová je prepojené s mestskou časťou Morovno a Nová Lehota cestami II. triedy.

Priet'ah cesty I/50 mikroregiónom (intravilánom obcí) tvorí výraznú umelú bariéru a rozdeľuje jednotlivé sídelné útvary na dva nehomogénne časti. Cesta I/50 vylepšuje jazdné podmienky tranzitnej dopravy, ale negatívne ovplyvňuje životné prostredie riešeného územia.

Hromadnú regionálnu autobusovú dopravu v meste zabezpečuje SAD Prievidza. Dopravu v Meste Handlová zabezpečuje MHD s 24 zastávkami.

Železničná doprava

Cez územie mikroregiónu – obcami Lipník, Chrenovec, Jalovec, Ráztočno a Mesto Handlová vedie jednokolařová trať č. TU 2912, ktorá zabezpečuje osobnú a nákladnú železničnú prepravu. Má regionálny charakter. Je vedená paralelne so štátnou cestou I/50 a riekou Handlovkou cez intravilán uvedených obcí. Železničná trať je vedená z Prievidze do Handlovej. Železničná trakcia je motorová, dlhodobu stabilizovaná, s elektrifikáciou trate sa zatiaľ nepočíta. Mikroregión je napojený na trať tromi nástupnými bodmi: železničná stanica Chrenovec, zastávka Ráztočno a zastávka Jalovec, ktoré zabezpečujú služby pre cestujúcu verejnosť. V Meste Handlová je železničná stanica. Okrem služieb pre verejnosť plnia stanice funkciu nakládky a vykládky materiálu. Sú tu výhybky a železničné vlečky . Železničné spojenie Vrútky - Horná Štubňa – Handlová je zabezpečené traťou č.M 431.

Statická doprava

Statická doprava je v Meste Handlová riešená garážami pri rodinných domoch, hromadnými garážami, parkovaním pri okrajoch komunikácií a niekoľkými verejnými parkoviskami, ktoré kapacitne postačujú nárokom na statickú dopravu.

Pešia doprava

Pešie komunikácie sú samostatné spevnené plochy vedené pozdĺž komunikácií, prípadne vo forme zjazdových chodníkov.

Plyn

Počet napojených domácností na sieť plynu sú udané podľa štatistických údajov (SOODB, 2001) .

V Meste Handlová je realizovaná plynofikácia na väčšine územia mesta a z celkového množstva trvale obývaných bytov 6 185 je na plynovú sieť napojených 3 995 bytov čo predstavuje 64% napojenosť domácností. V Trenčianskom kraji je 73% napojenosť obcí.

Alternatívnym zdrojom tepla v meste je elektrická energia, pevné palivo, ale aj návrat ku klasickým zdrojom ako je drevo, najmä v podhorských obciach, ktorých obyvatelia čoraz častejšie budú nahrádzať nové média, najmä z ekonomických dôvodov.

Vítaným príkladom ochrany ovzdušia je využívanie obnoviteľných zdrojov energie a znižovanie emisií do ovzdušia spaľovaním drevného odpadu – lisovaných drevných paliet z drevovýroby v súkromnej firme v Malej Čausy.

Zásobovanie teplom

Výrobu a rozvod tepla v Meste Handlová zabezpečuje od októbra 2004 spoločnosť KMET Handlová, a.s. systémom centralizovaného zásobovania prostredníctvom šiestich blokových kotolní (bytovo-komunálna sféra) a šiestich domových kotolní (ZŠ MC, ZŠ Školská, gymnázium, Športová hala, Futbalový štadión, Krytá plaváreň). Vo všetkých prípadoch sa využíva palivo zemný plyn. Na distribúciu tepla do odberných miest sa využíva dvojrúrovňové predizolované potrubie. V každom odbernom mieste je inštalovaná odovzdávacia stanica tepla, v ktorej sa nastavuje individuálny vykurovací režim podľa požiadaviek konečných spotrebiteľov a príprava teplej úžitkovej vody. Všetky dôležité údaje o výrobe a spotrebe tepla monitoruje centrálny dispečing. Rozvody tepla zabezpečujúce dopravu vykurovacieho média, ako aj rozvody tepla v zásobovaných objektoch sú hydraulicky vyregulované. Radiátory konečných spotrebiteľov sú vybavené termostatickými ventilmi s hlavicami a pomerovými rozdeľovačmi vykurovacích nákladov.

Pošta a telekomunikácie

Poštová prevádzka – Služby podávacej a dodávacej pošty zabezpečuje poštová prevádzka umiestnená v centre mesta.

Telekomunikácie – na území mesta ponúkajú služby hlavne tri spoločnosti :

- Slovak Telecom v oblasti pevnej linky a Internetu,
- T-Mobile - mobilná komunikácia a internet
- Orange. - mobilná komunikácia a internet.

V poslednom období prichádzajú aj alternatívni operátori pevných liniek: Amtel, Nextra, ktorí ponúkajú služby predovšetkým organizáciám a podnikateľom na území mesta.

Televízne a rozhlasové vysielanie

Celkové pokrytie televíznym signálom zabezpečuje Slovenská správa rádiokomunikácií Bratislava.

Káblové rozvody zabezpečuje firma SCC Bratislava, pobočka Handlová, Potočná ulica.

V rámci mesta má pôsobnosť mestská televízia a mestský rozhlas.

Internet

Internet poskytujú predovšetkým spoločnosti Slovak telecom a Slovanet .V meste sú základné školy pripojené v rámci programu Infovek.

Prístup na internet je pre občanov umožnený cez informačný terminál, umiestnený v priestoroch Domu kultúry a formou internetových kaviarní.

S cieľom zlepšenia kvality prenosu informácií v rámci samosprávy mesto spracovalo a v 8/2005 podalo projekt spolu so žiadosťou o získanie finančného príspevku v rámci štrukturálnych fondov.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V Meste Handlová je vybudovaný systém verejnej kanalizácie so zaústením do mestskej čistiarnie odpadových vôd, ktorá ročne produkuje 1,751 mil. m³ odpadových vôd. Celková napojenosť domácností v meste Handlová na kanalizačnú sieť s ČOV v roku 2003 predstavuje 94,6%. Kanalizácia zatiaľ nie je vybudovaná v mestských častiach Horný koniec, Morovno a Nová Lehota, kde sa uvažuje s vybudovaním kanalizačných zberačov a v časti Nová Lehota aj s vlastnou mechanicko-biologickou ČOV.

Počet obyvateľov napojených na čiastkové odkanalizovanie mesta v roku 2001

Obec	Počet obyvateľov k 26. 5. 2001	Obyvatelia pripojení na lokálnu ČOV obce	
		počet	%
Handlová	17 896	15 481*	86,5

Zdroj: SODB, 2001

Poznámka: * počet obyvateľov napojených na kanalizačnú sieť s ČOV

Nehnutelnosti – pozemky a budovy

Pasportizácia pozemkov

Referát správy majetku mesta na MsÚ v Handlovej disponuje s programom o katastri nehnuteľností obsahujúcim :

- číselné údaje o jednotlivých pozemkoch v katastrálnom území Handlová, Nová Lehota a Morovno, t.j. výmera, kultúra, evidenčný list, list vlastníctva, záložné práva a vecné bremená,
- grafickú časť t.j. grafické zobrazenie polohy jednotlivých pozemkov v katastrálnom území Handlová, Nová Lehota a Morovno spolu s číselnými údajmi.

Ekonomické oddelenie na MsÚ účtovne eviduje všetky nehnuteľnosti v majetku Mesta Handlová (pozemky + stavby) vrátane obstarávacích cien a zaznamenáva všetky zmeny v prípade zmien a pohybov na liste vlastníctva.

Mesto však nedisponuje komplexnou pasportizáciou nehnuteľného majetku , ktorá by zohľadňovala jeho technický stav, skutočné využitie , ďalšie možnosti využitia a budúceho ekonomického prínosu. V súčasnosti prebiehajú prípravné práce zamerané na spracovanie komplexnej pasportizácie.

Ponuka voľných priestorov vhodných na podnikanie

Mesto Handlová uverejňuje aktuálne ponuky voľných priestorov vhodných na podnikanie v dostupných informačných médiách , akými sú TV Handlová, Handlovské noviny, regionálna tlač, internetová stránka mesta.

Momentálne sú ponuky priestorov na podnikanie nasledovné :

- komplex bývalej ZŠ na ul. Krššákovej
- nebytové priestory v CVČ Relax (cca 56 m²)
- priestory v krytej plavárni (cca 90 m²)

Podpora podnikania zo strany mesta

Mesto má prioritný záujem aktívne sa zapájať do rozvoja podnikateľského prostredia s prihliadnutím na možnosti využitia miestneho potenciálu.

Možnosti rozvoja podnikateľských aktivít :

- *ponúkané územie lokalizované v juhozápadnej časti Mesta Handlová (Banícka kolónia) , ktoré je disponibilné pre výstavbu priemyselnej zóny. Jedná sa o mestskú štvrť z časti zastavanú prízemnou zástavbou, z ktorej je momentálne pripravených 8 ha pre priemyselnú zástavbu s možnosťou ďalšieho rozširovania .*

Výhodou územia je skutočnosť, že pozemky sú vo vlastníctve Mesta Handlová , v prevažnej miere sú vyňaté z poľnohospodárskeho pôdneho fondu. V rámci územného plánu Mesta sú určené k priemyselnej zástavbe, čím sa výrazne skraca projektová a predrealizačná príprava výstavby. Na tomto území sa uvažuje s realizáciou takých prevádzok a výrobných technológií , ktoré nebudú nadmerne zaťažovať životné prostredie.

Nakoľko sú ponúkané pozemky vo vlastníctve Mesta Handlová , je možné ich dlhodobo prenajať za výhodnú cenu : 3,- Sk/m²/rok ; prípadne po dobudovaní výrobných, skladových , administratívnych prevádzok i odpredať investorovi za symbolickú cenu 1,- Sk/m² ; pri vytvorení viac ako 400 pracovných miest 1,- Sk/celú plochu. Uvedené ceny zohľadňujú úroveň technickej vybavenosti územia , ktorá je nedostatočná ako aj svahovitosť terénu. V súvislosti s potrebou investovania do dobudovania infraštruktúry územia mesto v 1/2005 dalo spracovať štúdiu, týkajúcu sa dobudovania technickej infraštruktúry územia – priemyselnej zóny. Z uvedenej štúdie vyplynula potreba investície v objeme 153,3 mil. Sk.

Na lokalitu, určenú pre vybudovanie priemyselnej zóny bol pod gesciou MŽP SR v roku 2003 spracovaný environmentálny audit – posúdenie vplyvov na životné prostredie. Výstupy zo štúdie sú uverejnené na internetovej stránke MŽP SR.

- *realizácia projektu „Podpora malého a stredného podnikania v Meste Handlová“, výsledkom ktorého bude koncom roka 2006 vybudovaný a sprevádzkovaný Podnikateľský inkubátor v ktorom budú realizovať svoje podnikateľské aktivity začínajúci malí a strední podnikatelia. Začínajúcim podnikateľom budú poskytnuté priestory na prenájom za zvýhodnené ceny. Zároveň im budú poskytované komplexné poradensko – informačné služby a služby spoločného sekretariátu.*
- *Zámer mesta vybudovať Rekreačno – relaxačný komplex v priestoroch bývalého letného kúpaliska s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu v meste vrátane podpory*

podnikateľských aktivít v tejto oblasti. V súčasnosti sa spracováva štúdia , na základe ktorej sa budú hľadať možnosti realizácie zámeru.

- *Realizácia projektu „Help“*, v rámci ktorej sa uskutočnia vzdelávacie a školiace programy, zamerané na prípravu kvalitnej pracovnej sily pre zamestnávateľov, programy pre začínajúcich podnikateľov.

Vzhľadom na neaktuálnosť územného plánu mesta, v ktorom by mali byť premietnuté aj možnosti rozvoja podnikania , mesto v 8/2005 podalo projekt na spracovanie aktualizácie územného plánu v rámci štrukturálnych fondov.

Podporné inštitúcie pre rozvoj podnikania

Mesto pri získavaní investícií využíva v rámci možností aktivity regionálnej SOPK v Trenčíne , agentúry SARIO , VÚC Tn, fy Trade Contacts Trenčín ; avšak z doterajších skúseností možno konštatovať že sa nenaplnili očakávania mesta , ktoré sa predpokladali v oblasti podpory pre získavanie potencionálnych investorov.

Marketing územia

Marketing územia sa realizuje prostredníctvom aktivít

- Mesta Handlová, ktoré za týmto účelom zriadilo v rámci organizačnej štruktúry mestského úradu pozíciu manažéra ekonomického rozvoja,
- Združenia obcí handlovskej doliny , ktorého je mesto členom a v rámci ktorého pôsobí Informačné centrum
- Združenia pre rozvoj regiónu Horná Nitra - Mesto Handlová je členom združenia
- Regionálne združenie pre rozvoj cestovného ruchu Hornej Nitry – Mesto Handlová je členom združenia.

Prostredníctvom aktivít horeuvedených subjektov sa realizuje aktívna prezentácia možností rozvoja podnikateľských aktivít na území mesta, propagácia ponúk v oblasti cestovného ruchu, kultúrneho a športového vyžitia ako aj tvorba a následná realizácia spoločných projektov z cieľom rozvoja územia.

Mesto Handlová prezentuje územie pre vybudovanie priemyselnej zóny v juhozápadnej časti mesta formou ponuky na internetovej stránke mesta , ktorá je spracovaná aj v anglickej verzii Súčasťou ponuky je aj fotodokumentácia a mapová príloha technickej infraštruktúry v tejto lokalite.

Ponúkané územie je obsiahnuté aj v brožúrach , ktoré mesto ponúka potencionálnym investorom v rámci propagácie .

S cieľom zatraktívnenia územia pre vybudovanie priemyselnej zóny bola spracovaná Štúdia zameraná na dobudovanie technickej infraštruktúry na základe ktorej sa budú hľadať možnosti realizácie predmetnej investície .

Vzhľadom na požiadavky investorov vo vzťahu k uvedenej lokalite, ktoré predpokladajú značnú investíciu v lokalite je potrebné doplniť ponuku o ďalšie voľné pozemky, vhodné na umiestnenie investície.

V rámci podpory rozvoja cestovného ruchu sa Mesto Handlová zapojilo do projektu „Centrálny priestorový informačný systém v regióne horná Nitra“, ktorého garantom bolo Regionálne združenie cestovného ruchu Horná Nitra. Výsledkom projektu, podporeného z fondu Phare sú umiestnené informačné tabule a značenia v zmysle európskeho štandardu

v rámci regiónu, ktoré upozorňujú návštevníkov na turistické zaujímavosti a atrakcie v rámci regiónu.

Hospodárenie mesta

Mesto Handlová získalo ratingové hodnotenie od CRA Rating Agency. CRA, ktorá je afiliáciou medzinárodnej agentúry Moodys Investors Service, udelila Handlovej dlhodobý medzinárodný rating na úrovni Ba+ a dlhodobý lokálny rating na úrovni skAa-. Uvedené hodnotenie podľa riaditeľa CRA pre SR Lubomíra Dubeckého radí mesto medzi veľmi kvalitné subjekty s vysokou schopnosťou splácať svoje dlhodobé záväzky v slovenských korunách včas a v plnej miere.

CRA ďalej udelila Handlovej aj krátkodobý lokálny rating na úrovni skP-1, čo je najvyššie možné hodnotenie schopnosti splatiť svoje krátkodobé záväzky včas a v plnej miere.

Výhľad ratingu Mesta Handlová je stabilný. Výsledný rating podľa riaditeľa CRA zaraduje mesto medzi bonitné subjekty na slovenskom komunálnom trhu. Podľa CRA rozhodnutie udeliť Handlovej uvedené hodnotenie sa opieralo hlavne o stabilné rozpočtové hospodárenie, pričom pozitívny vplyv mala aj nízka miera zadĺženia a zabezpečenie dlhovej služby. Pozitívny vplyv malo aj silné hospodárske zázemie mikroregiónu, aj keď v dlhodobom horizonte sa v tejto oblasti podľa CRA črtajú isté riziká. Je však predpoklad, že hospodárenie Mesta Handlová zostane aj po realizácii miernych korekcií v budúcnosti na veľmi dobrej úrovni.

Spracovala : Ing. Jana Jánošová, Eva Jaššová, Mestský úrad Handlová

2. Skvalitnenie podmienok života občanov a sociálna oblasť

Kultúra

Kultúrne zariadenia

V Meste Handlová sa nachádzajú nasledovné kultúrne zariadenia:

- **Dom kultúry** Mesta Handlová - spoločenské podujatia 220 miest
- hľadisko 440 miest
- **Kultúrne stredisko Morovno** - spoločenské podujatia 80 miest
- **Kultúrne stredisko Nová Lehota** - spoločenské podujatia 40 miest

Mestská knižnica

Sídlo : Dom kultúry Handlová, ul. Námestie baníkov 3

Mestská knižnica zabezpečuje kultúrnu, informačnú, vzdelávaciu a relaxačnú funkciu s cieľom podporovať celoživotné vzdelávanie a duchovný rozvoj.

Má tri pobočky : - v Morovne, v Novej Lehote a na sídlisku Morovnianska cesta.

Centrálnu knižnicu tvoria tri oddelenia :

- oddelenie vedenia, dopĺňovania a spracovania fondov
- oddelenie pre dospelých čitateľov
- oddelenie pre deti a mládež

Eviduje celkom 59.878 knižničných jednotiek.

Súkromné múzeum

Sídlo: Gagarína14 , Handlová

Vlastník : Ján Procner

Vzniklo v roku 2001. Štatút múzea získalo v roku 2004.

Obsahuje 400 exponátov z histórie mesta ,ako aj z histórie baníckej činnosti.

Súčasťou múzea je galéria 70 - tich drevorezieb majstra rezbára Jána Procnera.

Zámer do budúcnosti je rozšíriť expozíciu o exponáty so sakrálnou históriou.

Tradičné kultúrne podujatia

- *január*
 - výročie vzniku SR - stretnutie primátora a poslancov s občanmi Mesta Handlová
 - pochod vďaka Cígeľ – Handlová
- *február*
 - Celomestský reprezentačný ples
 - Preteky psích záprahov
 - Fašiangy
- *marec*
 - Celomestské oslavy MDŽ
 - Handlovská dolina všetci jedna rodina
 - Kvíz o mikroregión
 - Ľuďom za katedrou ku Dňu učiteľov
- *apríl*
 - Výročie oslobodenia Handlovej, oslavy spojené s kladením vencov
- *máj*
 - Hudobný 1. Máj

- Deň víťazstva nad fašizmom
- Vyhodnotenie najúspešnejších športovcov za rok „Športový majáles“.
- Urbanský jarmok
- *jún*
- Mini play back show
- Cesta rozprávkovým lesom
- Handlovské športové hry
- *júl*
- Oslavy zvrchovanosti
- *august*
- Deň pre rodinu
- Oslavy SNP – kladenie vencov
- *september*
- Deň ústavy SR
- Svetový deň mieru
- Banický jarmok
- Mestské banícke dni
- Western show
- Dni športu
- *október*
- Pamiatka zosnulých - pietny akt
- Handlovské katarínske dni – spoločenský večer
- *november*
- Katarínsky jarmok
- Týždeň vzdelávania– Sviatok 17.novembra
- *december*
- Mikuláš na Nám. Baníkov, v DK MH, a CVCČ
- Detské Vianoce
- Detský Silvester a nočný Silvester na Námestí baníkov

Ďalšie možnosti trávenia voľného času:

Hvezdáreň Handlová v Dome kultúry, zaradená do siete hvezdární na území Slovenska, je využívaná na denné i nočné pozorovanie oblohy.

Detské westernové mestečko GERONIMO – Pstruháre – s ponukou letných prázdninových pobytov pre deti vo veku od 6 do 15 rokov.

Jazdecký klub Navaho v Ráztočne ponúka jazdecký tábor, výučbu jazdenia na koni a rôzne kultúrne podujatia.

-

Združenia a spolky

- *Miestny odbor Matice slovenskej*

Sídlo: Savina 12. Vznik spolku v r.1990. Počet členov 56. Predseda Imrich Izák.

Činnosť : - organizácia V. ročníka Handlovských kahančekov, hry, spevy, tance pre deti z MŠ, VII. roč. literárnej súťaže základných a stredných škôl “Prebudená pieseň“, súťaž v speve ľudových piesní o hlások J Guzovej.

- *85.zbor skautov a skautiek v Handlovej*

Sídlo : Savina 12. Zborový vodca : Imrich Izák

Činnosť : - organizácia turisticko-športových podujatí pre skautov a skautiek.

- **Občianske združenie Volcano**

Sídlo: Námestie baníkov 3. Predseda : Petra Ličková

Činnosť: tanečné choreografie ,vystúpenia.

Počet členov 60.

- **Občianske združenie Spoločnosť Country 2000**

Sídlo: Partizánska 6/30

Konateľ: Vladislav Horváth

Činnosť: organizácia kultúrno-športových podujatí

- **Občianske združenie SUNO EÚ Sen o Európe**

Sídlo: Fučíkova 10/1. Predseda : Dušan Cicko

Činnosť: pomáhať rómskej komunite

- **Občianske združenie REHA- Infoagentúra**

Sídlo: Morovnianska cesta 38/9. Predseda : Erika Jonasová

Činnosť: získavať informácie potrebné pre občanov mesta, rozvoj regiónu

- **Občianske združenie „Demokracia Slovensko“**

Sídlo: Partizánska 32. Konateľ : Ladislav Šebesta

Činnosť : charita - pomoc sociálne-odkázaným občanom

Počet členov : 55

- **Občianske združenie Materské centrum Lienka**

Sídlo : Potočná 48. Predseda : Janka Rybáriková

Činnosť: voľno-časové aktivity pre matky s deťmi na materskej dovolenke

- **Občianske združenie ROSA - spoločnosť rómskych detí**

Sídlo: Mor. cesta 35/11

predseda: Dagmar Kumanová

Činnosť: v rómskej menšiny - oblasť výchovy matiek a detí

- **Občianske združenie ParadyRoma**

Sídlo :Fučíkova, predseda :Gabriel Parady

Činnosť : rozvoj rómskej komunity

Družobné mestá

- Mesto Zábřeh na Morave

Partnerská dohoda podpísaná : v r. 1994

- Obec Šarišáp

Partnerská dohoda podpísaná v r. 1997

- Mesto Voerde

Partnerská zmluva podpísaná . v r.2001

Významní rodáci

- p. Siegllová – spisovateľka

- R. Cigánik – akademický maliar

Kronika mesta

Kronika mesta sa uchováva v budove Mestského úradu, Námestie baníkov 7 v Handlovej.

Kronika mesta je dôležitým prameňom zachytenia a zachovania historických, nariadených, jazykových poznatkov a poznatkov o ľudovej kultúre. Cez zápisy v mestskej kronike, súčasná generácia spoznáva ľudovú kultúru, zachováva svedectvo o sebe pre budúce generácie.

Mesto vedie kroniku od roku 1932. Súčasnými kronikármi mesta sú Jozef Pavelka a

Bc. Dana Reindlová.

Šport

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity

Najširšia ponuka rekreačných aktivít je v športovo-rekreačnom zariadení Ski-TMG Remata a v rekreačnom stredisku Horský hotel Remata. Aktivity spadajú do primárnej ponuky cestovného ruchu. Mesto Handlová má pomerne dobré podmienky pre športové vyžitie. K dispozícii je športová hala s posilovňou, plaváreň s krytým bazénom, kolkáreň, futbalový štadión, športová strelnica, sedem telocviční pri základných a stredných školách a tri fitnesscentrá. V oblasti telovýchovy a športu je činných 16 športových klubov a oddielov v Handlovej a športové kluby v obciach mikroregiónu.

Telovýchova - športové zariadenia

1. Športová hala s posilovňou
ul.Údernícka č.51
2. Plaváreň - krytý bazén
ul.I.mája 99
3. Kolkáreň
ul.SNP č.5
4. Futbalový štadión
Údernícka č.48
5. Športová strelnica
pod Kňazovým vrchom

Telocvične - pri základných školách :

- ZŠ ul. Školská
- ZŠ ul. Morovnianska cesta
- ZŠ ul. Mierové námestie
- ŠZŠ ul. Námestie baníkov

- pri stredných školách :

- Gymnázium ul.Novomeského
- SPŠ ul.Lipová
- ZŠOS ul. Lipová

Fitness

Fitness p. Ladislava Bubniaka - Potočná ul. č.66
Fitness p. Petra Ivana - ČSA

Športové kluby v meste - inštitúcie – spolky, združenia, kluby

Basketbalový klub Baník Handlová
Sídlo:Údernícka 51
Kontaktná osoba: Vladimír Barniak

Školský Basketbalový klub
Sídlo: ZŠ Mierové námestie 27
Kontaktná osoba : Jaroslav Daubner

TJ Slovan
Sídlo: Kolkáreň Handlová,ul.SNP 5

Kontaktná osoba : Ján Obert

TJ Sokol TMG

Stolný tenis

Sídlo: Kpt.Nálepku 4

Kontaktná osoba: Jaroslav Valent

Športový klub futbalu Baník Handlová

Sídlo: Údernícka 48

Kontaktná osoba Teodor Boška

Plavecký klub

Sídlo: 1.mája 99

Kontaktná osoba : Mgr.Daniela Šúrová

TJ Sokol oddiel športovej gymnastiky

Sídlo: Morovnianska cesta

Kontaktná osoba: Mária Kotríková

Šachový klub

Sídlo: CVČ Relax,F.Nádaždyho 2

Kontaktná osoba. Mgr. František Krajčovič

TJ Sokol Volejbalový oddiel

Sídlo: ZŠ ul.Školská

Kontaktná osoba : Ján Zderka

Združenie technických a športových činností

Sídlo: Mor.cesta 24/25

Kontaktná osoba Ondrej Benke

Klub rekreačnej telesnej výchovy

Sídlo: MŠ ul.Mor.cesta,Plaváreň Handlová

Kontaktná osoba : Jana Gurinová

Horolezecký klub Prometheus

Sídlo: ul.29.augusta 9/3

Kontaktná osoba: Milan Koša

Jaskyniarsky klub

Sídlo: Morovnianska cesta 53/1

Kontaktná osoba .Peter Strečanský

Klub slovenských turistov

Sídlo : Savina 6

Kontaktná osoba: Imrich Izák

Kynologický klub - Strelnica

Sídlo : Kvetná 14

Kontaktná osoba : Milan Krčmárik

Mestský kynologický klub

Sídlo : Mostná 39/8

Kontaktná osoba: Róbert Majda

Základná organizácia Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny „A.Kmeť“.
 Sídlo : Partizánska 35/5
 Kontaktná osoba : Arpád Koszta

Významní športovci mesta

- 1.Filip Škrteľ - hráč v elektronických šípkach , majster Európy
- 2.Jaroslav Lazo - lukostrelec , IV.miesto na ME v r. 2003
- 3.Eduard Straka - pretekár v atletickej chôdzi, 14.miesto ME
- 4.Peter Moravčík - hráč volejbalového družstva Mladosť Bratislava, získalo prvenstvo v Svetovom pohári v Grécku v r.2003
- 5.Družstvo minibasketbalistov - chlapcov zo Športového basketbalového klubu Mierové námestie, ktoré získalo titul majstra Slovenska v r.2003.

Práca s mládežou

Základná umelecká škola v Handlovej

ZUŠ v Handlovej poskytuje odborné umelecké vzdelanie v 4 odboroch v individuálnej a skupinovej forme vyučovania. V školskom roku 2004/05 ZUŠ navštevuje 289 žiakov. Škola má právnu subjektivitu.

Profilácia a výchovno-vzdelávacie programy školy:

Hudobný odbor

-*Predmety:* hra na husliach, hra na gitare, hra na dychové nástroje, hra na klavíri, hra na organ, hra na akordeóne, hra na bicie nástroje, keyboard, spev. Vyučovala sa aj *súborová hra a zborový spev* - komorný zbor učiteľov „Artanno“, prípravný spevácky zbor „Barborky“, DSZ „Lienka“.

Výtvarný odbor:

-Skupinová forma, skupiny zložené zo žiakov z viacerých ročníkov. Špecializované štúdium keramiky.

Tanečný odbor

Literárno-dramatický odbor

Centrum voľného času (CVČ) Relax

CVČ Relax je verejné výchovno-vzdelávacie zariadenia pre deti a mládež s celoročnou prevádzkou s právnu subjektivitou. V šk. roku 2003/04 navštevovalo pravidelnú formu činnosti (záujmové útvary) 271 detí. Príležitostnej činnosti sa zúčastnilo 6 154 detí.

Bývanie

Domový a bytový fond

Tabuľka č. 18 : Údaje o domovom a bytovom fonde v obciach mikroregiónu podľa SODB 2001

Obec	Trvalo obývané domy		Trvalo neobývané domy	Počet bytov	Neobývané byty
	Spolu	z toho RD			
Chrenovec-Brusno	378	373	63	452	64
Jalovec	170	170	16	186	16

Lipník	148	148	24	175	24
Malá Čausa	203	202	49	252	51
Ráztočno	393	382	56	489	64
Veľké Čausa	129	128	25	160	26
Handlová	2273	1545	169	6461	248
Spolu	3694	2948	402	8175	493

Sociálna starostlivosť o starších občanov

Sociálne služby

Opatrovateľská služba mesta je od roku 2003 zastrešená Spoločným obecným úradom v Handlovej, ktorý združuje obce Handlovskej doliny – Ráztočno, Jalovec, Chrenovec-Brusno, Lipník, Veľká Čausa, Malá Čausa – s cieľom zabezpečiť efektívne a kvalitné poskytovanie opatrovateľskej služby v meste i v obciach a sídli na MsÚ v Handlovej.

Opatrovateľská služba sa poskytuje prednostne v byte občana.

Cieľová skupina : občan, ktorý pre svoj zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečení nevyhnutných životných úkonov, nevyhnutných prác v domácnosti alebo kontaktu so spoločenským prostredím; dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky, ak starostlivosť o dieťa z vážnych dôvodov nemôže zabezpečiť rodič; matka, ak sa jej súčasne narodili 3 a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá.

Opatrovateľky sú v pracovnoprávnom pomere s mestom alebo obcami a starostlivosť je poskytovaná v pracovných dňoch v čase od 7,00 hod. do 15,00 hod..

Mesto Handlová : Počet opatrovateliek : 30

Počet opatrovaných : 79 / stav k 31.10.2004 /

Obce : Počet opatrovateliek : 21

Počet opatrovaných : 31 / stav k 31.10.2004 /

Domy s opatrovateľskou službou ako nájomné byty špeciálneho určenia pre občanov, ktorí sú pre svoj nepriaznivý zdravotný stav alebo vek odkázaní na zabezpečenie nevyhnutných životných úkonov.

Obytný dom na ulici 29.augusta č.1 má 80 bytových jednotiek. Obytný dom na Partizánskej ulici č. 36, 38, 40 má 48 bytových jednotiek. Obidva objekty sú v správe Mestského bytového podniku v Handlovej.

V priestoroch domu na Partizánskej ulici je v prevádzke i práčovňa pre obyvateľov, ktorá je využívaná i pre potreby opatrovateľskej služby mesta.

Financovanie : Mesto Handlová

Klub dôchodcov

Sídlo : SNP č.14, Handlová

Vznik : r. 1986

Počet členov : 216

Činnosť, aktivity : organizácia kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích a športových podujatí pre členov i verejnosť, organizácia osvetových podujatí, účasť na spomienkových a pamätných akciách mesta, organizácia zájazdov v rámci Slovenska i do zahraničia, úzka spolupráca s ostatnými organizáciami v meste.

Najvýznamnejšie podujatie : Fašiangy, posedenie pri príležitosti mesiaca „Úcty k starším.

Financovanie : Mesto Handlová

ADOS Erika – Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti

Sídlo : Partizánska ulica č. 38, Handlová /priestory DOS/

Vznik : 01.12.2004

Právna forma : fyzická osoba podnikajúca na základe rozhodnutia TSK

Predmet činnosti : poskytovanie komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti pre občanov mesta a obyvateľov obcí Handlovskej doliny.

Kluby, združenia, spolky a zväzy zasahujúce svojou činnosťou do sociálnej oblasti

a) *Základná organizácia Slovenského zväzu zdravotne postihnutých*

Sídlo : SNP č. 14, Handlová

Vznik : r.1960

Počet členov : 520

Činnosť, aktivity, : organizácia kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích a športových podujatí pre členov i verejnosť, účasť na spomienkových a pamätných akciách mesta, organizácia pravidelných rekondičných pobytov pre členov.

b) *Miestny spolok Slovenského červeného kríža*

Sídlo : SNP č. 14, Handlová

Vznik : r. 1976

Počet členov : 105

Činnosť, aktivity, : poskytovanie zdravotníckych služieb prvej pomoci pri rôznych podujatiach uskutočňovaných v meste, nábor darcov krvi, príprava školení prvej pomoci pre verejnosť, pre deti a mládež na ZŠ a SŠ v meste, účasť na verejných zbierkach, vedenie Hliadky mladých zdravotníkov na ZŠ Morovnianska cesta.

Najvýznamnejšie podujatie : Hliadky mladých zdravotníkov /rozhodcovia/, Výročná členská schôdza

c) *Pegas Remata – športový klub zdravotne postihnutých*

Sídlo : ZŠ M.Krššákovej, Handlová

Vznik : r. 2000

Počet členov : 55

Činnosť, aktivity, : združovanie ľudí, ktorí sú následkom úrazov, nehôd alebo vrodených defektov postihnutí, aby sa aj prostredníctvom športu vyrovnali so svojím osudom; orientácia na športy ako zjazdové a bežecké lyžovanie, cyklistika, stolný tenis, plávanie, atletika, športová streľba, lukostreľba, jazdectvo a boccia; vyhľadávanie talentov medzi deťmi a mládežou.

Úspechy : niekoľkonásobná medailová účasť na zimných i letných paralympijských hrách a majstrovstvách sveta, účasť v reprezentáciách Slovenska a veľa ďalších úspechov v oblasti športu.

Zariadenia sociálnych služieb

V meste evidujeme 3 sociálne zariadenia, ktoré sú začlenené pod neziskovú organizáciu *Jazmín n.o.*, so sídlom Handlová, F.Nádaždyho 103. Zakladateľmi NO Jazmín n.o. sú Mesto Handlová a OZ Demokracia Slovensko. NO Jazmín n.o. bola zaregistrovaná na Krajskom úrade v Trenčíne dňa 16.01.2004.

NO Jazmín n.o. prevádzkuje nasledovné sociálne zariadenia :

1. Útulok – Humanitné centrum „Nádej na dôstojný život“

Sídlo : Handlová, Partizánska 32

Vznik : 16.01.2004

Predmet činnosti : poskytovanie sociálnych služieb v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci.

Cieľová skupina : občania bez prístrešia, v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu alebo im bola zrušená ústavná alebo ochranná výchova po dosiahnutí plnoletosti.

Kapacita zariadenia : 18 klientov

2. Samostatné pestúnske zariadenie

Sídlo : Handlová, Pekárska 36

Vznik : 01.07.2004

Predmet činnosti : poskytovanie náhradnej rodinnej starostlivosti dieťaťu, ktoré je zverené do pestúnskej starostlivosti rozhodnutím súdu o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti.

V súčasnosti je v zariadení zamestnaný 1 pestún a 5 detí je v pestúnskej starostlivosti.

3. Domov pre osamelých rodičov

Sídlo : Handlová, F.Nádaždyho 103

Vznik : 01.11.2004

Predmet činnosti : poskytovanie sociálnych služieb v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci.

Cieľová skupina : osamelý rodič maloletého alebo osamelý rodič s maloletým, ktorých život alebo zdravie sú ohrozené alebo je ohrozená výchova maloletého, alebo osamelá tehotná žena, ktorá sa ocitla v sociálnej núdzi spôsobenej stratou rodinného prostredia.

Kapacita zariadenia : 40 klientov

Detský domov Handlová

Sídlo : Handlová, ul.29.augusta č. 61

Zriaďovateľ : ÚPSVaR Trenčín

Štatutár : Mgr.Dagmar Mlyneková

Forma hospodárenia : rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou

Vymedzenie predmetu činnosti : poskytovanie starostlivosti a výchovy nahrádzajúcej prirodzené rodinné prostredie pre deti od 2 rokov veku do dosiahnutia plnoletosti a ďalej až do osamostatnenia, najdlhšie do 25. roka veku.

Kapacita : 30 detí

Veková skladba : od 4 do 24 rokov

Charakteristika : Detský domov so samostatnými skupinami. /počet 3/

Úspechy : účasť na výtvarných, športovo-turistických, športových a kultúrnych podujatiach v rámci Slovenska /posledné 2 roky putovný pohár na Pretekoch turistickej zdatnosti/

Nezamestnaní občania mesta

V termíne od 01.06.2004 do 31.05.2005 sa realizoval v Meste Handlová projekt, zameraný na rozvoj ľudských zdrojov s názvom „Aktivácia pracovnej sily“. Projekt, na realizáciu ktorého Mesto Handlová v spolupráci s partnermi získalo finančné prostriedky z fondu PHARE bol určený pre nezamestnaných občanov, ktorým boli poskytnuté aktivačné

vzdelávacie a tréningové programy a školenia ako aj rekvalifikačné kurzy s cieľom ich aktívneho uplatnenia na trhu práce.

Skúsenosti z uvedeného projektu boli využité pri tvorbe projektu „*Program zaradovania sa ťažko zamestnateľným občanom Mesta Handlová a okolia na trh práce - HELP*“, ktorý podalo Mesto Handlová v roku 2004 v rámci IS EQUAL. Uvedený projekt bol podporený v čiastke 32 mil.Sk a jeho realizácia prebieha od 03/2005 s termínom ukončenia 03/2008. Mesto realizuje projekt spoločne s partnermi : Neziskovou organizáciou Help n.o. a Občianskym združením Parady Roma.

Je zameraný na vybudovanie a sprevádzkovanie Rozvojového centra s agentúrami a Modelového rómskeho školiaceho centra s cieľom poskytovania komplexného profesijného servisu a služieb pre ťažko zamestnateľné skupiny uchádzačov o zamestnanie.

Komunitná sociálna práca

Od 01.08.2004 pôsobil v meste na základe úspešného projektu terénny sociálny pracovník. Tento projekt je realizovaný v súlade s Komplexným rozvojovým programom rómskych osád pod záštitou Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity a MPSVaR SR. Mesto nadviazalo na tento projekt a od 01.04.2005 pôsobí v meste 1 komunitný sociálny pracovník a dvaja asistenti.

Sídlo : MsÚ Handlová

Cieľová skupina : obyvatelia rómskej osady v Handlovej, sociálne ohrozené skupiny občanov Mesta Handlová

Predmet činnosti : terénna sociálna práca ako cielené usmerňovanie a pôsobenie na človeka v jeho prirodzenom prostredí s cieľom pomáhať jednotlivcom a skupinám dosiahnuť sociálnu spôsobilosť k sociálnemu uplatneniu a pomáhať vytvoriť priaznivé spoločenské podmienky.

Financovanie : MPSVaR SR, spolufinancovanie Mesta Handlová

Rómske OZ Parady Roma je zapojené do projektu „HELP“ – je partnerom v projekte a je zodpovedné za aktivitu : Zriadenie a sprevádzkovanie Modelového rómskeho školiaceho strediska , ktoré OZ vybuduje vo vlastných priestoroch. Rómske OZ Parady Roma sa týmto spôsobom aktívne zapojilo do rozvojového programu mesta, zameraného na aktívnu prácu s nezamestnanými občanmi, ktorí v rómskej osade predstavujú až 90% občanov v produktívnom veku.

Zdravotníctvo

Nemocnica Handlová s.r.o.

Sídlo : Handlová, ulica SNP 26.

Štatutárny zástupca : MUDr. Beáta Sonogová – riaditeľka

Vlastník FINHOS s.r.o. Bojnice

Predmet činnosti : poskytovanie ambulantnej a ústavnej liečebno-preventívnej starostlivosti

Lôžkové oddelenia

- chirurgické oddelenie
- interné oddelenie
- gynekologicko-pôrodnické oddelenie
- novorodenecké oddelenie
- OAIM
- detské oddelenie

- oddelenie dlhodobo chorých

Na každom oddelení je lôžková starostlivosť priradená potrebám obyvateľstva, pričom zohľadňuje zmeny v legislatíve poskytovania zdravotnej starostlivosti upravovanej Ministerstvom zdravotníctva SR, resp. poisťovňami.

Spoločné liečebné a vyšetrovacie zložky

- radiodiagnostické oddelenie
- fyziatricko-rehabilitačné oddelenie
- oddelenie klinickej biochémie
- sonografické pracoviská /2/

Odborné ambulancie

- gastrofibroskopicko-endoskopická ambulancia
- chirurgická príjmová ambulancia
- ambulancia detskej alergológie
- onko-gynekologická ambulancia
- sexuologická ambulancia
- traumatologická ambulancia
- interná ambulancia
- kardiologická ambulancia
- ORL ambulancia
- algeziologická ambulancia

Neštátne zdravotnícke zariadenia so sídlom v objekte NsP

- ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast /2/
- gynekologické ambulancie /2/
- ambulancie praktických lekárov pre dospelých /2/
- chirurgická ambulancia
- zubná ambulancia
- urologická ambulancia
- neurologická ambulancia

Nemocnica Handlová zabezpečuje na základe živnostenského oprávnenia zo dňa 1.10.2003 dopravnú-zdravotnú službu a má zriadenú ústavnú lekáreň.

Zdravotné strediská v Meste Handlová.

1. Zdravotné stredisko na Morovnianskom sídlisku :

Sídlo : Okružná č. 5

Vlastník objektu : Mesto Handlová

Správca : Mestský bytový podnik Handlová

V zdravotnom stredisku pôsobia neštátni zmluvní lekári v nasledovných ambulanciách :

- gynekologická ambulancia
- ortopedická ambulancia
- očná ambulancia
- ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast /2/
- ambulancia praktického lekára pre dospelých /2/
- zubná ambulancia

2. Zdravotné stredisko so sídlom pri Bani Handlová :

Vlastník objektu : Baňa Handlová

V Zdravotnom stredisku pôsobia neštátni zmluvní lekári v nasledovných ambulanciách :

- zubné ambulancie /2/
- ambulancie praktických lekárov pre dospelých /3/

3. Zdravotné stredisko na Partizánskej ulici :

Sídlo : Partizánska ulica č. 12

Vlastník objektu : Mesto Handlová

Správca : Mestský bytový podnik Handlová

Neštátne zdravotnícke zariadenia so sídlom v objekte

- zubné ambulancie
- zubné laboratórium

Ďalšie neštátne zdravotnícke zariadenia v meste

a) so sídlom v objekte lekárne Herba, ulica Okružná 5A

- ambulancia praktického lekára pre dospelých
- ftizeologická ambulancia
- diabetologická ambulancia

b) so sídlom v objekte lekárne Barbora, ulica SNP č. 2

- ambulancia praktického lekára pre dospelých
- psychiatrická ambulancia

Lekárne v meste

1. Lekáreň Barbora
sídlo : SNP č. 2, Handlová
2. Lekáreň Herba
sídlo : Okružná 5A, Handlová
3. Lekáreň pri Nemocnici Handlová
sídlo : ulica SNP 1882, Handlová

Expozitúry zdravotných poisťovní v meste

- Všeobecná zdravotná poisťovňa so sídlom v objekte polikliniky, ul. SNP 26.
- Sideria Istota so sídlom v budove Agroproduktu, ulica Potočná 66.

Bezpečnosť

Obvodné oddelenie Policajného zboru Prievidza vrátane odboru skráteneho vyšetrovania.

Sídlo : Handlová, Švermova č. 2

Mestská polícia Handlová

Sídlo : Handlová, Námestie baníkov č. 8

Prevencia sociálnych závislostí

Materské centrum Lienka

Sídlo : Potočná č. 48, Handlová. /Využívajú priestory MŠ MC./

Vznik : r. 2001

Právna forma : občianske združenie

Predmet činnosti : burzy, kurzy, opatrovanie detí, tvorivé dielne, aerobic, zriadenie linky na

podporu dojčenia, výroba kvetináčov, pohľadníc a vianočných ozdôb s cieľom podporovať zdravý životný štýl, seberealizáciu mamičiek, pomôcť pri vzdelávaní a poskytnúť relaxáciu, rozptýlenie a riešenie otázok spojených s rodičovstvom.

Cieľová skupina : mamičky s deťmi

3. Ľudské zdroje

Základné štatistické údaje

Vzdelanostná štruktúra občanov Mesta Handlová r.2001

Najvyšší skončený stupeň vzdelania	Muži	Ženy	Spolu	%
základné	1 512	2 737	4 249	24
Učňovské a Stredné odborné (bez maturity)	3 281	2 145	5 426	30
Úplné stredné učňovské, odborné, všeobecné (s maturitou)	1 720	2 065	3 785	21
Vyššie, Vysokoškolské	425	455	880	5
Ostatní bez udania vzdelania	170	177	347	2
Ostatní bez školského vzdelania	12	23	35	-
Deti do 16 rokov	1 701	1 595	3 296	18
Úhrn	8 821	9 197	18 018	100

Národnostná a náboženská kultúra r. 2001

Obec	Počet obyv.	Národnosť				Náboženské vyznanie			
		slov.	česká	mad.	iné	rím.-katol.	evanj.	iné, nezist.	bez vyzn.
Handlová	18018	17323	120	154	421	8061	407	1244	8306
[%]	100	96,14	0,66	0,85	2,34	44,74	2,26	6,90	46,10

Štruktúra obyvateľov podľa zamestnania r. 2001

Odvetie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	Z toho odchádza do zamestnania
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	88	80	168	40
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	56	32	88	53
Rybolov, chov rýb	-	-	-	-
Ťažba nerastných surovín	2 049	200	2 249	55
Priemyselná výroba	431	1 481	1 912	744
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	104	52	156	38
Stavebníctvo	326	44	370	196
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motor.vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	187	568	755	211
Hotely a reštaurácie	51	102	153	38
Doprava, skladovanie a spoje	138	86	224	107
Peňažníctvo a poisťovníctvo	13	48	61	38
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	112	123	235	81
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	118	187	305	129
Školstvo	94	447	541	89
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	54	347	401	66
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	121	135	256	48
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	13	4	17	12
Ekonomicky aktívni bez udania odvetví	945	867	1 812	144
S P O L U	4 900	4 803	9 703	2 089

Nezamestnanosť v Meste Handlová

Vývoj nezamestnanosti v Handlovej v rokoch 2002, 2003, 2004

Obec	Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004	
	Počet nezam.	Miera nezam.	Počet nezam.	Miera nezam.	Počet nezam.	Miera nezam.
Handlová	1495	16,78	1288	14,45	1328	14,90

Stav nezamestnanosti v Handlovej podľa pohlavia v rokoch 2003 a 2004

Obec	Rok 2003			Rok 2004		
	Počet nezam.	Z toho		Počet nezam.	Z toho	
		muži	ženy		muži	ženy
Handlová	1288	749	539	1328	678	650

Materské školy a výchova rodičov

Predškolská výchova a výchova rodičov

V Meste **Handlová** sa nachádzajú nasledovné školské zariadenia:

5 materských škôl - verejné školské zariadenia s celodennou starostlivosťou bez právnej subjektivity, pre potreby MŠ sú zriadené školské jedálne ako samostatné subjekty (tiež bez právnej subjektivity)

Počet zapísaných detí v MŠ v šk. r. 2005/06: spolu 396

- MŠ Cintorínska ulica (61 zapísaných detí)
- MŠ Dimitrovova ul. (68 zapísaných detí)
- MŠ Morovnianska cesta (116 zapísaných detí)
- MŠ Mostná ul. (61 zapísaných detí)
- MŠ Ul. SNP (95 zapísaných detí)

Využitelnosť a kapacita MŠ a ŠJ

- Kapacita MŠ 450 – 500 miest
- Využitelnosť v šk.r. 2005/06 88% - 79% (Naplnenosť tried v MŠ závisí aj od veku detí zaradených do triedy)
- Kapacita ŠJ pri MŠ zodpovedá kapacite MŠ

Na MŠ Morovnianska cesta je jedna trieda (kapacita 25 miest) v prenájme občianskemu združeniu Lienka, (mesačný prenájom 100 Sk, za služby spojené s využitím priestorov – energie, voda sa neplatí).

MŠ Mostná má prázdny jeden pavilón, t.j. dve prázdne triedy so spálňami (bývalé jasle).

Zamestnanci MŠ a ŠJ:

spolu: 67

počet pedagogických zamestnancov – 38

počet nepedagogických zamestnanci – 13

počet zamestnancov ŠJ – 16

Materské centrum Lienka

- občianske združenie, vznik r. 2001, využívajú priestory MŠ MC, zameranie činnosti podpora zdravého životného štýlu, seberealizácie mamičiek, pomoc rodičom pri riešení otázok spojených s rodičovstvom.

Školstvo

Základné školy

Počet základných škôl: 3 (štátne, plnoorganizované, právna subjektivita). Súčasťou ZŠ sú školské jedálne a školské kluby detí.

Počet žiakov v ZŠ v šk. r. 2005/06: spolu 1566

- ZŠ Mierové námestie (609 žiakov)
- ZŠ Morovnianska cesta (557 žiakov)
- ZŠ Školská ulica (400 žiakov)

Školské kluby detí pri ZŠ - 3

- počet oddelení spolu: 8

- počet žiakov 235

Kapacita ŠJ pri ZŠ: 1050 – 1800 obedov

Počet vydaných obedov denne v šk. roku: 768 (predpoklad)

Počet zamestnancov na ZŠ:

spolu všetkých: 138

počet interných pedagogických zamestnancov spolu: 101

- z toho učitelia vrátane riaditeľov – 92

- z toho vychovávatelia – 8

- asistent učiteľa - 1

počet nepedagogických zamestnancov na ZŠ spolu – 21

počet zamestnancov ŠJ pri ZŠ spolu – 16

Profilácia a výchovno-vzdelávacie programy škôl v šk.roku 2005/2006:

ZŠ Školská ulica - rozšírené vyučovanie matematiky a prírodovedných predmetov (učebný variant prírodovedný I. a II. st). Variant je posilnený o prácu s PC a internetom.

ZŠ Morovnianska cesta – I.st. učebný variant základný, *triedy so športovou prípravou na II.stupni* so zameraním na *plávanie a športovú gymnastiku*. Pri ZŠ pracujú dve športové strediská (plávanie a gymnastika) a pobočka detskej organizácie FÉNIX.

ZŠ Mierové námestie - I.st. učebný variant jazykový, *triedy so športovou prípravou na II.stupni* so zameraním na *basketbal*. Pri škole pracuje školský basketbalový klub.

Vyučovanie cudzích jazykov na ZŠ:

Všetky základné školy nemecký a anglický (v rámci predmetov a záujmových krúžkov)

Výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálno-pedagogickými potrebami zabezpečujú školy so zariadeniami špeciálnopedagogického poradenstva – Pedagogicko-psychologickou

poradňou v Prievidzi a Špeciálnopedagogickou poradňou pri Špeciálnej základnej škole v Handlovej. Zariadenia poskytujú okrem poradenskej, konzultačnej a diagnostickej činnosti pravidelnú ambulantnú starostlivosť 62 žiakom zo ZŠ.

Zapojenosť základných škôl do projektov:

Celoslovenské projekty:

Všetky školy - projekt Vzdelávacie poukazy (školy prijali 91,7 % z celkového počtu vzdelávacích poukazov)

ZŠ Morovnianska cesta a ZŠ Školská ul. - projekt „Škola podporujúca zdravie“

ZŠ Školská ulica – Otvorená škola Infovek (získanie grantu, za získané prostriedky sa realizovali kurzy práce s počítačom pre zamestnancov školstva mikroregiónu, nákup techniky a realizácia internetovej čajovne)

ZŠ Morovnianska cesta – Aj bez drogy môže byť život krajší, nástupnícka škola ZŠ M.Krššákovej v projekte PHARE - časť nulté ročníky

Vlastné projekty škôl:

ZŠ Školská ul. - Projekt integrácie infomačno-komunikačných technológií do všetkých sfér školy, Mikroregionálny turnaj vo futbale, Handlovská dolina – všetci jedna rodina

Základná umelecká škola v Handlovej

ZUŠ v Handlovej poskytuje odborné umelecké vzdelanie v 4 odboroch v individuálnej a skupinovej forme vyučovania. V šk. r. 2005/06 ZUŠ navštevuje 292 žiakov. (individuálna forma 142 žiakov, skupinová 125 žiakov) Škola má právnu subjektivitu.

Profilácia a výchovno-vzdelávacie programy školy:

-Hudobný odbor

-Predmety: hra na husliach, hra na gitare, hra na dychové nástroje, hra na klavíri, hra na organ, hra na akordeóne, hra na bicie nástroje, keyboard, spev. Vyučovala sa aj *súborová hra a zborový spev* - komorný zbor učiteľov „Artanno“, prípravný spevácky zbor „Barborky“, DSZ „Lienka“.

-Výtvarný odbor: skupinová forma, skupiny zložené zo žiakov z viacerých ročníkov. Špecializované štúdium keramiky.

-Tanečný odbor

-Literárno-dramatický odbor

Centrum voľného času Relax

CVČ Relax je verejné výchovno-vzdelávacie zariadenia pre deti a mládež s celoročnou prevádzkou s právnou subjektivitou. V šk. roku 2005/06 navštevovalo pravidelnú formu činnosti (záujmové útvary) 305 detí.

Profilácia a výchovno-vzdelávacia činnosť zariadenia

CVČ Relax uplatňuje tradičné formy činnosti, a to:

1. pravidelné formy činnosti v záujmových útvaroch (krúžky, kluby, kurzy)
2. tábory (mestské, denné, letné)
3. príležitostné činnosti (spoločenské podujatia zábavného, športového, kultúrneho či poznávacieho charakteru)
4. organizácia celomestských športových podujatí a aktivít v spolupráci s Komisiou športu pri Mestskom zastupiteľstve Mesta Handlová v rámci schváleného Kalendára celomestských kultúrnych a športových podujatí a jarmokov na rok 2005

Špeciálna základná škola

Škola je v zriaďovateľskej pôsobnosti Krajského školského úradu v Trenčíne. Poskytuje služby žiakom s mentálnym postihnutím. Pri škole je zriadená špeciálno-pedagogická poradňa.

Stredné školy

Na území mesta sa nachádzajú 3 stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC Trenčín.

Stredná priemyselná škola, Lipová 15, 972 51 Handlová

Počet žiakov školy : 385 šk.r. 2005/06

Študijné odbory:

Škola má len štvorročné študijné odbory končiace maturitnou skúškou:

- 2675 6 00 – elektrotechnika.
- 3917 6 02 – technické a infromatické služby v strojárstve.
- 3918 6 00 – technické lýceum.

Škola je pripravená na znovuo tvorenie študijného odboru strojárstvo pre potreby automobilového priemyslu. V študijnom odbore technické lýceum sú vytvorené podmienky na splnenie požiadavky verejnosti smerom k odbornému zameraniu na informatiku. K tomuto je už vypracovaná a na MŠ SR schválená základná pedagogická dokumentácia.

Zapojenosť školy do projektov:

- projekty MŠ SR - grafické systémy (pilotná škola),
- experimentálne overovanie študijného odboru technické lýceum,
- Infovek - Otvorená škola – Infovek,
- Otvorená škola – šport,
- Operačný program Základná infraštruktúra.

Gymnázium Ivana Bellu Handlová

Počet žiakov školy: 376 v šk r. 2005/06

Študijné odbory :

- 7902 5 00 gymnázium (dĺžka štúdia : 4 roky)
- 7902 5 73 gymnázium – cudzie jazyky (dĺžka štúdia : 8 rokov)

Zapojenosť školy do projektov:

- projekty v oblasti medzinárodných jazykových výmen študentov gymnázia so študentmi z Francúzska a Nemecka podporované z projektu SOCRATES
- projekty v oblasti informačno-komunikačných technológií z programu INFOVEK a programu POČÍTAČE PRE ŠKOLY

Združená stredná škola obchodu a služieb, Lipová 8, 972 51 Handlová

Počet žiakov školy: 770 v šk r. 2005/06

Študijné odbory :

- 1) 4-ročné študijné odbory v počte 391 žiakov a to konkrétne v odboroch
 - obchodná akadémia – 225 žiakov,
 - mechanik počítačových sietí – 155 žiakov a

- mechanik silnoprádových zariadení – 11 žiakov
- 2) Nadstavbové štúdium - 79 žiakov, a to v odboroch
 - technickoekonomický pracovník – 41 žiakov,
 - odevníctvo – 17 žiakov,
 - strojárstvo – 9 žiakov a
 - elektrotechnika – 12 žiakov.
- 3) Pomaturitné štúdium – sociálno-právna činnosť – 49 žiakov.
- 4) 3-ročné učebné odbory - 251 žiakov, a to v odboroch
 - krajčír – dámske odevy – 31 žiačok
 - technickoadministratívny pracovník – 99 žiakov
 - mechanik opravár – stroje a zariadenia a strojný mechanik – zváranie – 65 žiakov
 - elektromechanik a elektronik – 56 žiakov

Zapojenosť školy do projektov:

- projekt Infovek vrátane projektu Otvorená škola,
- oblasť sieťových technológií Cisco akadémia,
- projekt MSITA, (odborné kurzy a školenia v oblasti aplikačných programov firmy Microsoft),
- jazykový projekt Fair Trade – spravodlivý obchod s cirkevnou školou v Luxembursku,
- projekt Comennius 1 – partnerstvo so školou v Kodani (Dánsko) a Scarborough (Anglicko).

Ubytovacie zariadenia pre študentov:

Pri SPŠ - domov mládeže so školskou stravovňou. Kapacita školskej stravovne je plne využitá, kapacita domova mládeže je využitá len z časti. Voľné priestory sú v prenájme a stále existuje možnosť ďalšieho prenájmu nebytových priestorov tohto objektu .

Pri ZSSOaS – domov mládeže, školská jedáleň a výdajná školská kuchyňa so sídlom Gymnázium Ivana Bellu v Handlovej. Časť priestorov školy, ktorá neslúži k výchovno-vzdelávacím účelom (bývalý DM) sa prenajíma v plnom rozsahu.

Celoživotné vzdelávanie

- v meste zatiaľ nie je centrum celoživotného vzdelávania
- v roku 2005 vznikla Otvorená škola – centrum celoživotného vzdelávania pri Základnej škole s materskou školou v Bojniciach (Ul. školská č.7, 971 02 Bojnice)
- v roku 2004 vznikla Spoločnosť pre predškolskú výchovu
- celomestský projekt „Medzinárodný týždeň vzdelávania“ (týždeň od 17. do 23.11.)

Integrácia informačno- komunikačných technológií do všetkých sfér života

- V rámci projektu Infovek a Počítače pre školy boli vybavené IKT všetky základné a stredné školy, ako aj CVČ Relax
- školy si zakupujú počítače aj z vlastných zdrojov
- MŠ vlastní po jednom počítači s tlačiarňou, zatiaľ nie je zavedený Internet
- mesto podalo v 8/2005 projekt na získanie finančných prostriedkov na internetizáciu a vylepšenie informačného systému mesta vrátane vybudovania metropolitnej siete mesta

- v DK Handlová je od 11/2004 umiestnený informačný terminál s možnosťou prístupu na internet pre širokú verejnosť. Prostriedky na nákup terminálu boli získané z fondu Phare 2002 v rámci realizácie projektu „Aktivácia pracovnej sily „
- v 9/2005 sa Mesto Handlová zapojilo do projektu „Vybudovania verejných prístupových informačných bodov v rámci TSK.
- Internetové kaviarne - 2

Postavenie menších a rovnosť príležitostí

Rómska menšina:

- pôsobenie komunitného sociálneho pracovníka a dvoch asistentov - terénna sociálna práca ako cieleňé usmerňovanie a pôsobenie na človeka v jeho prirodzenom prostredí s cieľom pomáhať jednotlivcom a skupinám dosiahnuť sociálnu spôsobilosť k sociálnemu uplatneniu a pomáhať vytvoriť priaznivé spoločenské podmienky
- zriaďovanie nultého ročníka pre deti s odloženou školskou dochádzkou zo sociálne znevýhodneného prostredia
- rómsky asistent učiteľa na ZŠ Morovnianska cesta
- rómske občianske združenie PARADI ROMA – jeden z partnerov v projekte „Program zaraďovania sa ťažkozamestnateľným občanom Mesta Handlová a okolia na trh práce – HELP“.

Nezamestnanosť a rekvalifikácia

ZSŠOaS - rekvalifikačné kurzy pre verejnosť ako aj kurzy pre žiakov školy v oblasti:

- zväracích technológií (základné kurzy zvärania Z-M1, Z-E1 a Z-G1).
- informačných technológií - využívanie aplikačných programov (Word, Excel, používanie internetu a tvorba stránok www
- výučbu sieťových technológií – CISCO akadémia
- kurzy ekonomického zamerania (jednoduché a podvojnú účtovníctvo)
- kurzy strojopisu

SPŠ – pripravuje rekvalifikačný kurz informatiky pre záujemcov z verejnosti v rámci projektu Otvorená škola Infovek

Vybudovanie a následné sprevádzkovania „Podnikateľského inkubátora“ v centre mesta, v rámci ktorého bude fungovať poradensko – informačné centrum pre začínajúcich podnikateľov.

Realizácia projektu „Program zaraďovania sa ťažko zamestnateľným občanom Mesta Handlová a okolia na trh práce „HELP“, ktorý realizuje Mesto Handlová spoločne s partnermi – neziskovou organizáciou Help ,n.o. a OZ Paradi Roma. Projekt bol podporený z IS Equal a nadväzuje na aktivity a výstupy už realizovaného projektu Aktivácia pracovnej sily . Je zameraný na systémovú aktívnu prácu s ťažko zamestnateľnými skupinami uchádzačov o zamestnanie formou vybudovania a sprevádzkovania Rozvojového centra so školiacimi strediskami, vzdelávacou agentúrou a agentúrou podporovaného zamestnávania ako aj sprevádzkovania rómskeho školiaceho modelového strediska.

Prevenia pred sociálno-patologickými javmi

Primárna prevencia:

- vytváranie optimálnych podmienok pre telesný, psychický a sociálny vývin detí a mládeže
- začleňovanie preventívnych činností do výchovno-vzdelávacieho procesu na školách a školských zariadeniach v zmysle POP MŠ SR na r. 2003/04
- voľnočasové aktivity a záujmové vzdelávanie na školách a školských zariadeniach
- športové aktivity
- osvetová činnosť (besedy, prednášky)

Sekundárna prevencia:

- starostlivosť o deti a mládež s narušeným psychosociálnym vývinom - vyrovnávacie triedy (deti prospechovo a vývinovo oneskorené) na ZŠ Morovnianska cesta
- poradenská a intervenčná činnosť
- terénna sociálna práca (3 terénni sociálni pracovníci)
- zriadená funkcia preventistu pri Mestkej polícii v Handlovej
- zriadenie Domova pre osamelých rodičov (DORKA)
- **zriadenie útulku – Humanitné centrum „Nádej na dôstojný život“ pre občanov bez prístrešia, v hmotnej núdzi podľa osobitného predpisu alebo im bola zrušená ústavná alebo ochranná výchova po dosiahnutí plnoletosti.**

Na školách je ustanovená a obsadená funkcia koordinátora prevencie drogovej závislosti, sú vypracované plány preventívnych činností. Prevládajú aktivity primárnej prevencie - zmysluplné využitie voľného času žiakov a študentov, posilňovanie zdravého životného štýlu, formovanie primeraného hodnotového systému, etických noriem, právneho a občianskeho vedomia, informovanie o škodlivosti návykových látok. Prvky prevencie sa uplatňujú vo vyučovaní povinných predmetov.

Realizujú sa celoštátne preventívne programy, napr. Cesta k emocionálnej zrelosti , (1 ZŠ), Otvorená škola (1 ZŠ) , Škola podporujúca zdravie (3 ZŠ a 1 MŠ) , Prázdninové školské dvory (1 ZŠ) a rôzne doplnkové projekty a aktivity na úrovni jednotlivých škôl (besedy s odborníkmi, prednášky, súťaže a pod.) Finančný grant na podporu preventívnych aktivít nezískala žiadna škola.

Opatrenia proti šíreniu drog v školskom prostredí boli zapracované do školského poriadku na všetkých školách a zákonní zástupcovia žiakov boli s opatreniami oboznámení. Školy využívajú doplnkové učebné texty „Nenič svoje múdre telo“, „Poznaj sám seba“. Vybavenosť preventívnymi počítačovými programami na ZŠ je nízka. Chýbajú aj novšie metodické materiály a príručky vydané v poslednom období v rámci MPC. Mesto Handlová zatiaľ nemá vypracovanú koncepciu protidrogovej prevencie na úrovni miestnej samosprávy a realizačný plán, nemáme vytvorené miesta školského psychológa a školského špeciálneho pedagóga na školách, ktoré navštevujú žiaci z rizikových skupín.

Rozvoj osobnosti a seberealizácia

- **vid' kluby, združenia, spolky a zväzy zasahujúce svojou činnosťou do sociálnej oblasti (spracovala V.Rýšová - Skvalitnenie podmienok života občanov a sociálna oblasť)**

Možnosti občanov zúčastňovať sa na rozhodovaní o verejných záležitostiach

- **samosprávne orgány mesta Mestské zastupiteľstvo Mesta Handlová**
- **samosprávne orgány škôl a školských zariadení (Rady školy)**
- **Handlovská televízia**
- **Handlovské noviny**
- **vytváranie rozvojových partnerstiev s občianskymi združeniami v rámci realizovaných projektov**

4. Cestovný ruch a prít'azlivosť mesta

Handlová leží v Handlovskej kotline na hornom toku potoka Handlovka. Pahorkatinná časť chotára na tektonicky a erózne ohraničenej kotline s naplavovými kuželmi tvoria ml. treťohorné usadeniny s dvoma vrstvami uhoľných slojov. Do Handlovskej uhoľnej panvy patrí aj Handlová, Morovno a Nová Lehota. Striedanie nepriepustných ílovitých vrstiev s piesočnatými podmieňuje vznik zosuvov. Hornatinnú časť – často s bralným povrchom – svahov Vtáčnika a Kremnického pohoria tvoria pyroxenické a bazaltoidné pôdy. Prevládajú hnedé lesné a ilimerizované pôdy. Pôvodné jedľobučiny s prímiesou sutinných lesov sa zachovali len v pohorí východnej a západnej časti územia. Nadmorská výška v strede mesta je 420 m, vo zvyšku katastrálneho územia je 367 - 1015 m.

Súčasná obec má štatút mesta. Je to sídlo mestského typu s funkciou bývania, výroby, prvovýroby a turizmu, čomu zodpovedá aj spôsob zástavby. Územie je stredne urbanizované, obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Prievidza a Žiar nad Hronom, na obce Ráztočno, Chrenovec–Brusno, Lipník, Veľká Čausa, Malá Čausa, s ktorými má priame dopravné prepojenie. Obec Handlová administratívno-správne patrí v zmysle územného členenia Slovenska do okresu Prievidza v Trenčianskom kraji. Má rozlohu 5057 ha a žije v nej 17 819 obyvateľov

Prírodný potenciál pre CR

Pešia turistika (množstvo značkových aj neznačkových turistických chodníkov). Medzi turisticky najvyhľadávanejšie lokality patrí rekreačné stredisko Remata, ako východiskové miesto pre mnohé turistické trasy pohorím Žiar (Turistický chodník E8 – Cesta hrdinov SNP – červená farba), v priľahlom území pohoria Vtáčnik sa nachádza viacero značených turistických trás (žltá farba – Prievidzský okruh, Prievidza – Veľký Grič, zelená trasa: Prievidza – Malý Grič - Handlová – Horná Štubňa, Ponitrianska magistrála s východiskovým bodom v Handlovej), na ktoré sa napájajú neznačené chodníky z katastrov obcí Handlovskej doliny. Z Handlovej tiež vedie na Rematu značená turistická trasa.

Mesto Handlová je východiskom viacerých turistických trás:

- zelená značka : Sedlo pod Vysokou (902 m) 1:55 hod.
Tri studničky (617 m) 1:00 hod.
- žltá značka : Bralova skala (862 m)
- červená značka: Veľký Grič (972 m) 2:00 hod.
Vtáčnik (1346 m) 6:50 hod.

Poľovníctvo, hubárstvo v katastrálnych územiach obcí Ráztočno, Jalovec, Chrenovec-Brusno, Lipník, Malá Čausa, Veľká Čausa a v katastri Handlovej.

Letná rekreácia spojená s kúpaním je možná v rekreačnom stredisku Horský hotel Remata, vybaveným bazénom v exteriéri a krytým bazénom, **rybolov** je možný v intraviláne Mesta Handlová (na hornom konci), kde sa nachádza vodná nádrž, využívaná na športový rybolov. V rieke Handlovka sa nachádza pstruhový revír, možnosť rybolovu je aj na okrasných rybníkoch na Remate.

Jazdecko na koňoch umožňuje jazdecký klub Navaho a Klub jazdeckej turistiky Ráztočno v k.ú. Ráztočna a v Handlovej v časti Pstruháre je detské westernové mestečko

Geronimo, kde sa organizuje pravidelne v lete detský tábor so zameraním na jazdectvo, ochranu prírody a indiánsky spôsob života.

Cykloturistika - Cykloturistické trasy nadväzujú na radiály v rámci celého mikroregiónu i širšieho regiónu hornej Nitry:

Bojnický cyklokruh (celková dĺžka 162 km) s úsekom na území mikroregiónu:

Handlová-Ráztočno-Jalovec-Chrenovec-Malá Čausa-Brezany (20 km)

Ďalšie cyklotrasy:

Handlová-Remata-Sklené (10 km)

Handlová-Veľká Lehôtka (8 km)

Handlová-Stanište (7 km)

Horolezectvo - Početné andezitové bralá ponúkajú možnosť na skalolezectvo. V okolí Handlovej sú k tomuto účelu zmapované vrcholy: Veľký Grič (972 m), Lehotské skaly, Malý Grič (876 m).

Zimná rekreácia - v obci Ráztočno (Ráztočno - tri lyžiarske vleky Tatrapoma s dĺžkou 250, 200 a 50m, Remata – tri lyžiarske vleky Tatrapoma s dĺžkou 200, 300 a 700m s umelým zasnežovaním a nočným lyžovaním). Stredisko telesne postihnutých športovcov, s.r.o. Ski-TMG Remata je jediným strediskom svojho druhu na Slovensku. V obci Chrenovec-Brusno je k dispozícii jeden vlek s dĺžkou 160m. Možnosť korčuľovania poskytujú obce Ráztočno a Chrenovec-Brusno zimným zaľadnením vyhradených plôch v športových areáloch v obci.

V štádiu rekonštrukcie je lyžiarsky areál, prevádzkovaný Ski-TMG Remata - štvorsedačková lanovka o kapacite prepravovaných osôb 2100 za hodinu, s dĺžkou 800 m, s dvomi zjazdovkami 850 m a 950 m, s prevýšením 168 m. Obe zjazdovky budú umelo zasnežované s umelým osvetlením. Plánuje sa tu vybudovanie ďalších troch vlekov.

Geotermálny vrt :

Geotermálny vrt FGHn-1 Handlová sa realizoval od 17.05.2002 do 10.06.2002 v rámci riešenia geologickej úlohy : " Regionálne hydrotermálne zhodnotenie Hornonitrianskej kotliny ". Posledným dňom došlo k zablokovaniu vrtného náradia a k následnej havárii. V dňoch 10.07.2002 až 23.07.2002 bola havária odstránená a vrt prepracovaný a kalibrovaný do hĺbky 430 m. Garantom akcie : Ministerstvo životného prostredia SR. Geologický projekt vypracoval Štátny geologický ústav Dionýza Štúra. Realizovaním vrtu FGHn-1 v okolí Handlovej sa overovali možnosti získania nových zdrojov geotermálnych vôd v severnej časti Hornonitrianskej kotliny.

Voda z geotermálneho vrtu FGHn-1 je Na-Mg-Ca-HCO₃ typu s celkovou mineralizáciou 393,25 mg/l. Táto voda z pohľadu STN 75 7111 a Vyhlášky MZ SR č. 29/2002 Z.z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody nevyhovuje limitu pre teplotu (8 - 12° C), amónné ióny (NH₄ menej ako 0,5 mg/l), mikrobiologické a biologické ukazovatele (psychrofilné a mezofilné baktérie, živé organizmy).

Geotermálny vrt FGHn-1 v Handlovej sa v súčasnosti nevyužíva z dôvodu nízkej teploty podzemnej vody.

Kultúrno-historický potenciál pre CR

Vznik a vývoj územia Handlovej a Handlovskej doliny

Obec Handlová založil na zákupnom práve dedičný richtár Henrich Kríker 1367. Patrila panstvu Bojnice. Roku 1553 mala 78 port, 1599 ju vypálili krymskí Tatári. R. 1655 sa poddanní vykúpili z robôt za poplatok 1676 zl 40 den. R.1675 mala Handlová 1609 obyvateľov, 109 poddanských a 107 želiarskych usadlostí. R. 1680 ju zničili Thökölyho vojská, 168 Turci odviekli do zajatia 120 ľudí, 1684 vypálili 44 domov. Z richtárskych majetkov vznikol 1697 panský majer. Handlová mala v roku 1715 90 domácností, 1730 vznikol cech krajčirov a spoločný cech kováčov a zámočníkov, 1746 renovovali pivovar, pracovali tu 2 mlyny. Koncom 18.storočia sa v Handlovej spomína 14 obuvníkov, 5 kováčov, 2 zámočníci, 3 krajčiri, kožušník, tesár, 2 mäsiari. R.1828 mala 342 domov a 2393 obyvateľov, r.1839 nadobudla mestské výsady a získala trhové právo. Tunajšie baníctvo sa spomína 1828. Systematickú ťažbu uhlia začalo panstvo Bojnice po roku 1850, 1857 tu pracovalo 11 baníkov, 1858 –61 si Pálffyovci zabezpečili údelné právo na 6 baníckych polí, 1874 si zabezpečili kutacie právo tzv. priateľskou dohodou s urbarialistami. R. 1876-99 zamestnávali v ťažbe asi 2 robotníkov, 1909 začala výstavba baní Západouh. kamenouhoľná úč.spol., 1910 otvorili hl.štôľňu a Vých. baňu, 1913 Záp.a Sev., 1914 Juž.baňu. R.1913 dokončili železničnú trať Prievidza – Handlová. V roku 1917 postavili banícku kolóniu s 596 bytmi.

Systém osídlenia v Karpatskom oblúku sa od najstaršieho predhistorického obdobia vyvíjal vo väzbe na morfológiu krajiny. Osídľovanie začínalo kolonizáciou údolných nív, ktoré poskytovali vhodné podmienky pre zakladanie sídiel a komunikačných systémov, ktoré ich spájali. Takto založený systém, ktorý sa definitívne dobudoval v historickej dobe, hlavne na prelome stredoveku a novoveku, pretrváva v zásade dodnes. Podstatnejšie ho nezmenil ani neskorší tlak priemyselnej revolúcie, ani vedeckotechnický rozvoj v 19. a 20. storočí. Základná karta osídlenia v tomto geopriestore pretrváva od úsvitu dodnes. Toto osídlenie malo až do 20. storočia výrazne vidiecky charakter, prevažne poľnohospodársky alebo poľnohospodársko-remeselnícky charakter. mestské sídla, ktoré v širšom priestore vznikali, boli pomerne malé a mali špecifický charakter. Boli to hlavne sídla zemskej správy, obchodné centrá na križovatkách ciest, banské mestá pri zdrojoch surovín a zemepanské mestečká. Združenie obcí Handlovskej doliny leží na rozhraní územia dolnej a hornej Nitry, v údolí rieky Nitry, na úpäti pohorí Tríbeč a Vtáčnik - v ich vrchoch a kopcoch. Boli tu relatívne vhodné podmienky pre osídlenie už v najstarších dobách. Význam tohto územia podčiarkovala skutočnosť, že ním viedla spojovacia cesta medzi Pohroním a Ponitrim, napájajúca sa na významnú obchodnú cestu vedúcu Ponitrim cez Turiec a Oravu do Poľska.

Osudy Handlovskej doliny sú úzko spojené s osudmi Hornej Nitry. Najstaršie doklady o príchode človeka na Hornú Nitru máme z doby kamennej z obdobia paleolitu. Neandertálski pravekí ľudia bývali v jaskyniach, ale i v táboriskách na voľných priestranstvách. Zachovali sa najmä v severnej časti Hornonitrianskej kotliny. V 5. a 6. storočí bolo územie Hornej Nitry osídlené Slovanmi, ktorí sa okrem poľnohospodárstva venovali aj pastierstvu a chovu dobytky. Koncom 6. storočia si Slovanov na viac ako dve storočia podmanili kočovné kmene Avarov. V 9. storočí patrilo územie do Nitrianskeho kniežatstva. Údolím rieky Nitry viedla obchodná cesta, pri ktorej vznikli kmeňové centrá. Tieto sa postupne včleňovali do Veľkej Moravy. Po rozpade Veľkej Moravy sa územie stalo súčasťou uhorského štátu. Pozemky patrili kráľovskému hradu v Bojniciach, hradu Sivý Kameň, Tekovskej župe a Zvolenskému panstvu.

Prelom 13. a 14. storočia bol obdobím feudálnej roztrieštenosti a anarchie. Kráľovská moc bola po zahraničných vojnách zoslabená a tak vzrastala moc a bohatstvo niekoľkých magnátov. Jedným z najvýznamnejších bol aj Matúš Čák, ktorý si vo funkcii palatína privlastnil Bojnický hrad.

Po jeho smrti sa hrad aj s Bojnicami stali znovu kráľovskými.

Od 14. storočia zosilnelo osídľovanie na hornom toku rieky Nitry a jej okolí v podobe banickej alebo roľníckej šoltéskej kolonizácie lesov. Zemepánov viedla k tomu prirodzená snaha zvýšiť svoje príjmy zväčšením počtu poddaných. Lokátor – šoltýs dostal od zemepána povolenie získať kolonistov a na určenom mieste s nimi vyklčovať les a založiť osadu. Sám sa stal richtárom novej dediny a rozdelil získanú pôdu medzi osadníkov. Všetci obyvatelia novozaloženej osady boli oslobodení na určitý čas od všetkých poddanských povinností. Táto kolonizácia má síce svoj pôvod v nemeckom práve, ale kolonistami na našom území neboli len Nemci. Dosídľovanie bolo i pre mnohých domácich poddaných vítanou príležitosťou ku zlepšeniu svojho individuálneho postavenia. Bezprostredným podnetom pre kolonizáciu bolo objavenie a dolovanie zlata, striebra a olova.

15. storočie bolo na Hornej Nitre a jej okolí politicky rušné, keď husitské výpravy zasiahli do jej života. Písomne je doložený prípad drobného zemana Petra, syna Tomáša z Lipníka, ktorému boli r.1432 konfiškované majetky z dôvodu, že sa stal prívržencom “husitskej herézie”. Po porážke Uhorska pri Moháči v roku 1526 sa začalo drancovanie a rabovanie územia Turkami. Na Hornú Nitru prvý raz prišli v roku 1530 a vydrancovali a vypálili všetky dediny, vrátane Handlovskej doliny. Obyvateľstvo utrpelo veľké škody na životoch i na majetku a veľa ľudí bolo odvedených do otroctva. Na prelome 16. a 17. storočia postupne upadá banské podnikanie. Celé panstvo Hornej Nitry patrilo Thurzovcom až do roku 1636, kedy tento rod vymrel. Vtedy pripadli Bojnice kráľovskej korune, no v roku 1645 sa celé panstvo dostalo do trvalého a dedičného vlastníctva Pálffyovcov. Po odhalení sprisahania uhorskej šľachty v rokoch 1670 – 1673 bolo celé Slovensko obsadené cisárskymi vojskami. Veľké škody narobili vojská aj na hornom toku Nitry. Ešte v tom istom storočí bolo toto územie vydrancované a vypálené kuruckými vojskami.

V 18. storočí sa postupne zvyšoval počet obyvateľov až natoľko, že obrábaná pôda nestačila na obživu obyvateľstva a vo zvýšenej miere sa musela získavať klčovaním lesov. V nasledujúcich desaťročiach si územie žilo v pokoji a udalosti, ktoré hýbali svetom sem nezasiahli. Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom, remeslami a obchodom. Rozšírené bolo pestovanie ovocia, z remeselníkov vynikali obuvníci, krajčíri, zámočníci, kožušníci a kováči, ktorých výrobky si cenili v celom Uhorsku, ba aj na Morave a v Rakúsku. Remeselníci sa združovali v cechoch.

V 19. storočí prenikla na územie ako aj do celej Európy kríza feudalizmu a s tým spojené revolučné udalosti. V roku 1848 sa odstránilo poddanstvo a oslabila moc šľachty. Obyvateľstvo sa živilo tradičnými remeslami a poľnohospodárstvom. Avšak pôda bola chudobná, málo úrodná a nestačila uživiť vzrastajúci počet obyvateľstva. Skutočné bohatstvo ležalo pod zemou. Museli teda odchádzať na sezónne práce na Dolnú zem, kde pracovali na poliach a neskôr aj na stavbách. Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní sa zvýšil útlak nemadarských národností. Zaviedla sa maďarčina ako vyučovací jazyk do škôl. V tomto období prvé geologické prieskumy začali potvrdzovať bohatstvo prievdzských a handlovských uhoľných slojov a začal vzrastať záujem jednotlivcov i spoločností o banské podnikanie v regióne.

Hospodársky rozvoj Hornej Nitry sa urýchlil jej napojením na železnicu z Nových Zámkov do Prievidze v roku 1896. Pôvodne sa rátalo s pokračovaním trate do Žiliny alebo do Martina, ale vypuknutie prvej svetovej vojny zabránilo v pokračovaní. Vo februári 1913 bola dokončená železničná trať Prievidza – Handlová. Prvá svetová vojna priniesla Hornej Nitre len biedu a utrpenie, vysoké ceny, nedostatok potravín, rozvrátené hospodárstvo. V období rozpadu Uhorska sa vybijala nespokojnosť ľudu v rabovačkách u židovských obchodníkov a notárov. Obdobie hospodárskej krízy najviac postihlo sezónnych poľnohospodárskych pracovníkov, ktorým sa uzatvorili hranice smerom na Dolnú zem. Museli si hľadať sezónne práce v Čechách, v Rakúsku alebo v Nemecku. Kvôli ťažkostiam so zamestnaním sa ľudia stávali prívržencami KSČ, v ktorej videli cestu k riešeniu svojich problémov vo všetkých obciach mikroregiónu. Ani za Slovenského štátu sa nedokázala znížiť nezamestnanosť a tým zvýšiť možnosť obživy. V rokoch 1941-1945 bola druhá svetová vojna. V roku 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie, do ktorého sa zapojilo veľa obyvateľov obcí mikroregiónu ako partizáni. Pod tlakom postupujúcej sovietskej armády nemecké vojská začali ustupovať. Už začiatkom roku 1945 sa uskutočnili evakuácie nemeckého obyvateľstva. Po oslobodení na jar 1945 mala vedúce postavenie KSS. Obnovila sa železničná a automobilová doprava do Prievidze a Handlovej, na ktorú potom nadväzovalo autobusové spojenie do jednotlivých obcí. V regióne bolo založených niekoľko výrobných podnikov.

Po februári 1948 sa začala na Slovensku budovať socialistická spoločnosť. Všetka pôda pripadla štátu. Začali sa zakladať JRD a ŠM a tiež sa začalo s plánovaným hospodárstvom. Väčšia časť obyvateľstva odchádzala pracovať z poľnohospodárstva do priemyslu, čo bolo charakteristické pre celú spoločnosť. Takýto stav pokračoval až do roku 1989, kedy padol socializmus a začala sa vytvárať nová spoločnosť orientovaná na trhové hospodárstvo a kapitalizmus.

Kultúrno-poznávacie formy turistiky s využitím bohatého kultúrno-historického potenciálu mikroregiónu. Na území mikroregiónu sa nachádza množstvo zachovaných prvkov ľudovej architektúry (najmä sýpky a dobové domy), obce Ráztočno, Jalovec, Chrenovec-Brusno, Lipník a Veľká Čausa sa aktívne podieľajú na zachovávaní folklórnych tradícií a zvykov, premietnutých do folklórnych predstavení a festivalov. Významné sú pamiatky sakrálnej architektúry (kostoly, zvonice, kaplnky, kríže, stĺpy) a pomníky obetiam 1. a 2. svetovej. Podrobnejšie sú kultúrne a historické pamiatky rozobrané v kapitole B.7. Rozbor kultúrnych hodnôt.

Nedostatkom mikroregiónu je v súčasnosti nedostatočná úroveň priestorových informácií v obciach – informačné mapy a tabule, nedostatočné sú aj informácie o možnostiach cestovného ruchu priamo v území – chýba turistický sprievodca pre územie Handlovskej doliny. Nedostatkom sa javí aj koordinácia aktivít a zámerov rozvoja cestovného ruchu – združenie pre rozvoj cestovného ruchu hornej Nitry spolu so Združením pre cestovný ruch Ráztočno-Remata. Ohrozením pre rozvoj cestovného ruchu je nerozvinutá spolupráca podnikateľov a starostov (OcÚ).

Ľudoví umelci a neprofesionálni tvorcovia v oblasti remesiel

V záujmovom území sa rozvíja oblasť remesiel: práca s drevom (košíkárstvo, rezbárstvo, pastiersky riad, črpáky, plastiky), so šúpolím (košíky a bábiky zo šúpolia), zdobenie kraslíc, spracovanie textilu (tkanie, krosienkovanie), hrnčiarstvo, umelecké kováčstvo. Na území mikroregiónu pôsobí 21 ľudových umelcov.

Významní rodáci

p. Sieglóvá – spisovateľka

R. Cigánik – akademický maliar

Kultúrnohistorické objekty v Meste Handlová

Rímsko katolícky kostol sv. Kataríny

Sídlo: Námestie baníkov 15

Krátko po založení obce v r.1367 stál v nej už jednodňový gotický kostol. Zasvätený bol sv. Kataríne alexadrijskej. Kostol bol v r. 1603 prestavaný s renesančnými úpravami, v r.1710 zasa s barokovými úpravami, v r.1941 bol ťažko poškodený, až napokon v päťdesiatych rokoch 20 storočia úplne zbúraný, aby ustúpil novému kostolu postavenému v r.1958. Starý kostol sv. Kataríny obširnejšie spomíname najmä preto, že jeho existencia mala rozhodujúci vplyv na mestskú symboliku.

Dom pamätný a pamätná tabuľa

Sídlo: ul. SNP 55

Pamätná tabuľa

Sídlo: Námestie baníkov 7

Pamätník SNP

Sídlo: Park Námestie baníkov

Náhrobník -štrajk 1918

Sídlo: Cintorín Handlová

Dom ľudový

Sídlo: Morovno

Rímsko katolícky kostol sv. Mikuláša

Sídlo: Nová Lehota

Pamätihodnosti:

Kostol sv. Pastiera, Horný koniec

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie, Prievidzská ul.

Kaplnka Jána Nepomuckého, Námestie baníkov

Chránený strom sekvoja obrovská, Nová Lehota.

Infraštruktúra cestovného ruchu

Ubytovacie zariadenia

Názov zariadenia	Počet lôžok	Charakter ubytovania	Ponúkané služby	Majiteľ/prevádzkovateľ	Katastrálne územie
Rekreačné zariadenie Horský hotel Remata	68	hotel	rokovacia sála, banketka, prenájom snežného skútra, sauna, požičovňa horských bicyklov, letné kúpalisko, tenisový kurt, stolný tenis, detské ihriská, biliard kolkáreň, prírodné kryté ohnisko	Milan Vlnieška	Ráztočno
	50	turistická ubytovňa			
Rekreačné zariadenie Mladosť	40	turistická ubytovňa	reštaurácia, požičovňa lyžiarskej výstroje, predajňa s lyžiarskymi doplňkami, lyžiarske vleky	Ski - TMG Remata Stredisko telesne postihnutých športovcov s.r.o.; Jozef Miština	Ráztočno
Penzión Horec	16+6	podniková chata	Spoločenská miestnosť, hydromasáž, sauna, solárium, vlastný lyžiarsky vlek ,gril	HBP, a.s. Baňa Handlová, o. z.	Ráztočno
Chata Iris	12+8	ubytovanie v súkromí	spoločenská sála, kuchynka	Šályová Emília	Ráztočno
Chata Poniklec	39	turistická ubytovňa	jedáleň bar, prírodné ohnisko	Kűfferova Janka	Ráztočno
Pol'ovnícka chata	30	turistická ubytovňa	spoločenská miestnosť, prírodné ohnisko	Zväz pol'ovníkov Pravenec	Chrenovec- Brusno
Chata Diviak	8	účelové zariadenie	Spoločenská miestnosť, prírodné ohnisko	Urbárske spoločenstvo Jalovec	Jalovec
Misionári Matky Bozej Lasaletskej	25	exercičný dom	jedáleň, spoločenská miestnosť	Farský úrad	Chrenovec- Brusno
Chata na Prievlačku	10	turistická ubytovňa	kuchynka, jedáleň, prírodné ohnisko	Pol'ovnícke zduženie M.Č ausa	Malá Čausa
Hájenska Dedová	10	ubytovňa	kuchynka, jedáleň, prírodné ohnisko	Lesy SR	Veľká Čausa
Hotel Eden	27	hotel	Reštaurácia, spoločenská miestnosť,	ZED, s.r.o.	Handlová
Penzión "360"	104	penzión	Jedáleň, banketka, roko- vací miestnosť, spoločens- ké podujatia, predvážacie akcie	Hornonitrianske bane, a.s. Prievidza	Handlová

Ubytovňa ZSŠ obchodu a služieb	134	ubytovňa internátneho typu	ubytovanie	ZSŠ obchodu a služieb	Handlová
---------------------------------------	-----	----------------------------	------------	-----------------------	----------

V mikroregióne je málo rozvinutá individuálna chatová rekreácia a chalupárstvo. V obciach je väčšie množstvo starých domov, využívaných najčastejšie dedičmi pôvodných majiteľov.

Súčasný stav chatovej rekreácie a chalupárstva v mikroregióne (podľa údajov OcÚ):
Miestna časť Nová Lehota sa svojim charakterom mení na chatovú a chalupársku oblasť. Kamenné domy pôvodných obyvateľov sú súčasnými majiteľmi prispôsobované k možným potrebám a rozvoju vidieckej turistiky a ubytovania v súkromí.

Verejné stravovanie (stravovacie zariadenia a pohostinstvá) :

Reštaurácie:

Slovenská reštaurácia- 42 miest
Reštaurácia Baník – 50 miest
Reštaurácia Lesná – 55 miest
Reštaurácia Rybník – 40 miest
Reštaurácia Eden – 84 miest
Pizzéria-restaurant Aréna – 60 miest

Hotely, penzióny, ubytovne :

Hotel Eden – 27 miest
Penzión * “360” – 104 miest
Ubytovňa na ZSŠ obchodu a služieb - 134

Pohostinstvá, bistrá: počet 48

Bufety : počet 3

Banky, bankomaty, zmenárne:

V Handlovej sa nachádzajú okrem pôšt dve filiálky bánk a dva bankomaty:
Všeobecná úverová banka, Handlová, Potočná 22;
Bankomat Všeobecnej úverovej banky, Handlová, Potočná 22;
Filiálka Slovenskej sporiteľne v Handlovej, Námestie Baníkov 6;
Bankomat Slovenskej sporiteľne v Handlovej, Námestie Baníkov.

Športovno-rekreačné zariadenia a aktivity

Najširšia ponuka rekreačných aktivít je v športovno-rekreačnom zariadení Ski-TMG Remata a v rekreačnom stredisku Horský hotel Remata. Aktivity spadajú do primárnej ponuky cestovného ruchu. Mesto Handlová má pomerne dobré podmienky pre športové vyžitie. K dispozícii je športová hala s posilňovňou, plaváreň s krytým bazénom, kolkáreň, futbalový štadión, športová strelnica, osem telocviční pri základných a stredných školách a tri fitnesscentrá. V oblasti telovýchovy a športu je činných 16 športových klubov a oddielov v Handlovej a športové kluby v obciach mikroregiónu.

V intraviláne Mesta Handlová (na hornom konci) sa nachádza vodná nádrž, využívaná na športový rybolov. Lokalita je vhodná na vybudovanie autocampingu a malokapacitných chatiek na celoročnú rekreáciu.

Mesto Handlová leží v nadmorskej výške 422 m (stred mesta), v bezprostrednej blízkosti rekreačnej oblasti Ráztočno-Remata, ktorá je strediskom letných i zimných športov.

Tomu je tiež prispôsobená sieť ubytovacích a stravovacích kapacít v rámci tejto lokality. Mesto Handlová službami v oblasti cestovného ruchu bezprostredne nadväzuje na svoje okolie.

Zariadenia pre rekreáciu a šport:

Kúpalisko Handlová – Ul. 1. mája, krytá plaváreň s celoročnou prevádzkou, sezónne sauna a masáž.

Športová hala – Údernícka ul. č. 51, možnosť využitia na loptové hry počas celého roka.

Všesportový štadión – Údernícka ul. možnosť využitia futbalového ihriska a atletického bežeckého oválu.

Termálny prameň pri Východnej šachte v katastri Mesta Handlová sa nachádza v hĺbke 500 m. Má teplotu 32 stupňov C. V súčasnosti sa nevyužíva.

Chránené územia a časti prírody:

Chránený prírodný výtvor (CHPV) Biely kameň, územie vyhlásené v roku 1973. Rozprestiera sa v k.ú. Nová Lehota na ploche 115,90 ha. V severovýchodnej časti hlavného hrebeňa Vtáčnika, pod vrcholom Biely Kameň (1136 m) sa nachádza niekoľko desiatok metrov vysoká skalná stena.

CHPV Tis v Novej Lehote, vyhlásený v roku 1975. Rastie na nádvorí miestnej fary. Podľa zachovaných údajov bol vysadený v roku 1843. Výška stromu je cca 9 m, priemer koruny 17 m. Kmeň je rozdelený na dve časti.

CHPV Sekvoja obrovská v Novej Lehote, vyhlásená v roku 1975. Exemplár sekvoje obrovskej (*Sequoia gigantea*) rastie pred miestnou farou, vysadený v roku 1843. Výška stromu je asi 20 m, priemer koruny 10 m a obvod kmeňa 400 cm.

Kultúrno – spoločenské zariadenia

Spoločenské podujatia v Handlovej realizuje Dom kultúry Mesta Handlová a kultúrne strediská v Morovne a v Novej Lehote.

Atrakcie:

Hvezdáreň Handlová v Dome kultúry, zaradená do siete hvezdární na území Slovenska, je využívaná na denné i nočné pozorovanie oblohy.

Detské westernové mestečko GERONIMO – Pstruháre – s ponukou letných prázdninových pobytov pre deti vo veku od 6 do 15 rokov.

Jazdecký klub Navaho v Ráztočne ponúka jazdecký tábor, výučbu jazdenia na koni a rôzne kultúrne podujatia.

Bralský tunel na železničnej trati Handlová – Horná Štubňa, postavený v roku 1931. Dĺžkou 3011,6 m bol svojho času najdlhším tunelom v rámci bývalej Československej republiky.

Súkromné múzeum
Sídlo: Gagarína14, Handlová

Vlastník : Ján Procner

Vzniklo v roku 2001. Štatút múzea získalo v roku 2004.

Obsahuje 400 exponátov z histórie mesta, ako aj z histórie baníckej činnosti.

Súčasťou múzea je galéria 70 - tich drevoreziab majstra rezbára Jána Procnera.

Zámer do budúcnosti rozšíriť expozíciu o exponáty so sakrálnou históriou.

Podujatia s potenciálom pre cestovný ruch:

Január

- Turistický pochod vďaka Cígel' – Handlová na bežkách
Organizujú: TJ Plameň Handlová, MsÚ Cígel'

Február

- Preteky psích záprahov
Organizuje: Country 2000
- Fašiangy
Organizuje: Dom kultúry

Február – marec:

- Ukončenie sezóny Remata, maškarný karneval na lyžiach
- Lavór show, zjazd netradičných zimných vozidiel, Nová Lehota
Organizuje: Kultúrny dom Nová Lehota

Apríl

- Šachový turnaj SR – 40-90 účastníkov
Organizuje: šachový oddiel CVČ Relax

Máj

- Urbanský jarmok
Organizuje: Mesto Handlová

Jún

- Mini play back show v r. 2005
Organizuje: Dom kultúry
- Cesta rozprávkovým lesom
Organizuje: Dom kultúry

Jún-august

- Rozpomienky pod Bralovou skalou – do roku 2004, folklór, nízka účasť
Organizátor: mikroregión

Júl, August

- Indiánske tábory pre celé SR
Organizujú: Navaho, Geronimo, Dakota

August

- Deň pre rodinu

Organizuje: Country 2000

September

- Banický jarmok
Organizuje: Mesto Handlová
- Mestské banické dni = Deň bamíkov
Organizuje: Mesto Handlová
- Hubertova jazda
Organizuje: Navaho
- Western show
Organizuje: CVC Relax
- Dni športu
Organizujú: všetky športové organizácie a oddiely v meste

November

- Katarínsky jarmok
Organizuje: Mesto Handlová
- Handlovské katarínske dni = Handlovské hody
Organizuje: Mesto Handlová

Ďalšie podujatia Mikroregiónu Handlovskej doliny s potenciálom zaujať turistov

- nachádzajú sa v analýze MR Handlovská dolina, SAŽP

Handlová je súčasťou združení a ciest s potenciálom pre cestovný ruch:

- Kremnická zlatá cesta = historická cesta, kadiaľ sa vozilo zlato
- Rematská cesta – cykloturistická cesta Nad rybníkom – Remata
- Turistická magistrála SNP – červená značka
- Združenie baníckych miest

Informácie o území

Turistické informačné kancelárie:

V Handlovskej doline je vytvorené informačné miesto pre potreby cestovného ruchu: Informačné centrum Združenia obcí Handlovskej doliny, Námestie baníkov 8, Handlová.

Ľudia a inštitúcie pre cestovný ruch

Združenia a spolky s potenciálom pre poskytovanie ponuky CR

Miestny odbor Matice slovenskej

Sídlo: Savina 12. Vznik spolku v r.1990. Počet členov 56. Predseda Imrich Izák.

Činnosť : - organizácia V. ročníka Handlovských kahančekov, hry, spevy, tance pre deti z MŠ,

VII. roč. literárnej súťaže základných a stredných škôl "Prebudená pieseň", súťaž v speve ľudových piesní o hlások J Guzovej.

85.zbor skautov a skautiek v Handlovej

Sídlo : Savina 12. Zborový vodca : Imrich Izák

Činnosť : - organizácia turisticko-športových podujatí pre skautov a skautiek.

Občianske združenie Volcano

Sídlo: Námestie baníkov 3. Konateľka : Petra Ličková

Činnosť: tanečné choreografie ,vystúpenia.

Počet členov 60.

Občianske združenie Spoločnosť Country 2000

Sídlo: Partizánska 6/30

Konateľ: Vladislav Horváth

Činnosť: organizácia kultúrno-športových podujatí

Občianske združenie REHA- Infoagentúra

Sídlo: Morovnianska cesta 38/9. Konateľka : Erika Jonasová

Činnosť: získavať informácie potrebných pre občanov mesta, rozvoj regiónu

Spolupráca mesta s družobnými mestami

mesto Zábřeh na Morave

Partnerská dohoda podpísaná : v r. 1994

Obec Szarisáb

Partnerská dohoda podpísaná v r. 1997

mesto Voerde

Partnerská zmluva podpísaná . v r.2001

Imidž mesta navonok

Imidž Handlovej medzi obyvateľmi SR

Pilotný prieskum, jún 2005

Odpovede na otázku Čo Vám napadne, keď sa povie Handlová	Počet
Uhlie, hnedé uhlie, hnedé uhlie banícke mesto, uhoľné bane, baňa, baňa s ťažbou hnedého uhlia	10
Zanikajúce baníctvo, zašlá sláva baníctva	2
Baníci	2
Voľakedy tam chodili Rusky na nákupy, chodili sme tam na nákupy, za socializmu sme sa tam zastavovali lebo tam mali dobré topánky	4
Trošku „iná“ kultúra	1
Nič	2
Žiadna dobrá reštaurácia	1
Most ponad cestu	1
Remata	1
Mišťina	1
Plavkyňa - olympionička	1
Ping-pongová športovkyňa - medailistka	1
Basketbalisti v prvej lige	1
Prvý výherca milióna v Milionárovi	1
Socialistické domy popri ceste – nikde inde také nie sú, vždy pekne upravené domy z 50-tych rokov, dlhá ulica lemovaná domami s socialistickou architektúrou (to nie je negatívne),	3
Zaujímavé námestie	1
Kvetinové záhony	1
Kopec – zosuvy pôdy, keď prichádzam do Handlovej, mesto, ku ktorému viedla klukata cesta do kopca	2
Na konci mesta mali zrejme dobrú zmrzku, lebo sa tam zastavovali soferi	1
mesto, cez ktoré som chodievala autobusom do školy do Bystrice, tadiaľ roky chodím do Trenčína	2
mesto, ktoré na mňa pôsobí dosť nevlúdne na vzhľad, momentálne sa tam nezastavujem, lebo atmosféra sa mi zdá hluchá (kedykoľvek idem - málo ľudí na ulici, je to také tmavé).	2
Veľa Rómov, Rómovia	2
Znečistené životné prostredie	1

Na položenú otázku odpovedali tieto skupiny obyvateľov SR:

Žena	20-30	VŠ	1
Žena	30-40	VŠ	5
Žena	40-50	VŠ	4
Žena	60-70	SŠ	1
Muž	30-40	VŠ	1
Muž	40-50	VŠ	3
Muž	50-60	VŠ	1
Muž	70-80	SŠ	1
Východ	2		
Stred	12		
Západ	3		
SPOLU:	17 respondentov		

Zdroj:
Analýza Mikroregiónu Handlovská dolina, SAŽP

5. Životné prostredie a urbanistika

Poloha, geografické členenie územia mesta

Handlová leží v Handlovskej kotline na hornom toku potoka Handlovka. Pahorkatinná časť chotára na tektonicky a erózne ohraničenej kotline s naplavovými kuželmi tvoria ml. treťohorné usadeniny s dvoma vrstvami uhoľných slojov. Do Handlovskej uhoľnej panvy patrí aj Handlová, Morovno a Nová Lehota. Striedanie nepriepustných ílovitých vrstiev s piesočnatými podmieňuje vznik zosuvov. Hornatinnú časť – často s bralným povrchom – svahov Vtáčnika a Kremnického pohoria tvoria pyroxenické a bazaltoidné pôdy. Prevládajú hnedé lesné a ilimerizované pôdy. Pôvodné jedľobučiny s prímiesou sutinných lesov sa zachovali len v pohorí východnej a západnej časti územia. Nadmorská výška v strede mesta je 420 m, vo zvyšku katastrálneho územia je 367 - 1015 m.

Geomorfologické typy reliéfu

Na území mikroregiónu Handlovská dolina sa vyskytuje päť geomorfologických typov reliéfu (VÚC Žiar, 1992):

1. Fluviálna rovina s plochým reliéfom s prevahou akumuláčnych procesov

Tento typ reliéfu sa nachádza v recentnej časti nivy rieky Handlovky, je tvorený štrkovým podložím a jemnejšími frakciami pokryvných sedimentov.

2. Kotlina s mierne zvlneným reliéfom s prevahou akumuláčno-erózných procesov

Reliéf tvoria kotlinové pahorkatiny so svahmi s pokrovom paleogénnych a neogénnych sedimentov a členené pedimenty tvorené svahmi s pokrovom paleogénnych materiálov a vulkanických materiálov. Reliéf dominuje vo veľkej časti Handlovskej kotliny a tiahne sa ďalej do Prievidzskej časti kotliny.

3. Vrchovina s mierne členitým reliéfom s prevahou eróžno-akumuláčnych procesov

Vrchovinový reliéf tvoria vrchoviny s pokrovom paleogénnych sedimentov a svahy s pokrovom pieskocov. Svahy majú amplitúdu spravidla 140 m. Tento typ reliéfu sa vyskytuje v juhovýchodnej časti kotliny s dominantným zastúpením v Handlovej a blízkom okolí.

4. Hornatina s rázsochovým reliéfom s prevahou eróžno-denudačných procesov

Reliéf sa nachádza v severnej časti riešeného územia formou svahov s pokrovom mezozoických a kryštalickej hornín.

5. Vysočina s rázsochovým reliéfom s prevahou silno eróžno-denudačných procesov

Dominancia vysočinného reliéfu je v podcelku Vysokého Vtáčnika a Kunešovskej vrchoviny. Svahy sú na bočných rázsochách oddelené hlbokými dolinami. Reliéf skalných lávových prúdov je zastúpený v malých ostrovčekoch, v záujmovom území je najvýraznejší výstup Veľký Grič (971 m.) a Jelení vrch.

Klimatické pomery

Mikroregión Handlovskej doliny leží v miernom pásme, v atlanticko-kontinentálnej oblasti, pre ktorú sú základné charakteristiky teplôt vzduchu s januárovou izotermou -5°C a júlovou izotermou 20°C. Priemerná ročná teplota vzduchu sa v tejto oblasti pohybuje okolo 8,6° C .

Handlovská kotlina leží v nadmorskej výške cca 450 m (Námestie baníkov 424 m) s ročným úhrnom zrážok 900 – 1 000 mm (v nižšie položených častiach 600 – 700 mm, smerom k okrajom kotliny 800 mm. Ročný úhrn zrážok : 646 mm). Prevládajúci smer vetrov je S, SZ.

Z hľadiska klimatických pomerov Slovenska možno zaradiť záujmové územie do dvoch klimatických oblastí a štyroch okrskov. Západná časť územia Handlovskej kotliny (približne od katastrálneho územia obce Jalovec) spadá do teplej oblasti. Juhovýchodná časť kotliny (územia Ráztočna, Rematy, Handlovej) patrí do mierne teplej oblasti. Charakteristika jednotlivých klimatických oblastí je uvedená v tabuľke.

Klimatické oblasti

Klimatická oblasť	Vlahová charakteristika	Charakteristika okrsku		Ďalšie klimatické znaky
Teplá oblasť	$I_z = 0$ až 60, mierne vlhká	teplý, mierne vlhký, s miernou zimou		január $> -3^{\circ}\text{C}$, $\text{LD} \geq 50$
Mierne teplá oblasť	$I_z = 0$ až 60, mierne vlhká	A	Mierne teplý, mierne vlhký, vrchovinový	júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, $\text{LD} < 50$,
Mierne teplá oblasť	$I_z = 60$ až 120, vlhká	B	Mierne teplý, vlhký, vrchovinový	júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, $\text{LD} < 50$ nad 500 m n. m.
Mierne teplá oblasť	$I_z \geq 120$, vlhká	C	Mierne teplý, vlhký, vrchovinový	júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, $\text{LD} < 50$ nad 500 m n. m.

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

LD- letný deň

I_z – Končekov index zavlaženia

Mierne teplá oblasť je na území zastúpená tromi okrskami, líšiacimi sa vlahovou charakteristikou. Na väčšine územia sa vyskytujú okrsky mierne teplej oblasti typu A a B. Typ C sa vyskytuje v lokalite Remata, ktorý je charakteristický značným výškovým rozdielom medzi údolnými a vrcholovými polohami, čo sa odráža aj v klimatických ukazovateľoch, najmä zvýšenými zrážkami a vlhkosťou.

Teplota

Handlovská kotlina je asi o 200 m vyššie položená ako susedná Prievidzská. To sa odzrkadľuje v poveternostných pomeroch. V porovnaní s Prievidzskou kotlinou tu jar prichádza približne o 1-3 týždne neskôr a zima o 1-2 týždne skôr.

V tabuľke je uvedené porovnanie charakteristík teploty medzi Prievidzskou a Handlovskou kotlinou podľa Atlasu krajiny SR (2002).

Porovnanie charakteristík teploty

	Prievidzská kotlina	Handlovská kotlina
Priemerná ročná teplota vzduchu	8 – 9 $^{\circ}\text{C}$	7 – 8 $^{\circ}\text{C}$
Priemerná teplota vzduchu v januári	- 2,4 $^{\circ}\text{C}$	- 4 $^{\circ}\text{C}$
Priemerná teplota vzduchu v júli	18,5 $^{\circ}\text{C}$	16,5 $^{\circ}\text{C}$
Priemerný počet letných dní ($t \geq 25^{\circ}\text{C}$)	50-60	30-40
Priemerný počet ľadových dní ($t \leq 0^{\circ}\text{C}$)	≤ 30	40-50

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Značný výškový rozdiel medzi údolnými a vrcholovými polohami záujmového územia spôsobuje v jednotlivých mesiacoch i v roku medzi nimi aj značný teplotný rozdiel. Kým priemerná teplota v roku v oblasti s nižšou nadmorskou výškou je v Handlovskej kotline nad 7,5°C, v najvyšších polohách pohoria Vtáčnik dosahuje sotva 4°C. Tabuľka č.5 podáva rozdelenie teplôt v jednotlivých mesiacoch a v roku vo vybraných lokalitách, majúcich bezprostredný vzťah k riešenému územiu.

Priemerné mesačné teploty v °C (1994-2003)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Prievidza	-1,2	0,9	4,9	10,4	16,0	18,3	19,8	19,9	14,5	9,8	5,1	4,1	9,8

Zdroj: SHMÚ, 2004 – upravené

Maximá teplôt pripadajú na júl, prípadne na august. Naopak najchladnejším mesiacom je január. V letnom období je počet letných dní 54 ($t > 25^{\circ}\text{C}$) a 10 tropických dní ($t > 30^{\circ}\text{C}$). V priebehu jesene a zimy dochádza k výskytu častých inverzií teploty vzduchu. V Hornonitrianskej kotline sa vychladený vzduch podmieňujúci tvorbu inverzií rozteká do širšieho otvoreného priestranstva, a preto inverzie tu majú nižší výskyt, slabšiu intenzitu i kratšie trvanie ako v uzavretých kotlinách. Prízemné inverzie sa v tomto území vytvárajú priemerne počas 175-200 dní.

Zrážky

Predstavujú spolu s teplotou vzduchu základnú klimatickú charakteristiku daného územia. Zrážky môžu na územie padnúť v kvapalnom stave alebo v tuhom v podobe snehu. V našom území je dostatok zrážok po celý rok. Priemerné úhrny zrážok v mm udáva tabuľka.

Úhrn zrážok v mm (1992 – 2003)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Prievidza	38	35	32	40	56	74	77	67	45	42	49	52	607
Handlová	48	43	54	73	79	76	96	63	70	76	66	63	807

Zdroj: SHMÚ, 2004 - upravené

Zrážkové maximá pripadajú na jún a júl, minimá na zimu, hlavne február. Zrážky vplyvajú na očisťovanie ovzdušia priemerne v roku 615 hodín s početnosťou 7%. Na zhoršenom rozptyle škodlivín a z vlhkosťnych charakteristík ovzdušia najviac podieľajú jesenné a zimné hmlý.

V zimnom období prevládajú zrážky vo forme snehu. Počet dní so zasnežením v roku v závislosti od polohy a nadmorskej výšky kolíše od 20 dní v najnižších polohách do 30 a viac dní v polohách nad 500m.

Veterné pomery

Hornonitrianska kotlina patrí k málo veterným oblastiam. Prúdenie vzduchu je modifikované reliéfom kotliny, v dôsledku čoho prevláda prúdenie zo severovýchodného a z juhozápadného smeru pozdĺž údolia rieky Nitry. Priemerne v 73% situácii sa vyskytuje slabé prúdenie vzduchu do $2,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ z toho je 23% situácií s bezvetrím až veľmi slabým prúdením do 1 m/s. Priemerné mesačné rýchlosti vetra sa pohybujú od 2 do $2,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. V tabuľke je výskyt smerov vetra v %.

Výskyt smerov vetra v % (1961 - 1999)

	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvetrie
Prievidza	23,2	12,5	3,0	3,8	5,4	19,7	4,3	4,8	23,3

Zdroj: VÚC Žiar, 1992

Najčastejšie prevládajú vetry severné, severovýchodné a juhozápadné. Napriek relatívne malému výskytu bezveterných situácií patrí Handlovská kotlina k málo veterným oblastiam, nakoľko sa tu vyskytuje slabé prúdenie vzduchu s priemernou rýchlosťou 1 až 2,5 m.s⁻¹ a početnosťou 50%. Tento slabý vietor má len unášacie účinky, škodliviny nerozptyľuje, ale ich len zanáša na väčšie vzdialenosti v smere prevládajúceho prúdenia vzduchu.

Oblačnosť a snežný svit

Podľa údajov stanice v Prievidzi najväčšia oblačnosť v kotline pripadá na zimné mesiace, a to na november a december, keď pri stagnácii ovzdušia sa veľmi často vytvára vrstevnatá oblačnosť. V priebehu roka najmenšia oblačnosť pripadá na koniec leta a začiatok jesene.

S oblačnosťou, najmä v zimnom období, súvisí aj výskyt prízemných hmľí. Ich najväčší počet pripadá na obdobie december až február. V dôsledku znečistenia ovzdušia sa výskyt oblačnosti a hmľí zväčšuje.

Dĺžka snežného svitu je v ročnom priemere asi 1800 – 2000 hodín, pričom s nadmorskou výškou dĺžka snežného svitu klesá.

Potenciálna evapotranspirácia

Vyjadruje najvyššiu možnú evapotranspiráciu (výdaj vody z pôdneho povrchu a rastlín výparom). Dlhodobé ročné priemery v období 1951-1980 boli namerané na stanici v Prievidzi – 663 mm, za obdobie 1981-1995 namerali 730 mm (HEP, 2000). Relatívna evapotranspirácia za mesiac apríl až september bola v dlhodobom období 1961-1990 na stanici v Prievidzi 71% (Atlas krajiny SR, 2002).

Geológia, nerastné suroviny

Handlovská kotlina je vyplnená paleogénnymi sedimentmi s premenlivým podielom pieskovcov, lovcov, slieňovcov a sčasti neogénnymi ílmi pieskami a štrkami. Severozápadnú časť kotliny tvoria oligocénne pieskovce a ílovce, ktoré prechádzajú do oligocénnych pieskovcov a vápencov, tvoriacich predhorie Žiaru a severné predhorie Vtáčnika. Centrálnu časť Handlovej kotliny oligocénne pieskovce a vápnité ílovce. V nadloží týchto mäkkších hornín leží vulkanický komplex andezitov a ich pyroklastík, čo vytvára priaznivé podmienky pre vznik zosuvných procesov.

Pôda a poľnohospodárstvo, záhradkárstvo

Poľnohospodárska výroba

Prírodné podmienky vplývajúce na poľnohospodárstvo členia mikroregión na kotlinovú časť a na podhorské a horské polohy. Zastúpenie jednotlivých druhov pozemkov v obciach mikroregiónu udáva nasledovná tabuľka.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v mikroregióne v roku 2004 v ha

Obec	Druhy pozemkov						
	orná pôda	záhrady a ovocné sady	TTP	lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy	ostatné plochy
	[ha]						
Jalovec	116	7	122	321	5	24	7
Chrenovec – Brusno	243	20	288	589	10	60	21

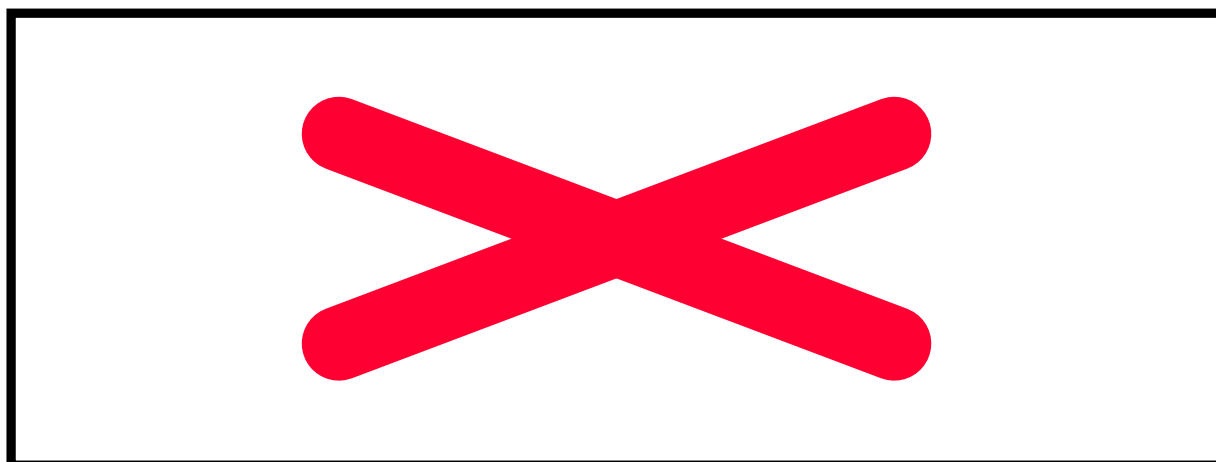
Lipník	2	8	251	251	4	30	3
Malá Čausa	180	15	307	982	5	35	11
Ráztočno	63	22	495	1054	11	74	40
Veľká Čausa	222	8	190	302	11	42	6
Handlová	421	275	1481	5717	47	373	258
Spolu	1109	337	3279	9210	93	638	346

Zdroj: Katastrálny úrad Trenčín, Správa katastra Prievidza

Poznámka: TTP – trvalé trávne porasty

Zastúpenie štruktúr pôdneho fondu v jednotlivých obciach mikroregiónu v roku 2004 v %

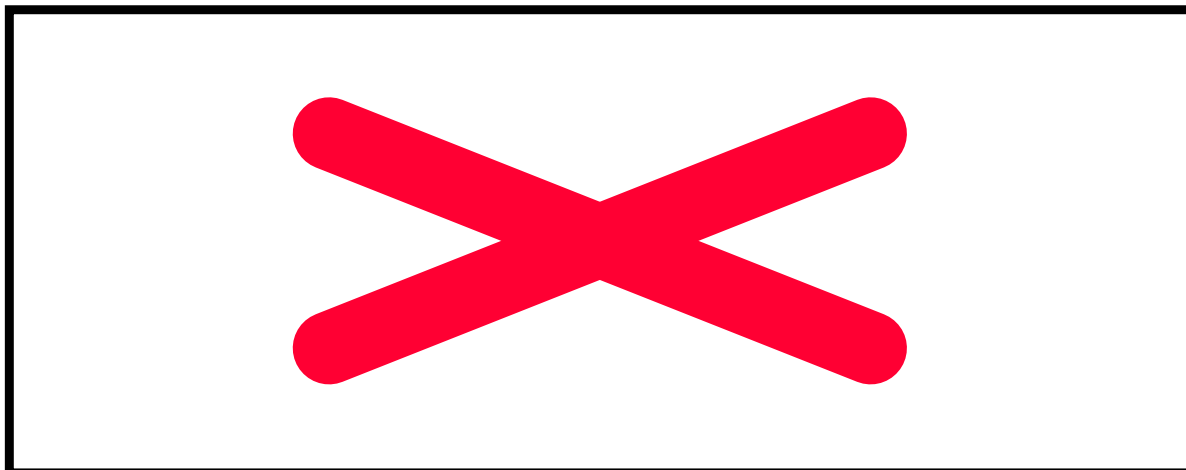
Obec	Druhy pozemkov						
	orná pôda	záhrady a ovocné sady	TTP	lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy	ostatné plochy
	[%]						
Jalovec	19,27	1,16	20,27	53,32	0,83	3,99	1,16
Chrenovec – Brusno	19,74	1,62	23,40	47,85	0,81	4,87	1,71
Lipník	0,36	1,46	45,72	45,72	0,73	5,46	0,55
Malá Čausa	11,73	0,97	20,00	63,97	0,33	2,28	0,72
Ráztočno	3,59	1,25	28,17	59,93	0,63	4,21	2,22
Veľká Čausa	28,42	1,02	24,33	38,67	1,41	5,38	0,77
Handlová	3,31	3,00	19,01	66,76	0,55	4,36	3,01

Štruktúra pôdneho fondu v mikroregióne v roku 2004

celková výmera		PPF		lesná pôda		vodné plochy		zastavané plochy		ostatné plochy	
Ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
15012	100	4725	31,47	9210	61,35	46	0,62	638	4,25	346	2,31

Poznámka: PPF – poľnohospodársky pôdny fond

Celková výmera pôdneho fondu v mikroregióne je 15 012 ha. Z toho poľnohospodársky pôdny fond zaberá 4 725 ha, čo predstavuje 31,47% z celkovej rozlohy záujmového územia. Z poľnohospodárskej pôdy najväčší podiel tvoria trvalé trávne porasty 3 279 ha, čo je 69,40% a orná pôda – 1 109 ha, čo je 23,47%. Najväčší podiel ornej pôdy z celkovej rozlohy majú obce Veľká Čausa (28,42%) a Chrenovec - Brusno (19,74%), naopak najmenej ornej pôdy je v obci Lipník (0,36%) a v Handlovej (3,31%).

V súčasnosti väčšinu poľnohospodárskeho pôdneho fondu mikroregiónu obhospodaruje Agroprodukt Slovakia a.s. Handlová. V malom sa poľnohospodárska pôda využíva obyvateľmi formou “záhumienok”. Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie obilnín, krmovín, kukurice a repky olejnej. V živočíšnej výrobe prevláda chov hovädzieho dobytku na pasienkoch. V obci Jalovec má Ing. Supuka zriadený chov plemenných prasníc.

Väčšina hospodárskych budov v areáloch bývalých družstiev je dnes v prenájme súkromných osôb, ktoré tu majú zriadenú priemyselnú prevádzku.

Lesy a lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo

Celková výmera lesného pôdneho fondu v mikroregióne je 9 210 ha, čo predstavuje 61,35% z celkovej rozlohy záujmového územia.

Lesnatosť sa v jednotlivých katastrach obcí pohybuje od 38,67% po 66,76%. Najväčšiu lesnatosť má Handlová (66,76%) a obce Malá Čausa (63,97%) a Ráztočno (59,93%), naopak najmenšia lesnatosť je v obci Veľká Čausa (38,67%).

Výmera lesného pôdneho fondu a lesnatosť v obciach mikroregiónu je uvedená v tabuľke.

Výmera lesných porastov a podiel lesov v mikroregióne v roku 2004

Obec	Výmera lesných porastov	Podiel lesných porastov z celkovej rozlohy lesov v mikroregióne
	[ha]	[%]
Jalovec	321	53,32
Chrenovec – Brusno	589	47,85
Lipník	251	45,72
Malá Čausa	982	63,97

Ráztočno	1054	59,93
Veľká Čausa	302	38,67
Handlová	5717	66,76
Mikroregión	9210	61,35

Zdroj: Katastrálny úrad Trenčín, Správa katastra Prievidza

Územie mikroregiónu zasahuje do troch lesných oblastí. Sú to lesná oblasť 06 Hornonitrianska kotlina, lesná oblasť 27B Vtáčnik a lesná oblasť 34B Žiar. V porastoch prevládajú bučiny, v ktorých sa vo vyšších polohách vo zvýšenej miere uplatňujú ihličnany – smrek, jedľa, cenné listnáče – javor horský, brest a jaseň. Na teplejších expozíciách a v nižších nadmorských výškach má zastúpenie aj dub a hrab.

Najväčšia výmera lesov je vo vlastníctve štátu (Lesy SR š.p.), ktorý ich obhospodaruje prostredníctvom odštepného závodu Prievidza. Ostatný LPF je väčšinou vo vlastníctve urbárskych spoločností, prípadne súkromných osôb.

Voda a vodné hospodárstvo

Vodný potenciál mikroregiónu tvoria povrchové vody povodia rieky Nitry s hlavným prítokom Handlovkou a jej prítokmi a tiež potenciál podpovrchových vôd, ktoré predstavujú podzemné a pôdne vody.

Povrchové vody

Územie mikroregiónu leží v povodí rieky Nitry, ktoré je čiastkovým povodím Váhu. Je súčasťou základného povodia 4-21-11, ktoré sa rozprestiera od prameňa rieky Nitry až po ústie Bebravy v riečnom kilometri 98,5. Mikroregión odvodňuje potok Handlovka, ktorý preteká Handlovskou kotlinou. Záujmovým územím preteká potok v riečnych kilometroch 24-13 rkm. Celková plocha povodia Handlovky je 176 km². Potok má ľavostranné prítoky (Račí potok, Morovnianský potok, Jalovský potok s prítokom Jelení potok) a pravostranné prítoky (Mlynský potok, Hraničný potok, Hrabovský potok, potok Kolárová, potok Strhanec, potok Lipníček a Čausianky potok).

Hlavné parametre potoka Handlovka: celková dĺžka riečnej siete 32 km, hustota riečnej siete v povodí je 0,95 km/km², dĺžka hlavného toku potoka Handlovka je 32 km a sklon toku je 15 ‰.

Povrchové vody mikroregiónu patria do povodia rieky Nitry, ktorá je čiastkovým povodím Váhu. Tok Handlovka a jeho povodia sú orientované v smere severozápad-juhovýchod, majú pretiahnutý perovitý tvar.

Základnými bilančnými charakteristikami povodia sú zrážky a odtok. Vo vzťahu k záujmovému územiu sú dôležité bilančné charakteristiky povodia v tabuľke.

Bilančná charakteristika povodia toku Handlovka v mikroregióne

Tok-profil	Druh profil.	Plocha povodia	Zrážky	Odtok	Rozdiel	Odtok. koef.	Špecif. odtok	Priemer. roč.priet.
		km ²	mm	mm	mm		l.s ⁻¹ .km ⁻²	m ³ .s ⁻¹
Handlovka * – Handlová	V	39,58	964	465	499	0,48	14,73	0,580
Handlovka –Prievidza	V	132,15	910	325	585	0,36	10,31	1,363

Zdroj: Hydroekologický plán povodia rieky Nitry, 2000

Vysvetlivky: V – vodomerná stanica

* najbližšia vodomerná stanica na toku nad územím mikroregiónu

Z hľadiska dlhodobého vývoja prietokov za obdobie 1931 – 1995 došlo na toku Handlovka k poklesu odtoku o 11,2%.

Pri charakterizovaní režimu povrchových vôd v povodí Nitry sú prevládajúcim obdobím vo výskyte kulminačných prietokov mesiace február - apríl.

Najväčším producentom komunálnych odpadových vôd v území je Handlová. Situácia v zneškodňovaní komunálnych odpadových vôd je zhoršená nízkym stupňom odkanalizovania sídiel a napojenosťou na ČOV (8 %). Mesto Handlová má 94,60% pripojenosť obyvateľstva na kanalizačnú sieť a ČOV v Handlovej.

Najväčším potenciálnym znečisťovateľom povrchových vôd územia sú podniky energetického priemyslu a banícka činnosť. Zátáže z podnikov ako sú HNB Handlová priamo ohrozujú vodný potenciál v Handlovskej kotline a transportom i povodie Nitry.

Vodné nádrže v mikroregióne

a.) Vybudované

Na území mikroregiónu nie sú vybudované vodné nádrže.

b.) Navrhované

Na území mikroregiónu nie sú navrhované žiadne veľké vodné nádrže ani malé vodné nádrže s objemom nad 200tis. m³.

Podzemné vody

Z vodohospodárskeho hľadiska podzemné vody na území mikroregiónu prislúchajú k týmto hydroekologickým rajónom (Hydroekologický plán povodia rieky Nitry, 2000):

Rajón P-G 063 – kryštalinikum, mezozoikum a paleogén juhozápadnej časti pohoria Žiar a Handlovskej kotliny. Rajón budujú hydroekologické komplexy: karbonátové horniny triasu chočského príkrovu doplnený o kryštalinikum Žiaru v povodí Nitry a paleogén Handlovskej kotliny. Vodárenský význam majú len karbonáty mezozoika – patria sem tri významnejšie pramene, ktoré sa využívajú. Triasové karbonáty krížňanského príkrovu odvodňuje prameň Teplý, s prietokom 6,61-9,95 l.s⁻¹, s odberom 6 l.s⁻¹ v Jalovci. Karbonáty chočského príkrovu odvodňuje prameň Ráztočno (s priemerným prietokom 10,8-31,3 l.s⁻¹) a Remata-tunel (s priemerným prietokom 2,5 – 8,4 l.s⁻¹). V oblasti budovanej granitoidmi a paleogénom je výskyt malých vodných zdrojov (0,1 – 0,2 l.s⁻¹), vhodných na lokálne zásobovanie.

Centrálnokarpatský paleogén, do ktorého patrí časť Handlovskej kotliny, tvorí bazálne súvrstvie lepšie priepustné a v miestach kontaktu sa radí k hydrogeologickej štruktúre chočského príkrovu (v okolí Ráztočna). Ostatné litofácie paleogénu sú slabo priepustné až nepriepustné. Neogénne sedimenty sú vyčlenené do piatich tried (Franko, 1970): I. sedimenty sarmatu až pliocénu a kvartérne riečne sedimenty, II.- IV. celok predstavujú sloje uhlia, nadložné íly a podložné tufity, ktoré nie sú z vodárenského hľadiska zaujímavé. V. celok tvoria horniny eggenburgu a paleogénu, ktoré sú slabo priepustné až nepriepustné a na povrchu vystupujú v Handlovskej a Rudnianskej kotline.

Rajón V 082 – neovulkanity Kremnických vrchov . Komplexy v subrajóne povodia Nitry tvoria: 1. etrúzie andezitov s granátom (prostredie s puklinovou priepustnosťou) – tento komplex je rozlohou menší a jeho hydroekologický význam nie je veľký. 2. formácia Zlatej Studne je prostredím s prevládajúcou puklinovou priepustnosťou, zvodnenie tohto horninového komplexu je veľmi malé. 3. horniny rematskej formácie - litofaciálne horniny vytvárajú priaznivé podmienky pre obeh a akumuláciu podzemných vôd. Výdatnosť prameňov Spuščák a Pekelňa je $35,4 - 49,5 \text{ l.s}^{-1}$.

Rajón V 086 – neovulkanity pohorí Vtáčnik a Pohronský Inovec – územie rajónu tvoria vulkanity Vtáčnika, Pohronského Inovca a Štiavnických vrchov. Rozvodnica povrchových vôd rozdeľuje rajón na subrajón povodia Hrona a na subrajón povodia Nitry. Do záujmového územia zasahuje čiastkový rajón neovulkanitov v povodí Nitry. Na základe zvodnenia a priepustnosti je územie budované týmito typmi súvrství a formácií: 1. kamenné súvrstvie - súvrstvie s veľmi malou priepustnosťou, málo zvodnené resp. nezvodnené s charakterom hydrogeologického izolátora. 2. Handlovské a novácke súvrstvia sú nepriepustné a prakticky nezvodnené. 3. horninový komplex vtáčnickej formácie sa vyznačuje dobrou až veľmi dobrou puklinovou a pórovou priepustnosťou. Vulkanity predstavujú dobre zvodnený horninový komplex, výdatnosť prameňov je $1-3 \text{ l.s}^{-1}$. V k.ú. Handlovej sa nachádzajú pramene: Prameň pri dvoch cestách ($0,81-12 \text{ l.s}^{-1}$), prameň Mlynská dolina č.1 ($5,8-19,2 \text{ l.s}^{-1}$), prameň Pekelňa ($1,62-3,25 \text{ l.s}^{-1}$) a prameň Spuščák ($1,5-2 \text{ l.s}^{-1}$, v podažd'ovom období $8-9 \text{ l.s}^{-1}$).

Výdatnosť vŕtaných studní sa pohybuje od niekoľko decilitrov po niekoľko litrov .

Využiteľné množstvá podzemných vôd v severnej časti pohoria Vtáčnik (čiastkové rajóny NA10 a HN10) sú zdevastované ťažbou uhlia. Banská činnosť striedavo ovplyvňuje vodné zdroje - pramene Tri studničky, Schneiderova lúka, Veľký Grič. V dôsledku relatívne malej zvodnenosti podložja záujmového územia a vplyvom devastácie využitelných podzemných vôd v záujmovom území je krytie potreby pitnej vody územia väčšinou zo zdrojov mimo povodia.

Pre potreby Handlovskej kotliny bol uskutočnený vonkajší prevod pitnej vody z povodia Turca. Priame odbery boli vybudované a aktivované v r. 1976. Po výstavbe vodnej nádrže Turček boli priame odbery vody nahradené odbermi vody z nádrže.

Zvláštne vody sú zastúpené v mikroregióne Handlovskej doliny len banskými vodami. V súčasnosti je v okrese Prievidza zaregistrovaných 32 zdrojov minerálnych vôd, avšak na záujmovom území nie je registrovaný žiaden zdroj minerálnych ani termálnych vôd.

Osobitným druhom zvláštnych vôd sú banské vody. Sú to vody čerpané a voľne vytekajúce z povrchových a hlbinných baní. Zdrojom banských vôd je činnosť Bane Handlová.

Vypúšťanie banských vôd do povrchových tokov sa realizuje na dvoch miestach: "Pri pekárni" do toku Handlovka s množstvom vypustených banských vôd 38 l.s^{-1} a vetracím priekopom Južná III do toku Hlboká v množstve $50,7 \text{ l.s}^{-1}$. Časť banských vôd v množstve 450-480 tis. m^3/rok sa používa na technologické účely pre úpravňu uhlia (tieto vody sa vypúšťajú znečistené uhoľným prachom a anorganickými látkami) a v protipožiarnej prevencii v podzemí.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou

Územie Zduženia obcí Handlovskej doliny územiami obcí Chrenovec-Brusno, Jalovec, Lipník, Malá Čausa, Ráztočno a Veľká Čausa spadá do čiastkového povodia rieky Handlovky, ktoré je súčasťou povodia rieky Nítry (4-21-11) a spolu s ním patrí k hlavnému povodiu rieky Váh. Západná časť územia obcí Veľká a Malá Čausa je dotknutá pásmom ochrany prírodných liečivých zdrojov II. a III. stupňa termálnych vôd v Bojniciach. Významnejšie vodohospodársky chránené územie (CHVO - chránená vodohospodárska oblasť) sa v hodnotenom území nenachádza. Riešené územie nespadá do citlivých oblastí v zmysle ochrany vodných útvarov povrchových vôd, tzn. katastrálne územia obcí nie sú zaradené medzi zraniteľné oblasti v zmysle Nariadenia vlády č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. K vodohospodársky chráneným patrí pramenná časť rieky Handlovky (4-21-11-036) v úseku od prameňa po Mesto Handlová ako vodohospodársky významný tok z dôvodu významných odberov pre priemysel. Ako chránený vodárenský tok nie je zaradený žiadny tok z riešeného územia.

Z vodného potenciálu lokálny význam mali dva pramene minerálnych vôd (P11, P12) v blízkom Meste Handlová v oblasti Východnej šachty I., II. s celkovou výdatnosťou 13 l/s a teplotou 32°C, tie sú však po zavalení šachty zrušené. V budúcnosti sa plánuje s využitím prameňov minerálnych vôd v Meste Handlová pre rekreačné a športové účely. Významnejšie prírodné minerálne vody sa v riešenom území nevyskytujú.

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v hodnotenom území je zabezpečované prostredníctvom Prievidzského skupinového vodovodu (SKV), pre ktorý sú využívané aj zdroje mimo územia okresu, a to z povodia Turca - zdroje podzemnej vody v Polerieke (45 l/s) a odbermi z vodnej nádrže Turček (200-230 l/s), nakoľko pôvodné zásoby podzemných vôd boli poškodené ťažbou uhlia. Čerpanie banských vôd ovplyvnilo režim významných využívaných prameňov v tomto území – Tri studničky, Veľký Gríč, Schneiderova lúka a Bralský tunel. Zo zdrojov pitnej vody v riešenom území majú význam pre zásobovanie obyvateľstva zdroje podzemnej vody v Ráztočne, v Jalovci lokalita Tepličky a v blízkej Handlovej lokalita Mlynská dolina – pramene 1,2 s výdatnosťou od 3,5-20,5 l/s.

Vodohospodársku vybavenosť tohto územia dopĺňa vybudovaný vodojem v Ráztočne, ktorý kumuluje vodu pre zásobovanie obyvateľstva časti okresu Prievidza už od 30-tych rokov 20. storočia a deväť vodojemov v území Mesta Handlová.

V území obcí MR sa nachádzajú nasledovné využívané zdroje podzemných vôd v správe Vodárenskej spoločnosti a obcí

Por. č.	Katastrálne územie	Názov, označenie vodného zdroja	Druh v. zdroja Prameň Studňa Vrt	Výdatnosť [l.s ⁻¹]	
				min.	max.
Povodie Nítry					
1	Ráztočno	Ráztočno	P	8,5	21,25
2	Jalovec	Tepličky	P	3,75	10,60
3	Handlová	Mlynská dolina 1	P	3,5	13,20
4	Handlová	Mlynská dolina 2	P	0,25	7,20

Zdroj: Hydroekologický plán povodia Nítry, 2000

Vysvetlivky: V - vrt; P - prameň

Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 2001

Obec	Počet obyvateľov k 26. 5. 2001	Obyvatelia zásobovaní vodou	
		počet	%
Chrenovec-Brusno	1 281	1 281	100
Jalovec	547	530	96,8
Lipník	488	486	99,5
Malá Čausa	618	618	100
Ráztočno	1246	1215	97,5
Veľká Čausa	402	402	100
Handlová	17 896	17 630	99,8
Spolu	22 478	22 162	98,6

Zdroj: SODB, 2001

Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 2003

Obec	Počet obyvateľov k 31. 12. 2003	Obyvatelia zásobovaní vodou	
		počet	%
Chrenovec-Brusno	1 306	1 289	98,7
Jalovec/Ráztočno	552	*	*
Lipník	488	488	100
Malá Čausa	611	607	99,3
Ráztočno, Jalovec	1 259	1703	94,0
Veľká Čausa	420	411	97,8
Handlová	17 853	17 813	99,8
Spolu	22 489	22 311	99,2

Zdroj: StVaK Prievidza, 2003

Poznámka: * údaje za obec Jalovec evidujú spoločne s obcou Ráztočno

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov v Handlovskej doline ku koncu roka 2003 dosahovalo vyhovujúcu úroveň v obciach i na území mesta, a to 99,2 % (98,6%, v roku 2001 SODB), kým celoslovenský priemer je 82% a krajský priemer 88%, ktoré zaostávali za zásobovaním obyvateľstva v riešenom území.

Flóra a fauna, poľovníctvo, rybárstvo

Rastlinstvo

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) územie mikroregiónu patrí do bukovej zóny. V bukovej zóne zasahuje do kryštalicko-druhotnej oblasti, konkrétne do okresu Žiar a sopečnej oblasti do okresu Vtáčnik a Kremnické Vrchy.

V území boli podľa potenciálnej prirodzenej vegetácie vyčlenené nasledovné jednotky:

- **Karpatské dubovo-hrabové lesy (C)** – zastúpené dubom zimným (*Quercus petraea*), hrabom obyčajným (*Carpinus betulus*), lipou malolistou (*Tilia cordata*), javorom poľným (*Acer campestre*);
- **Dubové a cerovo-dubové lesy (Qc)** – zastúpené dubom cerovým (*Quercus cerris*), dubom zimným (*Quercus petraea*);

- **Podhorské bukové lesy (Fs)** – zastúpené bukom lesným (*Fagus sylvatica*), hrabom obyčajným (*Carpinus betulus*), javorom mliečnym (*Acer platanoides*);
- **Bukové a jedľovo-bukové lesy (F, A)** – zastúpené bukom lesným (*Fagus sylvatica*), javorom horským (*Acer pseudoplatanus*), lipou malolistou (*Tilia cordata*);
- **Bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach (Fc)** – zastúpené bukom lesným (*Fagus sylvatica*), borovicou lesnou (*Pinus sylvestris*)

Podľa smernice o biotopoch (č. 92/43/EEC) boli na území Handlovskej kotliny a príľahlých pohorí vytypované významné biotopy s charakteristickými rastlinnými a živočíšnymi druhmi (Viceníková a kol, 2004):

Kyslomilné bukové lesy (Luzulo-Fagetum) – vyskytujú sa na minerálne chudobných horninách (kryštálické bridlice, kyslé vulkanity, flyšové pieskovce), ktoré znášajú zakyslenie pôdy. Rastú v podhorskom a horskom stupni (350 – 1 200m), charakteristické pre pohorie Vtáčnik. Biotop nie je v rámci Slovenska ohrozený.

Rastlinné druhy: brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), jastrabník lesný (*Hieracium murorum* agg.), kokorík praslenatý (*Polygonatum verticillatum*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), metluška krivolaká (*Avenella flexuosa*), papraď ostnatá (*Dryopteris carthusiana*), papraď rozložená (*Dryopteris dilatata*), smlz chĺpkavý (*Calamagrostis villosa*), smlz trst'ovníkovitý (*Calamagrostis arundinacea*), smrek obyčajný (*Picea abies*) a i.

Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Asperulo-Fagetum) – na území prevládajú najmä nezmiešané bučiny s vyvinutou bylinnou etážou a slabo vyvinutou etážou krovín. Tieňomilné rastliny majú vysoké nároky na pôdne živiny. Biotop je viazaný na vápencové a dolomitové podložie (lokalita časť Rematy).

Rastlinné druhy: buk lesný (*Fagus sylvatica*), fialka lesná (*Viola reichenbachiana*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum* agg.), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), jedľa biela (*Abies alba*), lykovec jedovatý (*Daphne mezereum*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), marinka voňavá (*Galium odoratum*), papradka samičia (*Athyrium filix-femina*), papraď samčia (*Dryopteris filix-mas*), samorastlík klasnatý (*Actaea spicata*), srnovník purpurový (*Prenanthes purpurea*), vranovec štvorlistý (*Paris quadrifolia*), zubačka cibul'konosná (*Dentaria bulbifera*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*) a i.

Vápnomilné bukové lesy (Cephalanthero-Fagion) – Porasty bučín na strmých skalnatých svahoch s geologickým podložím karbonátových hornín. Prevláda buk s prímiesou iných drevín (dub, javor, smrek, jedľa, borovica, tis). Spravidla je vytvorené bohaté krovinné poschodie.

Rastlinné druhy: bodliak sivastý (*Carduus glaucinus*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), črievičník papučkovitý (*Cypripedium calceolus*), jedľa biela (*Abies alba*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), lazerník širokolistý (*Laserpitium latifolium*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), ostrevka vápnomilná (*Sesleria albicans*), ostrica biela (*Carex alba*), plamienok alpínsky (*Clematis alpina*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), smlz pestrý (*Calamagrostis varia*), tis obyčajný (*Taxus baccata*), valeriána trojená (*Valeriana tripteris*), zvonovec ľaliolistý (*Adenophora liliifolia*) a i.

Lipovo-javorové sutinové lesy (Tilio-Acerion) – zmiešané javorovo-jaseňovo-lipové lesy sa vyskytujú roztrúsene v pahorkatinovom až vysokohorskom stupni na strmých svahoch. Viazu sa na minerálne bohatšie podložia (vápence, dolomity, andezity). Pôdy sú hlboké s vysokým stupňom skeletnatosti a s vyšším obsahom dusíka. Biotop je v rámci Slovenska ohrozený vzhľadom na maloplošný rozdrobený výskyt.

Rastlinné druhy: bažanka trvácá (*Mercurialis perennis*), cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), mesačnica trvácá (*Lunaria rediviva*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), prilbica moldavská (*Aconitum moldavicum*), prilbica pestrá (*Aconitum variegatum*), prilbica žltá (*Aconitum vulparia*) a i.

Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
– Patria sem prirodzené lesné spoločenstvá v bezprostrednej blízkosti tokov (alúviá až horské prameniská), biotop je ohrozený, pretože alúviá tokov sa využívajú na poľnohospodárske účely. Degradáciu týchto biotopov zapríčiňuje výstavba, budovanie dopravných sietí, expanzívne šírenie invázných druhov a pestovanie topoľových monokultúr. V mikroregióne je tento typ biotopu veľmi zriedkavý.

Rastlinné druhy: chrastnica trst'ovníkovitá (*Phalaroides arundinacea*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), jazyčník sibírsky (*Lingularia sibirica*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jelša sivá (*Alnus incana*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), perovník pštosí (*Matteuccia struthiopteris*), pŕhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), vrba biela (*Salix alba*), vrba krehká (*Salix fragilis*), záružlie močiarme (*Caltha palustris*) a i.

Vegetácia pozdĺž toku Handlovka

Pôvodný biotop vrbovo-topoľových a jelšových lesov bol budovaním kanálu toku nahradený, v súčasnosti sa prirodzené meandre vyskytujú na úseku toku dlhom cca 2 km od Veľkej Čause do Prievidze. V súčasnosti sú pozdĺž toku dominantnými druhy jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jelša sivá (*Alnus incana*), lieska (*Corylus avellana*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), vrba biela (*Salix alba*), vrba rakyta (*Salix caprea*), pŕhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), snečnica hľuznatá (*Helianthus tuberosus*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*).

V poslednom období sa objavujú rýchlo sa šíriace **nepôvodné druhy rastlín** najmä pozdĺž koridorov prírodného a antropického charakteru. Pozdĺž toku Handlovka sa rozširuje snečnica hľuznatá (*Helianthus tuberosus*), astra novobelgická (*Aster novi-belgii*), sporadicky sa vyskytuje netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*). V intravilánoch obcí sa objavuje pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), pozdĺž horských ciest sa vyskytujú miestami súvislé pásy netýkavky malokvetej (*Impatiens parviflora*).

Živočíšstvo

Zo zoologického hľadiska patrí územie do paleoarktickej oblasti, eurosibírskej podoblasti, provincie listnatých lesov a podkarpatského úseku (pre terestrický biocyklus). Daný mikroregión je tvorený spektrom ekosystémov od intravilánu obcí cez polia, lúky a pasienky, nivy potokov až po lesné porasty. Touto skladbou biotopov je ovplyvnená skladba fauny v tejto oblasti.

V intraviláne obcí sa vyskytujú ohrozené druhy: jež východný (*Erinaceus concolor*), vretenica obyčajná (*Vipera berus*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), z avifauny sa vyskytujú sýkorka bielolíca (*Parus major*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), d'ateľ veľký (*Dendrocopos major*), d'ateľ malý (*Dendrocopos minor*), lastovička domová (*Hirundo rustica*), belorítka domová (*Delichon urbica*) a iné.

Na poliach a pasienkoch v nižších polohách sa v posledných rokoch objavujú častejšie aj chránený jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*).

V kríkovitých ekotonoch sa vyskytujú aj európsky významné druhy spevavcov: penica jarabá (*Sylvia nisoria*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*),

Riečna sieť je miestom hniezdenia viacerých chránených druhov vtákov. K najvýznamnejším patrí rybárik riečny (*Alcedo atthis*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), z obojživelníkov napr. rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan hnedý (*Rana temporaria*) a ropucha obyčajná (*Bufo bufo*).

Horské lúky sú domovom významných druhov: pŕhľaviar červenkastý (*Saxicola rubetra*), strnádka lúčna (*Miliaria calandra*).

Lesné komplexy priľahlého územia mikroregiónu sú domovom širokého spektra významných druhov živočíchov. K vzácnym druhom hmyzu patria fúzač alpský (*Rosalia alpina*), fúzač bukový (*Cerambyx scopolii*), fúzač veľký (*Cerambyx cedio*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), okáň bukový (*Agria tau*), roháčik bukový (*Sinodenron cylindricum*), z chránených druhov obojživelníkov je charakteristická salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*), z plazov sa vyskytuje vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojkatá (*Natrix natrix*) a z jašterov najmä krátkonôžka štíhla (*Ablepharus kitaibelii*). Z avifauny sú významnými predstaviteľmi d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), holub plúžik (*Columba oenas*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bieločrký (*Ficedula albicollis*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), žlna sivá (*Picus canus*), hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*) a i. Z cicavcov patria k typickým predstaviteľom medveď hnedý (*Ursus arctos*), kuna lesná (*Martes martes*), plch lesný (*Dryomys nitedula*), plch sivý (*Glis glis*) a i.

Zoogeografické členenie limnického biocyklu

Euromediteránna podoblasť, pontokaspická provincia, severopontický úsek, dunajský okres, stredoslovenská časť.

Ichtiofauna Handlovky

Handlovka bola v minulosti znečistená a bez rýb. Ichtiofauna Handlovky je umelá a všetky druhy boli vysadené. V súčasnosti ichtiofaunu zastupujú druhy rýb (Stráňai, Andreji, 2002) s dominanciou pstruha potočného (*Salmo labrax m. fario*) a hrúza škvrnitého (*Gobio gobio*). Zaznamenaný je výskyt pstruha morského (*Salmo trutta*), pstruha dúhového (*Salmo gairdneri*), plotice červenookej (*Rutilus rutilus*) a jalca hlavatého (*Leuciscus cephalus*), čerebl'e pestrej (*Phoxinus phoxinus*), slíža severského (*Barbatula barbatula*) a lipňa tymianového (*Thymallus thymallus*).

V potoku Čaušanka a v Rematskom potoku bol zaznamenaný výskyt pstruha potočného (*Salmo labrax m. fario*).

Technická infraštruktúra

Doprava

Cestná sieť a hromadná doprava

Riešeným územím mikroregiónu Handlovská dolina prechádza cesta I/50-R (E 572), ktorá má celoštátny význam. V jednotlivých sídlach priet'ah cesty plní funkciu zbernú, ale silný tranzitný pruh jej dáva funkciu rýchlostnú. Tento páterný systém doplnujú zberná komunikácia prechádzajúca Brusnom (bývalá I/50) v úseku Brusno – Veľká Čausa triedy B-2 a miestne komunikácie obslužné t.j. triedy C-1 tepnové (m.k. Lipník – Chrenovec), triedy C-2 prístupové a D-1 kľudové ulice. Sídlo Malá Čausa je napojené na cestu I/50 cestou III / 05069. Mesto Handlová je prepojené s mestskou časťou Morovno a Nová Lehota cestami II. triedy.

Priet'ah cesty I/50 mikroregiónom (intravilánom obcí) tvorí výraznú umelú bariéru a rozdeľuje jednotlivé sídelné útvary na dva nehomogénne časti. Cesta I/50 vylepšuje jazdné podmienky tranzitnej dopravy, ale negatívne ovplyvňuje životné prostredie riešeného územia.

Hromadnú regionálnu autobusovú dopravu v mikroregióne zabezpečuje SAD Prievidza. Autobusové stanice a rozmiestnenie zastávok s prístreškami - níkami hromadnej dopravy v obciach mikroregiónu súčasným podmienkam nevyhovuje. Dopravu v Meste Handlová zabezpečuje MHD s 24 zastávok.

Železničná doprava

Cez územie mikroregiónu – obcami Lipník, Chrenovec, Jalovec, Ráztočno a Mesto Handlová vedie jednokoľajová trať č. TU 2912, ktorá zabezpečuje osobnú a nákladnú železničnú prepravu. Má regionálny charakter. Je vedená paralelne so štátnou cestou I/50 a riekou Handlovkou cez intravilán uvedených obcí. Železničná trať je vedená z Prievidze do Handlovej. Železničná trakcia je motorová, dlhodobu stabilizovaná, s elektrifikáciou trate sa zatiaľ nepočíta. Mikroregión je napojený na trať tromi nástupnými bodmi: železničná stanica Chrenovec, zastávka Ráztočno a zastávka Jalovec, ktoré zabezpečujú služby pre cestujúcu verejnosť. V Meste Handlová je železničná stanica. Okrem služieb pre verejnosť plnia stanice funkciu nakládky a vykládky materiálu. Sú tu výhybky a železničné vlečky . Železničné spojenie Vrútky - Horná Štubňa – Handlová je zabezpečené traťou č.M 431.

Statická doprava

Statická doprava je v obciach a Meste Handlová riešená garážami pri rodinných domoch, hromadnými garážami, parkovaním pri okrajoch komunikácií a niekoľkými verejnými parkoviskami, ktoré kapacitne postačujú nárokom na statickú dopravu.

Pešia doprava

Pešie komunikácie sú samostatné spevnené plochy vedené pozdĺž komunikácií, prípadne vo forme zjazdových chodníkov.

Plyn

V súčasnosti je vo väčšine obcí možnosť napojenia domácností na plynovodnú sieť. Ukončenú plynifikáciu majú všetky obce Handlovskej doliny, % napojenia bytových domácností v obci udávame podľa údajov obecných úradov a počet napojených domácností na sieť plynu podľa štatistických údajov (SODB, 2001) Chrenovec-Brusno 83% napojenosť (324 trvale obývaných bytov), Jalovec 76% napojenosť domácností (128 bytov), Lipník 95%

napojenosť (136 bytov), Malá Čausa, kde napojenosť domácností na sieť plynu predstavuje 79% (159 bytov), v obci Ráztočno je 65% napojenosť (275 bytov), kde plynovodná sieť je realizovaná v podstatnej časti územia obce. Obec Veľká Čausa je plynofikovaná a napojenosť domácností je 77% (102 bytov). V Meste Handlová je realizovaná plynofikácia na väčšine územia mesta a z celkového množstva trvale obývaných bytov 6 185 je na plynovú sieť napojených 3 995 bytov čo predstavuje 64% napojenosť domácností. V Trenčianskom kraji je 73% napojenosť obcí, v riešenom území 100% obcí napojených na plyn.

Alternatívnym zdrojom tepla v týchto obciach je elektrická energia, pevné palivo, ale aj návrat ku klasickým zdrojom ako je drevo, najmä v podhorských obciach, ktorých obyvatelia čoraz častejšie budú nahrádzať nové média, najmä z ekonomických dôvodov.

Vítaným príkladom ochrany ovzdušia je využívanie obnoviteľných zdrojov energie a znižovanie emisií do ovzdušia spaľovaním dreveného odpadu – lisovaných drevných paliet z drevovýroby v súkromnej firme v Malej Čausy.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V oblasti odvádzania odpadových vôd na území obcí prevláda nepriaznivý stav. Žiadna z obcí nemá vybudovanú čistiareň odpadových vôd (ČOV) ani verejnú kanalizáciu obce. Problematika komunálnych odpadových vôd je miestne riešená parciálnymi ČOV pre menšie množstvá OV v jednotlivých lokalitách. V obci Chrenovec-Brusno obyvatelia novobudovaných rodinných domov (5RD) vyriešili čistenie komunálnych odpadových vôd formou individuálnych domových čističiek, zvyšok obyvateľov obce odvádza odpadové vody (OV) z rodinných domov do septikov a žump. V obci Jalovec nie je vybudovaná verejná kanalizácia. Čistenie komunálnych odpadových vôd je realizované pre materskú škôlku v obci a budovu obecného úradu v spoločnej ČOV. Kapacitne by táto ČOV umožnila aj čistenie OV z príľahlej časti obce (cca 30RD), nie je tu však vybudovaná kanalizačná sieť. Členitosť terénu a cesta I. triedy tu pôsobia ako bariéry pre budovanie verejnej kanalizačnej siete v celej obci a tak komunálne odpadové vody znečisťujú tok rieky Handlovky. V obci Lipník nie je vybudovaná verejná kanalizačná sieť, odvádzané sú dažďové vody povrchovou kanalizáciou bez koncovky čistenia (ČOV). Obec Malá Čausa podobne ako ostatné obce v Handlovskej doline nemá vybudovanú kanalizáciu ani čistiareň odpadových vôd. Obec Ráztočno nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Čistenie komunálnych odpadových vôd sa v obci rieši čiastkovými ČOV v štyroch lokalitách obce. ČOV pre 42 bytov v obecných bytovkách, ČOV pre základnú školu, ČOV pre predajňu potravín a ČOV v rekreačnej oblasti Remata s napojením OV z horského hotela REMATA. Dažďové vody z obce sú odvádzané povrchovou kanalizáciou bez koncovky čistenia. Obec Veľká Čausa rovnako nemá vybudovanú obecnú kanalizáciu ani ČOV, malú domovú čistiareň má 1RD v obci.

Doterajšie riešenie problematiky komunálnych odpadových vôd v obciach nie je dostatočné a vyhovujúce. Odpadové vody sú v prevažnej miere zachytávané v žumpách, alebo sú vypúšťané cez septiky, ale aj priamo výustami do povrchových vôd.

Túto problematiku sa starostovia obcí snažia riešiť, vypracovaná je projektová dokumentácia na kanalizačný zberač so zaústením na ČOV Prievidza i niekoľko variantných riešení. Jedna z možností je okrem národných zdrojov uchádzať sa o finančné prostriedky z Európskej únie.

V Meste Handlová je vybudovaný systém verejnej kanalizácie so zaústením do mestskej čistiarnie odpadových vôd, ktorá ročne produkuje 1,751 mil. m³ odpadových vôd. Celková napojenosť domácností v Meste Handlová na kanalizačnú sieť s ČOV v roku 2003 predstavuje 94,6%. Kanalizácia zatiaľ nie je vybudovaná v mestských častiach Horný koniec, Morovno a Nová Lehota, kde sa uvažuje s vybudovaním kanalizačných zberačov a v časti Nová Lehota aj s vlastnou mechanicko-biologickou ČOV.

Počet obyvateľov napojených na čiastkové odkanalizovanie v roku 2001

	Počet obyvateľov k 26. 5. 2001	Obyvatelia pripojení na lokálnu ČOV	
		počet	%
Handlová	17 896	15 481*	86,5

Zdroj: SODB, 2001

Ochrana podzemných a povrchových vôd, pôdy, krajiny

Zložky životného prostredia

Ovzdušie

Ovzdušie je najviac poškodzovanou zložkou ŽP regiónu Hornej Nitry (HNOO). Najväčší podiel na znečistení je z technológií pri výrobe tepla, elektrickej energie a výrobe chemických látok. Na území mikroregiónu má najväčší podiel na znečistení výroba tepla. Záujmové územie leží v Handlovskej kotline, kde je slabá vetrateľnosť a málo veterných dní počas roka a časté sú inverzie. Na znečistení ovzdušia sa v nemalej miere podieľa doprava, najmä na hlavnom dopravnom koridore Prievidza – Handlová – ceste I. triedy.

V 90-tych rokoch došlo v sledovanom území k poklesu emisií, najmä tuhých znečisťujúcich látok. Vývoj emisií plynov má klesajúcu tendenciu v celom okrese. Emisie SO₂ sa znížili zavedením odsírovania vo veľkých energetických zdrojoch, emisie dusíka NO_x vykazujú mierny pokles, ktorý sa spomalil so zvyšovaním spotreby zemného plynu. Emisie oxidu uhoľnatého CO.

Na území okresu sa hodnotí imisná záťaž v meracích staniciach (Prievidza, Handlová, Bystričany), ktoré sa nachádzajú mimo územia mikroregiónu.

Zdroje znečistenia ovzdušia v mikroregióne:

Veľké zdroje znečistenia ovzdušia:

- Handlovska energetika, s.r.o. Handlová - Tepláreň Handlová
- HBP, a.s., Baňa Handlová – Úpravňa uhlia

Stredné zdroje znečistenia ovzdušia:

- Handlovska energetika, s.r.o. Handlová – Kotolňa na pevné palivo
- HBP, a.s., Baňa Handlová – Čerpacia stanica pohonných hmôt
- HBP, a.s., Baňa Handlová – Kotolňa Východná šachta
- ComCom, s.r.o., Handlová – lakovňa
- PPC – Pekáreň Handlová
- Slovnaft a.s. Bratislava, Čerpacia stanica Handlová
- Technické služby Mesta Handlová

- Združená stredná škola obchodu a služieb Handlová
- Základná škola Handlová
- Základná škola s materskou školou Ráztočno

K zníženiu záťaže ovzdušia prispieva plynofikácia - 4168 odberateľov (64% napojenosť)

Na základe Krajského environmentálneho akčného programu boli na území mikroregiónu realizované opatrenia v sektore A “Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy” do rokov 1998 a 1999:

Cieľ 1: Zníženie emisií základných látok znečisťujúcich ovzdušie (SO₂, NO_x, CO, C_xH_y, tuhých emisií), prchavých organických látok (POPs), ťažkých kovov, CO₂ a ostatných emisií plynov, spôsobujúcich skleníkový efekt na stav v súlade s medzinárodnými dohovormi.

Riešené opatrenia:

Č. 26/ Plynofikácia kotolne NsP ; náklady 10,9 mil Sk

Č. 32/ Vybudovanie vápencového hospodárstva pre odsírenie spalín fluidných kotlov v Teplárni Handlová; náklady 20 mil. Sk

Č. 34/ Plynofikácia Mesta Handlová; náklady 4,7 mil. Sk

Č. 51/ Rekonštrukcia transformátoru Handlová 110/22 kV ; náklady 100 mil. sk

Č. 66/ Obnova zdroja teplární Handlová; náklady 350 mil. Sk

Cieľ 7: Dobudovanie komplexného monitorovacieho systému o životnom prostredí SR – ovzdušie.

Riešené opatrenia:

Č. 3/ Vybudovanie emisného monitoringu v blízkosti veľkého zdroja Teplární Handlová.

Vody

Kvalita povrchových vôd sa hodnotí v zmysle Klasifikácie kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221. V území mikroregiónu je takto hodnotená rieka Handlovka . Odberové miesto kvality povrchových vôd toku Handlovka je nad územím mikroregiónu v Handlovej (v riečnom kilometri 23) a v Koši (v riečnom kilometri 1,2).

“Klasifikácia kvality povrchových vôd”, ktorá kvalitu vody hodnotí z hľadiska 8 skupín ukazovateľov (A-skupina – kyslíkový režim, B-skupina – základné fyzikálno-chemické ukazovatele, C-skupina – nutrienty, D-skupina – biologické ukazovatele, E-skupina – mikrobiologické ukazovatele, F-skupina – mikropolutanty, G-skupina – toxicita, H-skupina – rádioaktivita) a s použitím sústavy medzných hodnôt zaraďuje vody podľa ich kvality do piatich tried (I. trieda – veľmi čistá voda až V. trieda – veľmi silno znečistená voda, pričom ako priaznivá kvalita vody je považované úroveň I, II a III. triedy kvality).

Tok Handlovka má prevládajúcu kvalitu IV. a V. v ukazovateľoch C-F. Výrazné zhoršenie kvality vody je na toku zaznamenané v skupine A (kyslíkový režim).

Tabuľka č.28: Prehľad o kvalite vody za dvojročie 2001 – 2002

Tok	Miesto odberu vzorky	Riečny kilometer	Skupiny ukazovateľov						
			A	B	C	D	E	F	H
Handlovka	Pod Handlovou	23,0	III	II	V	IV	V	-	-
Handlovka	Koš	1,2	IV	II	V	IV	V	IV	-

Zdroj: SHMÚ Bratislava, 2003

V hodnotenom dvojročnom období 2001-2002 bola rieka Handlovka hodnotená ako veľmi silne znečistený tok antropogénnou činnosťou. V miestach odberu Handlovka –

Handlová a Handlovka - Koš bola nameraná kvalita vody v V. triede kvality takmer vo všetkých ukazovateľoch. K hlavným znečisťovateľom toku patria Baňa Handlová, poľnohospodárska činnosť, Mesto Handlová a obce mikroregiónu, ako pôvodcovia komunálnych odpadových vôd.

Podľa údajov SHMÚ (2003) je Handlovka extrémne znečistená najmä banským priemyslom z Handlovej a z mestských odpadových vôd z Prievidze a Handlovej. V mieste odberu Handlovka - Koš boli v roku 2003 namerané hodnoty v ukazovateľoch kvality povrchových vôd: ChSK_{Cr} priemerná hodnota $19,75 \text{ mg.l}^{-1}$, s maximom $55,0 \text{ mg.l}^{-1}$, BSK_5 $6,07 \text{ mg.l}^{-1}$ s maximom $14,92 \text{ mg.l}^{-1}$, RL 390 mg.l^{-1} , N-NH_4 $4,317 \text{ mg.l}^{-1}$ s maximom $1,57 \text{ mg.l}^{-1}$, P_{celk} $1,087 \text{ mg.l}^{-1}$ s maximom $1,58 \text{ mg.l}^{-1}$ a NEL_{UV} . Oproti predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu koncentrácií amoniakálneho dusíka (N-NH_4) a dusičnanových iónov (NO_3^-) a zvýšili sa aj celkové hodnoty fosforu (P_{celk}).

Na základe dlhodobého pozorovania je tok Handlovka zaradený do IV. - V. triedy kvality - veľmi silne znečistený tok.

Hlavný znečisťovateľ toku Handlovka:

- Baňa Handlová – vypúšťa odpadové vody v množstve $Q_{\text{max}} 230\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$ a banské vody v množstve $Q_{\text{max}} 1\,300\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Ďalšie významné zdroje znečistenia vôd v Handlovej :

- Chemika, a.s.
- Hospodárske dvory Agroproduktu Slovakia, a.s.
- Stabilizačný násyp
- areál SAD, ČOV, Slovenka, Chemika

S ochranou vôd súvisí výstavba kanalizačných sietí a ich koncoviek – čistiarní odpadových vôd (ČOV). V mikroregióne je nepriaznivý stav v odvádzaní a čistení odpadových vôd. Žiadna z obcí nemá vybudovanú čistiareň odpadových vôd (ČOV) ani verejnú kanalizáciu obce. Nad územím mikroregiónu na toku Handlovka je vybudovaná ČOV pre Mesto Handlová, na územiach obcí sa nachádza 12 individuálnych domových a skupinových ČOV. V mestske je 94,60 % pripojenosť obyvateľstva na kanalizáciu a ČOV.

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd podľa STN 75 7111 “Pitná voda” je sledovaná pre hydrogeologický rajón QN 067 riečne náplavy Nitry od Prievidze po Nové Zámky, na území mikroregiónu, ktorý patrí do hydrogeologického rajónu P-G 063 a V 086 sa nevyskytujú žiadne vrty základnej siete SHMÚ. Najbližšie vrty základnej siete SHMÚ vzhľadom na záujmové územie sa nachádzajú v rajóne QN 067 riečne náplavy Nitry vrty č. 225290 Prievidza - Necpaly a č. 225390 Prievidza – letisko. V uvedených vrtoch sa pri chemických analýzach zistili nadlimitné hodnoty Fe_{celk} (katióny železa), NH_4^+ (amóniové katióny) a As (arzen). V rajóne V 082 Turčianska kotlina a mezozoikum Veľkej Fatry sa nachádza vrt č.111039 Turček KV-15A, ktorý reprezentuje podzemné vody kvartérnych náplavov Turca a jeho prítokov, ktoré dotujú oblasť Handlovskej doliny.

Územie mikroregiónu je málo zvodnené, využiteľné množstvá podzemných vôd v severnej časti pohoria Vtáčnik (čiastkové rajóny NA10 a HN10) sú zdevastované ťažbou uhlia. V dôsledku relatívne malej zvodnenosti podložia záujmového územia je krytie potreby

pitnej vody územia väčšinou zo zdrojov mimo povodia vonkajším prevodom pitnej vody z povodia Turca.

V katastrálnych územiach obcí sa nachádzajú pramene: Tepličky, Bralský, Ráztočno. V katastrálnom území Handlovej je osem prameňov: Mlynská dolina, Tri studne, Schneiderova lúka, 2 pramene v Handlovej a prameň pod Jazvečou skalou. Do územia zasahujú ochranné pásma vodných zdrojov: Stanište a Pri Lespe (do k.ú. Veľkej Čause), Liškanová (do k.ú. Chrenovec-Brusno).

Pôda

Pôdne typy zastúpené v riešenom území podľa (Kramáreková, 1992):

Surová pôda (Litosol) - Surová pôda typická silikátová

Tento pôdny typ sa viaže na kyslé silikátové horniny. Vyskytuje sa ojedinele na kremencových horninách v pohorí Žiar.

Litozem (rankrová pôda) - Litozem kambizemná (rankrová pôda hnedá)

V pôdnom profile má vytvorený slabší horizont vnútrópodného zvetrávania. Vyznačuje sa vysokým obsahom skeletu. Viaže sa na maličké plôšky v oblasti Jelenieho vrchu južne od Chrenovca.

Rendzina

Rendziny sú pomerne rozšírené pôdy v riešenom území. Vyvinuli sa na slienito-vápencových a dolomitických horninách.

Rendzina typická

Má pomerne vyvinutý pôdny horizont. Hĺbka pôdy sa pohybuje od plytkej až po hlbokú. Vyskytuje sa na oblasti Drieňovho vrchu, Rematy a veľkého územia v pohorí Žiar. V oblasti Ráztočna sú pôdy plytké, piesočnatohlinité.

Kambizem (hnedá lesná pôda)

Vytvára sa výlučne na silikátových horninách. Vo forme kyslej pôdy sa vyskytuje vo vyšších polohách pohoria Žiar.

Kambizem typická

Je pomerne silno rozšírený pôdny typ. Viaže sa na okraj Prievidzskej kotliny.

Kambizem oglejená

Pedogenetický proces podmieňuje povrchové zamokrenie. Vyskytuje sa na hlavnom hrebeni Žiaru na ťažších zvetralinách kryštalinika.

Kambizem ilimerická

Vytvorila sa na horninách s väčšou eolickou prímiesou, viaže sa na okrajové polohy Handlovskej kotliny.

Luvizem (ilimerizovaná pôda)

Vyznačuje sa procesom ilimerizácie. Vyskytuje sa na hlbších neogénnych substrátoch prikrývaných sprašoidným materiálom.

Luvizem pseudoglejová

Sú to hlboké pôdy, flovitohlinité v oblasti Malej Čause.

Fluvizem (nivná pôda)

Fluvizem typická nekarbonátová

Vyskytuje sa v rovinatom teréne fluvialnej nivy Handlovky. Substrát tvoria mladé holocénné naplaveniny.

Antropické pôdy

Zastúpené sú najmä záhradné pôdy – hortisoly a v dôsledku banskej činnosti v oblasti Cígľa a Handlovej vznikli nové antropogénne formy, z ktorých sú vytvorené rôzne typy antropogénnych pôd.

V riešenom území sa nevyskytujú černice, pseudogleje a podzoly

Podľa zrnitostnej triedy sú v riešenom území zastúpené pôdy:

- *piesčité*
- *piesčito-hlinité*
- *hlinité*
- *ílovito-hlinité*

Podľa kamenitosti (štrkovitosti) pôdy mikroregiónu patria do kategórie neskeletnaté až slabo kamenité (0-20%) a stredne kamenitých (20-50%).

Iné vlastnosti pôd

Obsah humusu (Bielek, 2002) je v Handlovskej kotline prevažne stredný s percentom zastúpenia 1,8-2,3%, v okolí Ráztočna a Rematy prevláda nízky obsah humusu (menej ako 8,8%). Vysoký podiel humusu sa nachádza v okolí Handlovej a v severozápadnej časti kotliny v nive Handlovky.

Priepustnosť a retenčná schopnosť pôd (Cambel, Rehák, 2002):

Priepustnosť je na väčšine územia stredná, retenčná schopnosť sa líši. Retenčná schopnosť v hornatinných a vysočinných častiach pohorí Vtáčnik a Žiar je stredná, stredne veľká a veľká retenčná schopnosť je vo vrchovine predhoria Vtáčnika a Žiaru a v kotlinovej časti územia.

Pôdna reakcia (Čurlík, Štefčík, 2002) sa mení v kotline od Handlovej zo stredne kyslej (pH = 5,5 – 6,0) po neutrálnu (pH = 6,5 – 7,3). V celkoch Žiar, Vtáčnik a Kremnické vrchy prevláda silno kyslá až veľmi silno kyslá (pH = 5,5 – 4,5) pôdna reakcia.

Geologické faktory

Geologické faktory predstavujú základné informácie o zložkách geologického prostredia, ktoré sú dôležité z hľadiska optimálneho využitia a ochrany životného prostredia. Geologické faktory predstavujú geopotenciály a geobariéry.

Geopotenciály

Geopotenciály sú prírodné javy, ktoré sú priaznivé pre človeka a pre rozvoj spoločnosti. K najvýznamnejším geopotenciálom regiónu patria ložiská uhlia v handlovskej hnedouhoľnej panve.

Geobariéry

Geobariéry predstavujú faktory, ktoré znižujú, prípadne úplne znemožňujú využiteľnosť územia na aktivity človeka. V mikroregióne predstavuje najväčšiu geobariéru náchylnosť územia na svahové deformácie. Územia majú rôznu náchylnosť na svahové deformácie, podľa čoho sa delia do troch stupňov stability: 1. stabilný, 2. podmiennečne stabilný, 3. nestabilný.

Stabilné územia sú budované najmä kryštalinikom Žiaru. Patria sem vrcholové polohy Vtáčnika a sedimentárne neogénne súvrstvia, kvartérne proluviálne sedimenty a alúviá riek. Do rajónu podmiennečne stabilných území boli zaradené územia lokalizované prevažne v dolných častiach svahov pozdĺž vodných tokov, erózných rýh a v záveroch dolín pokrytých deluviálnymi hlinami a sutinami.

Do rajónu nestabilných území patria rozsiahle územia Handlovskej kotliny, tvorené vulkanickými pyroklastickými, epiklastickými aj efuzívnymi horninami. Oblasti budované

sedimentmi vnútrokarpatského paleogénu a čiastočne územie budované neogénnym lelovským súvrstvím.

Na základe zhodnotenia geodynamických procesov (Klukanová et al., 2002) je územie celého mikroregiónu silne náchylné na zosuvy a eróziu pôd, ktoré sa prejavujú v neogénnom podloží. Aktuálna vodná erózia je silná až veľmi silná.

V rámci čiastkového monitorovacieho systému Geologické faktory v roku 2000 bola zistená hrozba aktivácie svahových deformácií na lokalitách Veľká Čausa, Handlová. V monitorovacom období za rok 2003 bola zistená pokračujúca aktivita západnej časti zosuvného územia na okraji obce Veľká Čausa, preukázanú inklinometrickými meraniami (vo vrte VČ-2 deformácia 5,2 mm v hĺbke 4,8 m za obdobie 8 mesiacov, vo vrte VE-4 deformácia 6,3 mm v hĺbke 4 m za rovnako dlhý časový úsek). Na lokalite Handlová boli zaznamenané najvýraznejšie zmeny v hornej, odlučnej časti zosuvu (deformácia inklinometrickej pažnice vrtu GI-1, umiestneného v hornej časti svahu dosiahla 11,2 mm, v hĺbke 16,5 m, za obdobie cca 20 mesiacov a výrazná aktivita poľa PEE – pulzných elektromagnetických emisií – bola preukázaná opakovanými meraniami taktiež v tomto vrte). V súčasnosti absentuje údržba monitorovacích objektov, ale aj sanačných opatrení na lokalitách Handlová, Veľká Čausa, čo môže dlhodobo viesť k obnoveniu pohybovej aktivity.

Handlová – Kunešovská cesta: na území bola uskutočnená sanácia, vytvoril sa nový rovnovážny stav cyklicky monitorovaný.

Najvýznamnejšie erodované a zosuvové plochy:

V obci Ráztočno sa nachádza zosuvové územie na rozhraní s k.ú. Handlovej, v časti Morovno. V k.ú. Handlovej podstatná časť územia podlieha veľkej výmoľovej erózii.

Vplyv ťažby nerastných surovín na životné prostredie

V poslednom období sa na Slovensku postupne utlmuje ťažba pevných palív. Finančné prostriedky sa každoročne pridelujú aj na účely odstránenia následkov ťažby a banských škôd, hlavne v lokalitách dotknutých útlmom v rudnom baníctve a útlmovom programe ťažby uhlia. Pre účely štátnej politiky sa realizuje celoslovenský monitoring vplyvov banskej činnosti na životné prostredie. Z vyhodnotenia v roku 2003 vyplynula skutočnosť, že banská lokalita Handlová patrí k najrizikovejším banským lokalitám v SR.

Vplyvy na životné prostredie

Odpady

V súčasnosti obce mikroregiónu zneškodňujú odpady produkované na svojom území ukladaním na regionálnu skládku tuhého komunálneho a tuhého priemyselného odpadu v k.ú. Handlovej. Komunálny odpad je zneškodňovaný na skládke III. stavebnej triedy. Zber komunálneho odpadu sa realizuje pravidelne raz za dva týždne, vykonáva ho HATER Handlová, s.r.o. Veľkoobjemový odpad je zbieraný 2x ročne. (12x ročne).

Na zber nebezpečných odpadov slúži v Handlovej zariadenie EKOSKLAD s kapacitou 39,8 t, pričom priemerne sa vyzbierajú 3 t/rok.

V Handlovej na triedený zber slúži zariadenie s kapacitou 42 m³ – jedná sa o 6 ks farebne rozlíšených veľkokapacitných kontajnerov na jednotlivé druhy odpadov (pneumatiky, železné kovy, papier, sklo, plasty, keramika, zmesový komunálny a objemný odpad). Handlová separuje druhotné suroviny minimálne, separovalo sa predovšetkým sklo.

Otázka separovaného zberu bude komplexne riešená v spolupráci s firmou HATER Handlová, ktorá pripravuje realizáciu separovaného zberu na záujmovom území so zavedením v časovom horizonte do dvoch rokov.

Radónové riziko

Základom hodnotenia radónového rizika je meranie objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu, výsledkom ktorého je odvodená mapa radónového rizika.

Na záujmovom území sa vyskytuje prevažne nízke až stredné radónové riziko. Vysoké radónové riziko sa v okrese vyskytuje v Prievidzi. Územie Mesta Handlová je zaradené do oblasti nízkeho radónového rizika.

Na radónové riziko bol zameraný osobitný program týkajúci sa podlažia budov a na riziko žiarenia gama program sledujúci stavebné materiály. Všetky hodnoty hmotnostných aktivít surovín určených na území okresu Prievidza vyhovujú norme podľa vyhlášky č.406/1992. Merania hmotnostných aktivít na stanovenie rádioaktivity v surovinách v okrese Prievidza realizoval Uranpres, š.p.

Jadrová bezpečnosť zo zdrojov rádioaktívneho žiarenia na území mesta nie je ohrozená a nebolo ju potrebné sledovať.

Kontaminácia pôdneho fondu

Kontaminácie pôdneho fondu podľa autorov Čurlík, Štefek (2002):
Pôdy k.ú. Handlová patria do kategórie relatívne čistých a nekontaminovaných pôd. Limitné hodnoty obsahu rizikových prvkov v pôde sú stanovené v rozhodnutí Ministerstva Pôdohospodárstva SR č. 531/1994-540.

Poškodenie vegetácie imisiami

Znečisťujúce látky spôsobujú intenzívnejšie opadávanie lístia a ihličia (jedľa, smrek, smrekovec a dub). Bolo zistené odumieranie bukových porastov vo všetkých vekových skupinách. Predpokladanou príčinou je imisné zaťaženie v súčinnosti s abiotickými činiteľmi – sucho, mraz. Priemerné poškodenie lesov je 38,0 %.

Hluk a vibrácie

Meranie hluku dopravy bolo vykonané v rámci čiastkového monitorovacieho systému “Žiarenie a iné fyzikálne polia” podsystem “Hluk”. Monitorované boli v okrese Prievidza mestá Prievidza (1997), Handlová (1998) a Nováky (1998). Monitoring sa vykonáva na základe vyhlášky MZ SR č. 14/1977 Zb. o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií.

Zaťaženie hlukom je sprievodným javom železničnej a cestnej dopravy. Hluk pri železničných tratiach má hodnoty 65,4 – 68,5 dB. V súčasnosti je veľké zaťaženie obyvateľov mikroregiónu hlukom z cestnej dopravy. Najväčšie zaťaženie spôsobuje doprava - líniový hluk najmä na ceste I. triedy a pozdĺž železničnej trate. Vo všetkých obciach, ktorými prechádza cesta I. triedy je povolená maximálna rýchlosť 70 km/h na území obce. V obci Ráztočno je veľkým bodovým zdrojom hluku Kameňolom Remata, kde sa realizuje ťažobný odstrel 1 až 2- krát mesačne a je zdrojom otrasov v blízkom okolí. Následné drvenie pri

d'alšom spracovaní dolomitu a frekvencia odvozu spracovaného stavebného kameňa je hlukovou záťažou hlavne v blízkom okolí ťažobnej prevádzky v lokalite Remata.

V Handlovej sú zaťažené zastavané územia hlukom z nákladnej železničnej stanice. Hluk z cestnej dopravy nad 65 dB ovplyvňujú sídlo hlavne na križovatkách a pri železničnej a autobusovej stanici. Najviac zasiahnutým prostredím je hlavne vstup do mesta od Prievidzskej ulice (št. cesta I/50) – viaduktu až po ul. 29. augusta – železničné priecestie.

Zaťaženie hlukom a vibráciami je dosť časté hlavne v banských prevádzkach. Toto riziko sa dotýka zamestnancov týchto prevádzok a je eliminované príslušnou kontrolou a prevenciou.

Zdravotný stav obyvateľstva

Územie mikroregiónu nespadá do Hornonitrianskej ohrozenej oblasti, kde žije spolu 196 000 obyvateľov v štyroch okresoch na rozlohe 484 km² v 4. a 5. stupni kvality životného prostredia. Toto územie do ohrozených oblastí bolo zaradené na základe dlhodobého pôsobenia kumulovaného znečistenia z energeticko-chemického priemyselného komplexu v Novákoch a Zemianskych Kostol'anoch.

V rámci okresu Prievidza sleduje Regionálny ústav verejného zdravotníctva so sídlom v Prievidzi výskyt chrípky a prenosných ochorení (salmonelóza, šigelóza, ostatné črevné infekčné ochorenia, vírusová hepatitída typu A, vírusová hepatitída typu B, kliešťová encefalitída, lýmska borelióza, varicella, besnota).

Zdravotný stav obyvateľov obcí mikroregiónu nie je priamo sledovaný.

Ochrana prírody a územný systém ekologickej stability

Ochrana prírody

Na udržanie prírodného dedičstva, zachovanie rozmanitosti a foriem života na Zemi, na obnovenie a racionálne využívanie prírodných zdrojov a na udržanie ekologickej stability slúži Zákon o ochrane prírody a krajiny č.543/2003. Tento zákon s účinnosťou od 1.1. 2003 v územnej ochrane ustanovil 5 stupňov, pričom rozsah obmedzení sa zväčšuje so zvyšujúcim sa stupňom. Územia osobitnej ochrany prírody a krajiny spadajú do nasledovných kategórií:

I. stupeň - platí na celom území SR ako všeobecná ochrana

II. stupeň - platí pre chránené územia (CHÚ) a ochranné pásma (OP) národných parkov ako osobitná ochrana, patrí sem kategória chránená krajinná oblasť (CHKO)

III. stupeň platí v kategórii národný park (NP) a pre CHÚ a OP

IV. stupeň a **V. stupeň** - platí pre CHÚ a OP v kategórii chránený areál (CHA), národná prírodná rezervácia (NPR), prírodná rezervácia (PR), národná prírodná pamiatka (NPP), prírodná pamiatka (PP).

Novou kategóriou v ochrane prírody je: **chránené vtáčie územie (CHVÚ)** - Na jeho území sa zakazuje vykonávať činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet jeho ochrany a **chránený krajinný prvok** - na jeho území platí druhý, tretí, štvrtý alebo piaty stupeň ochrany podľa významnosti.

Na území mikroregiónu Handlovskej doliny sa nachádzajú tieto vyhlásené chránené územia:

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Ponitrie - vyhlásená bola v roku 1985 v južnej časti okresu. Prebieha rovnobežne s riekou Nitrou z juhozápadu na severovýchod. Juhozápadnú časť tvorí kryštálicko-druho horné pohorie Tríbeč, severnú časť vulkanický masív pohoria Vtáčnik. Tríbeč charakterizujú listnaté dubovo-hrabové a vo vyšších polohách bukové lesy. Vzhľadom na geologické podložie, nadmorskú výšku a expozíciu ho pokrývajú zväčša teplomilné rastlinné spoločenstvá so vzácnymi a chránenými druhmi. Pre geologické obdobie druhohôr sú charakteristické pre Tríbeč aj pseudokrasové a krasové tvary reliéfu ako je skrasovatelé územie na Dobrolíne. Vtáčnik je typický bučinami, zmiešanými porastmi buka a jedle a sutinovými porastmi s javorinami. Prevládajú tu horské prvky flóry a fauny. Do záujmového územia zasahuje CHKO Ponitrie len okrajovo v k.ú. Handlová - Nová Lehota v časti Tri chotáre.

PR Biely kameň – Prírodná rezervácia bola vyhlásená v roku 1973 na ploche 115,9 ha. PR sa rozprestiera v k.ú. Nová Lehota. Územie predstavuje dominantný bralnatý vrchol v severovýchodnom ukončení hlavného hrebeňa pohoria Vtáčnik. Pod vrcholom Biely Kameň (1136 m) sa nachádza niekoľko desiatok metrov vysoká skalná stena. Mohutný skalný reliéf je asi 150 m dlhý, predstavuje rozpadnuté čelo andezitového lávového prúdu. Význam spočíva v dominantnosti objektu, aj v príklade rozpadu lávových prúdov a zriedkavého výskytu rýolitových telies vo vulkanických komplexoch pohoria Vtáčnik. Hrebeňové pásmo tvorí bučina (Ft).

V záujmovom území nachádzajú tieto vyhlásené chránené stromy:

Lipy na cintoríne vo Veľkej Čause - Skupina dvoch líp malolistých (*Tilia cordata*) v dobrom zdravotnom stave. V časti Handlovskej kotliny pôsobia krajínotvorne.

Tis v Novej Lehote – Tis obyčajný (*Taxus baccata*) rastie na nádvorí miestnej fary v Novej Lehote. Vysadený bol v roku 1843 miestnym farárom Pavlom Ambrózom, ochrana je vyhlásená od roku 1975. Výška stromu je cca 9 m, priemer koruny 17 m. Kmeň je rozdelený na dve časti. Jeho zdravotný stav sa postupne zhoršuje. Nutné ošetrovanie.

Sekvoja v Novej Lehote - exemplár sekvoje obrovskej (*Sequoia gigantea*) rastie pred miestnou farou. Vysadená bola v roku 1843 miestnym farárom Pavlom Ambrózom. Vyhlásená v roku 1975. Výška stromu je asi 20 m, priemer koruny 10 m a obvod kmeňa 400 cm.

Územný systém ekologickej stability

Princípom ÚSES je zachovávať, vytvárať a udržiavať rôznorodosť podmienok pre život. Umožňovať udržanie alebo zlepšenie biodiverzity (rozmanitosti) a zachovanie genofondu (súboru dedičných vlastností) rastlinstva a živočíšstva ako dôležitého faktora ekologickej stability a ochrany prírody.

Priemet Generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES):

Do mikroregiónu patria prvky nadregionálneho ÚSES-u:

- **Kremnické Vrchy-Vtáčnik** – Bin

Biokoridor nadregionálneho významu, zasahujúci do severnej časti územia. V dokumente RÚSES bolo navrhnuté prekategORIZOVANIE na regionálny biokoridor (Bir).

Priemet Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES):

Na území sa nachádzajú nasledovné regionálne biocentrá (Bcr) a biokoridory (Bir) – líniové:

- **Širšia oblasť hrebeňa Bralova skala – Jazvečia skala - Bcr 3**

Územie leží v k.ú. Ráztočno a Handlová. Geomorfologicky oblasť spadá do Kremnických vrchov a Žiaru. Územie je významné vysokou biodiverzitou s výskytom endemických a stenoalantných druhov chrobákov. Prelína sa tu kolínny a montánný stupeň a územie patrí do kategórie prírodne nenarušených celkov lesného územia.

Genofondovo významné lokality

Ku genofondovo významným lokalitám podľa Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Prievidza (1994) patria nasledovné lokality:

- **CHKO Ponitrie**, kategória A časť, k.ú. Handlová – len okrajovo zasahuje v časti Tri Chotáre v Novej Lehote.
- **PR Biely Kameň**, kategória A, G, k.ú. Handlová
- **Oblasť hrebeňa Kozie chrby**, Bcr 3, k.ú. Ráztočno - oblasť zaujímavá genofondovo a z geologického hľadiska, nachádza sa tu vodopád (cca 3 m)
- **Jazvečia skala**, Bcr 3, k.ú. Handlová – významná pre výskyt dravcov
- **Bralová skala**, Bcr 3, k.ú. Ráztočno – geologicky zaujímavé územie
- **Pramenná oblasť Čaušianskeho potoka**, kategória C, G, k.ú. Malá Čausa
- **Ráztočno**, G, k.ú. Ráztočno – v k.ú. sa nachádzajú geologicky zaujímavé lokality: Hajska skala a Borová hora – vyskytujú sa tu predstavitelia teplomilnej flóry: jaseň mannový (*Fraxinus ornus*), lykovec voňavý (*Daphne cneorum*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*)
- **Dolina Remata**, kategória C, Bcr 3, k.ú. Ráztočno, Handlová
- **Alúvium potoka Handlovka**, kategória C, G, k.ú. Malá Čausa
- **Veľký Grič**, kategória C, G, g, k.ú. Handlová – geologicky významné skalné bralá, genofondovo významná lokalita: výskyt ľalie zlatohlavej (*Lilium martagon*), astry alpínskej (*Aster alpinus*), tisa obyčajného (*Taxus baccata*), klinčeka peristého (*Dianthus plumarius*).
- **Malý Grič**, kategória C, G, k.ú. Handlová – geologicky zaujímavé sú dominantné skalné útvary
- **Predný Kľak**, kategória C, G, k.ú. Handlová
- **Lehotský potok**, kategória C, G, k.ú. Handlová – v dolnej časti alúvia sa nachádzajú mokrade miestneho významu
- **Handlovský rybník**, G, k.ú. Handlová – významné z hľadiska výskytu mokradného vtáctva a obojživelníkov
- **Dolomity medzi Ráztočnom a Rematou**, G, k.ú. Ráztočno, Handlová – v časti Ráztočianske lazy sa nachádzajú krasové útvary (jaskynný systém a škrapové polia)
- **Alúvium potoka Jalovec**, G, k.ú. Jalovec, Ráztočno – genofondovo zaujímavá mokradná oblasť
- **Remata**, Bcr 3, k.ú. Ráztočno, Handlová – územie s výskytom krasových javov (jaskyne).

Vysvetlivky:

Kategória A – prírodné objekty vyhlásené za chránené

Kategória B – prírodné objekty projektované na vyhlásenie za chránené

Kategória C – prírodné objekty, územia a časti prírody typické z biologicko-krajinárskeho hľadiska s významnými biologickými a estetickými prvkami

CHKO – chránená krajinná oblasť

Bcr – navrhované biocentrum regionálne

Bin – nadregionálny biokoridor

G – genofondovo významná lokalita, plocha

g - geologicky zaujímavé územie

Urbanistika

Handlová je sídlo mestského typu s funkciou bývania, výroby, prvovýroby a turizmu, čomu zodpovedá aj spôsob zástavby. Územie je stredne urbanizované, obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Prievidza a Žiar nad Hronom, na obce Ráztočno, Chrenovec–Brusno, Lipník, Veľká Čausa, Malá Čausa, s ktorými má priame dopravné prepojenie. Obec Handlová administratívno-správne patrí v zmysle územného členenia Slovenska do okresu Prievidza v Trenčianskom kraji. Má rozlohu 5057 ha a žije v nej 17 819 obyvateľov.